विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना ०८१/०८२

District Disaster Preparedness and Response Plan(DPRP)

प्रकाशन मिति : २०८१ श्रावण

प्रकाशक : जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, रुकुम (पूर्वी भाग)

सर्वाधिकार : जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)।

संक्षिप्त शब्दावली

जि. प्रशा. का	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स्था वि व्य स	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
जि. प्र. का	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	गै स स	गैह सरकारी संस्था
डि.व का	डिभिजन वन कार्यालय	ने रे सो	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
स्वा का	स्वास्थ्य कार्यालय	स्वा से	स्वास्थ्य सेवा
गा पा	गाउँपालिका	ने से	नेपाली सेना
न पा	नगरपालिका	स प्र ब	सशस्त्र प्रहरी बल
आ व	आर्थिक वर्ष	मा वि	माध्यमिक विद्यालय
सा व उ स	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	प्रा वि	प्राथमिक विद्यालय
जि स स	जिल्ला समन्वय समिति	आ वि	आधारभूत विद्यालय
उ वा सं	उद्योग बाणिज्य संघ	का प्र	कार्यालय प्रमुख
हुरेडकार्स	मानव अधिकार वातावरण विकास तथा अनुसन्धान केन्द्र	CCA	Climate Change Adaptation
मिक नेपाल	नेपाल मगर सेवा समाज तथा सूचना केन्द्र	UNFPA	United Nation Population Fund
DPRP	District Disaster Preparedness and Response Plan	NGO	Non-Governmental Organization
VCA	Vulnerability Capacity Assessment	I/ NGO	International /Non-Governmental Organization
LDCRP	Local Disaster and Climate Resilient Plan	DDMC	District Disaster Management Committee
LDRMP	Local Disaster Risk Management Plan	DRR	Disaster Risk Reduction
DLSA	District Lead Support Agency	UN	United Nation
NEOC	National Emergency Operation Center	DHO	District Health Office
POEC	Provincial Emergency Operational Center	IRA	Initial Rapid Assessment
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund	MIRA	Multi Initial Rapid Assessment
D-WASH CC	District Water Sanitation and Hygiene Coordination Committee	PDNA	Post Disaster Need Assessment
DEOC	District Emergency Operation Center		

खण्ड- "एक"

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

विपद्को दृष्टिले जोखिमपूर्ण देशहरुको सूचीमा पर्ने नेपाल विश्वका २ सय भन्दा बढी मुलुकमध्ये भूकम्पीय जोखिमका हिसावले ११औ, बाढीको जोखिमका हिसाबले ३०औ र जलवायू परिवर्तनको जोखिमका हिसाबले विश्वमा ४औ तथा एशियामा ६औ जोखिमपूर्ण देशको रुपमा रहेकको छ । नेपालमा बाढी, पहिरो, हावाहुरी, आगलागि, चट्याङ, सडक दुर्घटना, असिना, हिमपहिरो, महामारी जस्ता मौसमी विपदबाट हरेक वर्ष करिब २० हजार भन्दा बढि परिवारहरु प्रभावित हुने गरेका छन् भने औषतमा १ हजार व्यक्तिको मृत्यु हुने गर्दछ । विपदबाट मृत्यु हुने मध्ये वार्षिक ३ सय जनाको मृत्युको कारण बाढी तथा पहिरो हो । आगलागिका कारण पशु चौपाया, पंक्षी, जग्गाजमिन, वन क्षेत्र र वालिनालीमा नोक्सानी हुने गरेको छ । विपद्को कारण नेपालले हरेक वर्ष औसतमा १ अर्व २१ करोड बराबर सम्पतिको क्षति व्यहोर्नु परेको छ । कमजोर भु–बनोट, जटिल भुगर्भीय संरचनाका कारण नेपाल विपद्को उच्च संकटासन्नताको अवस्थामा रहेको छ । विगतमा गरिएका अध्ययन अनुसन्धान र विगतको विश्लेषण अनुसार नेपालमा कुनै पनि समय धेरै ठूलो भुकम्प जाने र त्यसबाट धेरै संख्यामा मानिसको मृत्यु हुने, घाइते हुने तथा भौतिक संरचना क्षतिग्रस्त हुने सम्भावना रहेको छ ।

विपद् व्यवस्थापन र उद्धार कार्यलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा मानव अधिकारका रुपमा अघि बढाउन १८ देखि २२ जनवरी २००५ मा जापानको ह्योगो सहरमा प्राकृतिक विपद् न्यूनीकरण सम्बन्धी दोश्रो विश्व सम्मेलन भएको थियो । यस विश्व सम्मेलनलाई ह्योगो सम्मेलन र सो सम्मेलनद्धारा जारी गरिएको घोषणापत्रलाई ह्योगो घोषणापत्र (Hyogo Declaration) तथा कार्य योजनालाई ह्योगो कार्य योजनाका (Hyogo Framwork Plan of Action) नामले चिनिन्छ । त्यस अवसरमा नेपालले विपद् जोखिम न्यूनीकरण एवम् समन्वय परिषदको गठन, विपद् सम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति तयार गरी त्यसको अध्यावधिक गर्ने, विकसित मुलुकका उच्च प्रविधि र अनुभवहरुलाई अनुशरण गर्ने, दिगो विकास र सुरक्षित भविष्य निर्माणका लागि शिक्षा भन्ने नारालाई साकार पार्न शैक्षिक पाठ्यक्रममा सुधार गर्ने र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि विश्वकोषको स्थापना गर्ने जस्तो कुराहरुमा आफ्नो प्रतिबद्धता जाहेर गरेको थियो । साथै २५ असोज २०६६ मा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत गरिएको रणनीतिमा पनि प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी अवधारणहरुलाई आपत्कालिन पूर्वतयारी, प्रतिकार्य, तथा पुनर्लाभ सम्बन्धी कार्यक्रममा व्यवस्थित रुपमा समावेश गर्ने समेत उल्लेख गरिएको छ । साथै नेपालले तय गरेको अवधारणाहरु सन् २००५ मा १६८ राष्ट्रहरुले तयार गरेको Hyogo Framework तथा सन् २०१५ मार्च १८ मा जापानको सेन्डाईमा सम्पन्न संयुक्त राष्ट्रसंघीय विश्व सम्मेलनले तय गरेका The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 – 2030 बाट निर्दिष्ट छ ।

विपद्को सवाल भनेको राहत र उद्धारसंग मात्र सीमित छैन । आधारभुत मानव अधिकार, मानवीय कानून, विकास निर्माण, खाना, छाना, नाना, शान्ति सुरक्षा एवम् सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक लगायतका हरेक विषयहरुसँग यसको प्रत्यक्ष सम्बन्ध छ । यस्तै संवेदनशील सवालहरुलाई हृदयगंम गरी विपद् व्यवस्थापनका गतिविधिहरुलाई विकासका हरेक पक्षसंग समाहित गर्दै दिगो विकासको अवधारणाभित्र एकीकृत गरिनुपर्ने आजको आवश्यकता रहेको छ ।

यिनै कुराहरुलाई मननगरी यस रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लाको खतरा तथा संकटासन्नता, विपद् प्रभावित गाउँपालिका, जिल्लास्थित सरकारी तथा गैह्रसरकारी संघसंस्थाहरुको क्षमता र सहभागीता सुनिश्चित गर्दै जिल्लास्तरमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई बलियो बनाउने र जोखिम व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहसम्म प्रभावकारी बनाउने प्रयासस्वरुप जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना प्रकाशन गरिएको छ । यो योजना प्रकोप तथा विपद्को परिस्थिति आउन नदिन र आए पनि क्षतिको परिमाण न्यून गर्न सहयोग गर्ने एक जीवन्त दस्तावेज हो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१.२ नेपालमा विपद् जोखिम

विषम भू-बनावट, कमजोर भौगर्भिक अवस्था, मौसमी विषमता तथा जलवायु परिवर्तनका साथै जनसंख्या वृद्धि, गरिबी अव्यवस्थित शहरीकरण र विपद जोखिमलाई ध्यान नदिई गरिने विकास निर्माण कार्यहरुले गर्दा नेपाल विभिन्न प्राकृतिक गैह्र-प्राकृतिक प्रकोपहरुबाट सिर्जित विपद्को उच्च जोखिममा रहेको छ। जलवायु परिवर्तनका कारण मौसमजन्य प्रकोपहरुको प्रकृति, मात्रा र प्रवृत्ति फरक हुँदै गएको छ। जसका कारण विपद् व्यवस्थापनमा नयाँ चुनौतीहरु थपिदै गएका छन्। नेपालमा हरेक वर्ष ५०० भन्दा बढी विभिन्न प्रकोपका घटनाहरु हुने गरेका छन्। जसमध्ये भूकम्प, पहिरो, बाढी, डुबान, चट्याङ, आगलागि, हावाहुरी, हिमताल विस्फोट, सडक दुर्घटना लगायतका प्राकृतिक र गैह्र-प्राकृतिक विपद्का घटनाहरु नियमित रुपमा घट्ने गरेका छन्। परिणामस्वरुप ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति हुने र जीविकोपार्जनमा प्रतिकुल असर पर्ने गरेको छ। पछिल्लो ५१ वर्ष (वि.स.२०२८ देखि २०७९) को अवधिमा नेपालमा ४०,००० भन्दा बढी व्यक्तिहरुले विपद्का कारण आफनो ज्यान गुमाएका छन्। उक्त अवधिमा ७५ हजार भन्दा बढी व्यक्तिहरु घाइते भएका छन् भने करिब ३० लाख मानिसहरु प्रभावित भएका छन्। यसैगरी विगत ५ वर्षको (२०७५– २०८०) तथ्याङ्क अनुसार नेपालमा बर्षेनी करीव ९ हजार सडक दुर्घटना हुने गरेका छन्। विपदबाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय क्षति तथा धन सम्पत्ति र आधारभूत पूर्वाधारहरुमा हानी नोक्सानी कम गर्नका साथै विपद्को समयमा प्रभावकारी रुपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न विपद् पूर्वतयारीले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ। तसर्थ विपद् पूर्वतयारी तथा आपतकालीन प्रतिकार्यलाई मजबुत बनाउन जरुरी छ। प्रभावकारी विपद् पूर्वतयारीले विपद्को सामना गर्ने क्षमतालाई वृद्धि गर्छ र समुदायहरुलाई विपद् उत्थानशील बनाउन मद्दत पुर्याउँदछ। यसका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा संलग्न सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरुको जिम्मेवारी प्रष्ट किटान गरी उनीहरुको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमताका साथै स्रोत साधनको उपलब्धता सुनिश्चित गर्नु पर्दछ।

१.३ रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लाको परिचय र जिल्लामा विपद्को अवस्था

१.३.१ भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना तथा राजनीतिक र प्रशासनिक विभाजन

लुम्बिनी प्रदेशको उत्तरी भागमा अवस्थित रुकुम(पूर्वी भाग) जिल्ला प्रदेशकै एक मात्र हिमाली जिल्ला हो। जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिति लगायतका विवरण निम्न प्रस्तुत गरिएको छ।

भौगोलिक अवस्थिति		समुन्द्र सतहबाट उचाई	९३५ मिटर देखि ७२४६ मिटर सम्म
अक्षांस	२८° २८' देखि २८°५१' उत्तर	उच्च विन्दु	पुथा हिमाल ७२४६ मिटर
देशान्तर	८२°३०' देखि ८३°८' पुर्व		
सिमाना		राजनीतिक विभाजन	
पूर्वमा	बाग्लुङ र म्याग्दी	अस्थायी सदरमुकाम	रुकुमकोट
पश्चिममा	रूकुम (पश्चिम)	संघीय निर्वाचन क्षेत्र संख्या	१ (एक)
दक्षिणमा	रोल्पा	प्रदेश तर्फ	२ (दुई)
उत्तरमा	डोल्पा	स्थानीय तह	३ गाउँपालिका
जम्मा क्षेत्रफल	११६१.०६ वर्ग कि.मी.	जम्मा वडा संख्या	३१
नेपालको कुल क्षेत्रफलको अंश	०.७८ प्रतिशत	जम्मा जनसंख्या	५६,७८६(राष्ट्रिय जनगणना०७८)
भुगोल	हिमाली र पहाडी	जनघनत्व	३५ प्रति वर्ग किलोमिटर

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

हिमाली जिल्ला रुकुम (पूर्वी भाग) देशकै जुम्ल्याहा कान्छो जिल्ला भएको हुँदा विपद् सम्बन्धी संयन्त्रहरुको विकास क्रमशः भई रहेको छ। यो जिल्ला हिमाली, उच्च पहाडी तथा पहाडी क्षेत्र भएकाले पनि भौगोलिक रुपमा दुर्गम, यातायातको असुविधा, छरिएर रहेका मानव बस्ती भएकाले प्राकृतिक मानवीय प्रकोपका दृष्टिकोणले जोखिमपूर्ण जिल्ला हो। विशेष गरी बाढी, पहिरो, आगलागि, हुरीवतास, हिमपात, चट्याङ, महामारी लगायतका प्रकोपको जोखिमका कारण वर्षेनी मानवीय, आर्थिक तथा भौतिक क्षति हुने गरेको छ। यसले गर्दा भोकमरी र अनिकालको प्रकोप समेत बेला बेलामा सामाना गर्नु परेको छ। त्यसैगरी अव्यवस्थित र योजनाविना खनिएका ग्रामीण सडकले गर्दा पहिरो र बाढीको प्रकोप बढाएको छ। जिल्ला आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्रको कार्यालय स्थापना गरिएपनि अत्यावश्यक सामग्रीहरुको व्यवस्थापन गर्न गाह्रो भैरहेको छ।

१.३.२ हावापानी र भू-उपयोगको अवस्था

जिल्लाको भौगोलिक विविधताका कारण जलवायुमा पनि विविधता पाइन्छ। जिल्लाको न्यूनतम तापक्रम २.०°C देखि अधिकतम तापक्रम ३६.८°C सम्म हुने गर्दछ भने हिमाली र लेकाली भेगको तापक्रम प्राय: ०°C भन्दा कम हुने गरेको छ। यस क्षेत्रमा अधिकतम २४०० मी.मी. र न्यूनतम १६०० मी.मी. सम्म वार्षिक वर्षा हुने गरेको छ। जिल्लाको कुल भूभाग ११३,५२३ हेक्टर र खेतियोग्य २०,२६५ हेक्टर रहेको छ।

यस जिल्लाको भू-उपयोगको अवस्थालाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ –

तालिका नं. १ : भू-उपयोगको अवस्था

जमिनको विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टर)
खेतीयोग्य जमिन	२०२६५
कुल खेतियोग्य मध्ये कृषिमा	११९७५
पानीले ओगटेको क्षेत्रफल	३४३
चरन क्षेत्र	३४०५६
वनजङ्गलको क्षेत्र	५६३८३
हिउँले ओगटेको क्षेत्र	२४७६
कुल क्षेत्रफल	११३५२३

श्रोतः वार्षिक पुस्तीका, डिभिजन वन कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)

१.४ सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार यस जिल्लाको कुल जनसंख्या ५६,७८६ मध्ये २७५१६ पुरुष र २९२७० महिला रहेका छन्। जिल्लामा जम्मा १२८८६ घर धुरी रहेका छन् भने सरदर पारिवारिक आकार ४.४१ रहेको छ। अधिकांश जिल्लावासीहरू (७०.१९%) कृषि पेशामा आश्रित छन् भने बाँकी अन्य विभिन्न पेशाहरुमा आबद्ध छन्। यस जिल्ला नगदेबाली तथा पशुपालन र जडीबुटी उत्पादनमा परिचित छ तथापि व्यावसायिक कृषि खेती गर्ने कृषकहरूको संख्यामा वृद्धि भईरहेको छ।

रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लामा थुप्रै धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थलहरु पनि रहेका छन्। रुकुमकोट बराहा मन्दिर, शिव मन्दिर, कोट दरवार, देउराली गुफा, मैकोट मन्दिर, भूमेमा रहेको बौद्ध स्तूपा, सिस्ने साइकुमारी मन्दिर आदि यस जिल्लाका धार्मिक स्थलहरू हुन् भने सिस्ने हिमाल, पुथा हिमाल, कमलदह, शहिद पार्क, पातिहाल्ने, गुप्तादह, मारिङ कृषि केन्द्र, भेरी डाँडा आदि पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण स्थलहरु हुन। यस जिल्लाका बासिन्दाहरुको भेगीय, क्षेत्रीय र जातीगत हिसावले आ-आफ्नै सांस्कृतिक मूल्य मान्यताहरु छन्। यस जिल्लामा कुल १२२ शैक्षिक संस्था (सामुदायिक ११६, संस्थागत ५ र १ क्याम्पस) रहेका छन, जसमा ९५ आधारभूत विद्यालय, २६ माध्यामिक विद्यालय र १ वटा क्याम्पस रहेका छन्।

१.५ घरधुरी तथा जनसांख्यिक विवरण

जिल्लाको पूर्व भागमा रहेको पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका, दक्षिणतर्फ रहेको भूमे गाउँपालिका र हालको सदरमुकाम रहेको सिस्ने गाउँपालिका यस जिल्लाका स्थानीय तहहरु हुन र जम्मा ३१ वटा वडाहरु छन् । यस जिल्लामा रहेका गाउँपालिकागत घरधुरी र जनसंख्यिक विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २ : गाउँपालिका अन्तर्गत घरधुरी र जनसंख्यिक विवरण

क्र सं.	पालिकाको नाम	घरधुरी संख्या	जनसंख्या		
			महिला	पुरुष	जम्मा
१	सिस्ने गाउँपालिका	४२९९	९५२०	९०१४	१८५३४
२	भूमे गाउँपालिका	४२११	१०४०९	९४२०	१९८२९
३	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	४३६८	९३२९	८९७९	१८३०८
४	संस्थागत	८	१२	१०३	११५
	जम्मा	**१२८८६**	**२९२७०**	**२७५१६**	**५६७८६**

श्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.६ यातायात तथा विकास पूर्वाधारको सुविधा

रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लाका सवै वडाहरुमा सडक तथा यातायातको पहुँच विस्तार हुन सकेको छैन । जिल्ला सदरमुकाम सम्म सडक यातायातको विस्तार भए पनि जिल्लाको सिस्ने गाउँपालिकाको वडा नं. १, २ र पुथाउत्तरगंगा गाउँपालिकाको १, २, ३, ४, ७, ८ र ९ वडाहरुमा सडकको पहुँच पुगेको छैन भने भूमे गाउँपालिकाका सबै वडामा मौसमी रुपमा सञ्चालनमा आउने ग्रामिण सडकको पहुँच पुगेको छ । सडक सञ्जाल नपुगेका वडाहरुमा सडक निर्माण तथा विस्तार हुने क्रममा रहेको छ । यसरी सडकको पहुँचवाट यस जिल्लाका करिव ७२३० (६३%) घरधुरी लाभान्वित छन् ।

हालको सदरमुकाम रहेको सिस्ने गाउँपालिका आसपासका केही वडाहरुमा ११ केभिको केन्द्रिय विद्युत प्रशारण लाईनबाट सुविधा प्रवाह गरिएको छ भने अन्य स्थानहरुमा साना जलविद्युत आयोजनाहरु मार्फत विद्युत सेवा विस्तार गरिएको छ । विद्युतबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने घरधुरीहरु करिव ९९०० (८५.२९ %) छन् । तर साना जलबिद्युत आयोजनाहरुवाट २४ घण्टा सेवा प्रवाह नभएको तथा उत्पादन क्षमता घट्दै गएको अवस्था छ । जिल्लाका साना जलविद्युत आयोजनाहरुमा सिस्ने गाउँपालिकामा ७ वटा, भूमे गाउँपालिकामा १२ वटा र पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकामा १९ वटा आयोजनाहरु सञ्चालनमा छन् ।

यसैगरी सञ्चार सुविधाको सन्दर्भमा हालको सदरमुकाम रहेको सिस्ने गाउँपालिकाका केही वडाहरुमा नेपाल दुरसंचार प्राधिकरणको ल्याण्ड लाइन सुविधा छ भने अन्य स्थानहरुमा नेपाल टेलिकम र Ncell का मोवाईल फोनहरुले सेवा दिइरहेका छन् । तर सिस्ने गाउँपालिकाको वडा नं. १, भूमे गाउँपालिकाको १, ७ र ९ वडाका केहि बस्तिहरु र पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाका वडा नं. १०,११,१२,१३ र १४ का बस्तीहरुमा मोवाईल नेटवर्कले काम गरेपनि भरपर्दो सञ्चार सुविधा छैन । यस जिल्ला अन्तर्गत स्थानीय तहका सवै वडाहरु, केही स्वास्थ्य संस्थाहरु र केही विद्यालयहरुमा ADSL, World Link, Konnect Nepal, Everest wireless, र SUBISU ले ईन्टरनेट सेवा प्रदान गरिरहेको भए पनि गुणस्तरीय एवम् भरपर्दो भने छैनन् । यस जिल्लामा रहेका सडक सञ्जालको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः-

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

तालिका नं. ३ : रुकुम (पूर्व) जिल्लाको रुकुमकोटबाट विभिन्न स्थानसम्म जाने सडक सञ्जाल विवरण			
क्र.स.	सवारीसाधन संचालन हुने स्थान	जिल्ला सदरमुकाम देखिको दुरी कि.मी.	जिल्ला सदरमुकामबाट संचालन हुने यातायात तथा ढुवानीका साधनहरु
१	रुकुमकोट नाथीगाड हुँदै धपे	१६	बस, ट्रक, जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
२	रुकुमकोट देउखोला	१३	जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
३	रुकुमकोट देखि जितखोला	१५	बस, ट्रक, जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
४	रुकुमकोट क्युवाङ	४२	जिप, ट्याक्टर, मिनी ट्रक तथा मोटरसाईकल
५	रुकुमकोट काँक्री तकसेरा	५३	जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
६	रुकुमकोट काँक्री तकसेरा पिपलटुङ हुकाम	८५	जिप, ट्याक्टर, मिनी ट्रक तथा मोटरसाईकल
७	रुकुमकोट खाबाङबगर हुँदै लुकुम	२६	बस, ट्रक, जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
८	रुकुमकोट खावाङ हुदै महत	२३	बस, ट्रक, जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
९	रुकुमकोट काँडा	९	बस, ट्रक, जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
१०	रुकुमकोट खोपीचार	९	बस, ट्रक, जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
११	रुकुमकोट थवाङ शहिदमार्ग हुँदै चुनवाङ	७२	बस, ट्रक, जिप ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
१२	रुकुमकोट गिलबाङ पिपल हुँदै पोखरा	४४	बस, ट्रक, जिप ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
१३	रुकुमकोट गिलबाङ पिपल हुँदै पोखरा दादिङ	५०	जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
१४	रुकुमकोट खावाङबगर कोल हुँदै राङसी	४३	जिप, ट्याक्टर तथा मोटरसाईकल
१५	रुकुमकोट खोपीचार हुदै मुसिकोट	४१	जिप, ट्रक, ट्र्याक्टर, बस, मोटरसाइकल
१६	रुकुमकोट सोलावाङ सल्यान हुदै दाङ तुलसिपुर	१७६	हलुका र गह्रौ सबै सवारी साधन
१७	रुकुमकोट दाङ हुदै बुटवल	३४७	हलुका र गह्रौ सबै सवारी साधन
१८	रुकुमकोट दाङ बुटवल हुदै काठमाण्डौ	६३१	हलुका र गह्रौ सबै सवारी साधन
१९	रुकुमकोट बाग्लुङ पोखरा हुदै काठमाण्डौ	४४१	हलुका र गह्रौ सबै सवारी साधन
२०	रुकुमकोट बाग्लुङ हुदै पोखरा	२४२	हलुका र गह्रौ सबै सवारी साधन

श्रोतः सडक पूर्वाधार विकास तथा जलश्रोत तथा सिंचाई सव डिभिजन कार्यालयको सर्वेक्षण

१.७ स्वास्थ्य, सरसफाई, जलाधार र खानेपानी

पूर्ण खोप सुनिश्चित जिल्ला घोषणा भैसकेको रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लामा जम्मा ४२ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरू सरकारीस्तरमा रहेका र स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा ९१.७% जनसंख्या रहेको छ। साथै ६०.४% ले संस्थागत सुत्केरी सेवा लिएका छन्। जिल्लाको औषत आयु ६८.८४ वर्ष रहेको छ। व्यवस्थित खानेपानीको पहुँच मध्यम स्तरको छ। प्रशस्तै खोलानाला, पानीका मुहानहरु भएकाले सबैजसो टोल बस्ति, समुदाय पानीको पहुँचमा भएपनि व्यवस्थापनमा अझै ध्यान दिनुपर्ने अवस्था छ। यस जिल्लामा करिव ९६.२% जनसंख्याले पाइप प्रणालीबाट, करिव ३.८ % जनसंख्या (लेक तथा पाटनहरूमा आवधिक अस्थायी वसोवास गर्ने) मुल, कुवा, पोखरी, खोलाको पानी उपभोग गरिरहेको अवस्था छ। जिल्लाका सबै गाउँपालिका र वडाहरु खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भईसकेता पनि दुर्गम क्षेत्रहरुमा पुर्ण रुपमा शौचालयको प्रयोग प्रभावकारी छैन। यस क्षेत्रमा रहेका मुख्य जलाधारहरुलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः-

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

तालिका नं. ४ : रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लाका मुख्य जलाधारहरु

क्र. सं.	नदी खोला	सहायक खोलाहरु
१	सानीभेरी	रुकुमगाढ, उत्तरगंगा, लाच्छेबाहुले, हुकाम, नाथीगाढ, जामा, डोट्, चिउरा, छिप, तुवाङ, रन्मा, राङसी, कपगार लगायतका खोलाहरु ।
२	लुकुमगार	रुजी, थवाङ, काँक्री, कोर्जा, ह्याप्ला, केन्सी, खुमा, सिखारुम, भैरम, रानीवासा, जित, कुचिबाङ लगायतका खोलाहरु।
३	उत्तरगंगा	नरसिं, क्युवाङ, गरखानी, घुम्लिबाङ, गस्कुर, तुपा, कुचै, दोमइ लगायतका खोलाहरु।
४	लाच्छेबाहुले	च्यारगार, धौलागार, सिस्नेगार, छिङ्री,बागर, बाउले लगायतका खोलाहरू ।
५	हुकामखोला	साँ, रन्मा, मयाङ, ओख्मा,तामागार, काजरजंग, गुम्रीगाड, अर्जल, झारलुङकारी र घुन्मा लगायतका खोलाहरु।
६	चुनवाङखोला	लाखर, भेरी,च्याङचुङ र गोठिवाङ लगायतका खोलाहरु।
ताल तलैयाहरु		
१	सिस्ने गाउँपालिका	कमलदह, गुप्तादह (सानो र ठूलो), धङ्गुदह, छिप्रीदह, नौदह।
२	भूमे गाउँपालिका	बराहाताल, रिगल दह
३	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	नम्छैंगो ताल, सुनदह, पुपाल दह, बिर्गुम दह

श्रोतः पालिका प्रोफाइल

१.८. सम्भावित पहिरो तथा भू-क्षय क्षेत्र

यस जिल्लाको पूर्व तथा उत्तरबाट पश्चिमतिर बग्ने सानी भेरी, लुकुम गाढ, तुवाङखोला, डोटखोला, रन्माखोला, उत्तरगंगा तथा विभिन्न खहरे खोलाहरुमा वर्षातको समयमा आउने बाढी पहिरोबाट जमिनको कटान तथा जनधनको समेत क्षति हुने गरेको छ। अर्कोतर्फ त्यस्ता खोलाहरुमा आउने बाढी तथा पहिरोको कारण उत्पादन योग्य भूमिहरु दिन प्रतिदिन बगरमा परिणत भई खेती योग्य जमिन क्षति हुने गरेको छ । तिप्पारा, खोपीचार, ह्याप्ला, धाउँने, बालुवा, धपे, डोटखोला, जामाबगर, दोमै, काँडावगर, भलखोला, त्रिवेणी, सेरा, हालवाङ, मसिना बगर, गैरीगाउँ, सिमलबोट, सिमा, छिपखोला, धर्मशाला, उपल्लो सेरा, चोरखोला, मोरावाङ लगायतका स्थानहरुमा वर्षातको समयमा आउने बाढीका कारण कटान हुने तथा कहिले काही लाखौंको धन सम्पत्तिको क्षति हुने गरेको छ।

यसैगरी पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका अन्तर्गतका पुषरगाउँ, हार्दिबाङ, यमखार, तिज्याङ, हिम, रन्मागाउँ, काँडा, हुकाम, मयाङ, हालबाङ, बालुवा, छमारी, त्रिवेणी, ओख्मा, भूमेगाउँपालिकाको काँक्री, मोराबाङ, सिमा, तामारी, झुम्लाबाङ र सिस्ने गाउँपालिकाको ठूलोसिस्ने, नायागाड, मोराबाङ, रातामाटा, पोखरा, पाङा, धपे, चिसापानी, रानीकोट, लम्पाकोट, खोपीचार, धाउँने, बन्सेनी (कौछे), सल्लेरी लगायतका क्षेत्रहरु पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका स्थानहरु हुन्।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड- "दुई"
योजनाको उद्देश्य र आवश्यकता

२.१. योजनाको उद्देश्य

यस योजनाको मुख्य उद्देश्य रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लामा विपदबाट हुनसक्ने सम्भावित जोखिम पहिचान गर्ने, विपद्का क्षति कम गर्न आवश्यक पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको लागि स्रोत साधन र जिम्मेवारी सहितका कार्ययोजना तयार गरी जनधनको क्षति कम गर्ने रहेको छ । विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न संघसंस्थाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी उल्लेख गरी कार्यान्वयनका लागि तयार पारिएको यस योजनाको अन्य उद्देश्यहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

- जिल्लाका गाउँपालिकाहरुको विपद् अवस्था र संकटासन्नता पहिचान गरी स्तरीकरण गर्ने,
- विपद् पूर्व, प्रकोप परिरहेको समयमा र प्रकोपपछि गर्नु पर्ने कार्यहरुको पूर्वतयारी/विश्लेषण गर्ने,
- विपदबाट प्रभावितहरुलाई तत्काल खोज, उद्दार तथा विपद् प्रभावित परिवारहरुलाई सेवा पुर्याउन सरल उपायहरु अवलम्बन गर्न मार्गदर्शन तयार गर्नु,
- विभिन्न निकाय तथा संघ संस्थाहरु बीच समन्वय गरी विपद् प्रतिकार्यका कार्यहरुलाई एकीकृत रुपमा संचालन गर्ने आधार तयार गर्नु ,
- विपद्को अवस्थामा परिचालन गर्न सकिने जनशक्ति तथा साधन श्रोत पहिचान गरी जिम्मेवारीको बाँडफाँड गर्ने र जिम्मेवारी प्राप्त विभिन्न संघसंस्थाहरुको कार्य जिम्मेवारी तोकी पूर्वतयारी अवस्थामा रहनु,
- विपद पश्चात उद्धारका लागि तत्काल घटनास्थल पुग्न सरल प्रणाली स्थापना गर्नु,
- विपद्का उच्चजोखिममा रहेका अशक्त, गर्भवति, सुत्केरी महिला, किशोरी, वालवालिका, अपांगता भएका व्यक्तिहरु, लैंगिक अल्पसंख्यक एच.आई.भी. संक्रमित तथा वृद्धवृद्धाहरुलाई प्राथमिकतामा राखी सेवाका कार्यक्रमहरुको योजना तयार गर्नु,
- मानवीय सहयोगका लागि पहिले नै उपयुक्त तथा पर्याप्त सहयोग योजना तर्जुमा गर्नु,
- विपद्बाट हुने क्षतिलाई कम गर्न र विपद् आइपरेको बखत प्रतिकार्य गरी क्षति हुन नदिन वा कम क्षति हुनका लागि समुदायलाई सक्षम बनाउन सहयोग गर्ने तथा उत्थानशिल समुदाय बनाउन मार्गदर्शन गर्नु ।
- योजना तर्जुमाका बखत स्थानीय तह तथा अन्य सरोकारवालाहरुलाई जलवायु परिवर्तन तथा वातावरण मैत्री योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन मार्फत उत्थानशिल समुदाय निर्माण गर्न सहयोग पुऱ्याउनु,
- मानवीय असरहरूलाई कम गर्न विपदबाट प्रभावित मानिसहरूका आवश्यकताहरू पूर्ति गर्नका निमित्त समयमा नै सहयोग उपलब्ध गराउन तथा कुनै पनि मानवीय सहयोग सिद्धान्त मानवता, निष्पक्षता तथा तटस्थता बमोजिम उपलब्ध गराउनु ।

२.२ योजनाको अपेक्षित परिणामहरु

- जिल्लास्तरमा उपलब्ध क्षमता (पूर्वतयारी र प्रतिकार्य) को लेखाजोखा हुने,
- विपद् जोखिमको विश्लेषण हुने तथा समुदाय विपद् उत्थानशिलता तर्फ जाने,
- विपदबाट हुने जोखिम तथा क्षति कम भएको हुने,
- विभिन्न सरोकारवाला निकाय बीचको समन्वय प्रभावकारी भई उद्दार तथा राहत कार्य थप प्रभावकारी हुने,
- प्रतिकार्यमा संलग्न साझेदार र क्षेत्रगत अगुवा तथा सदस्य संस्थाहरुको भूमिका र जिम्मेवारीको निर्धारण भई जानकारी हुने,
- सरोकारवाला सरकारी तथा गैहसरकारी निकायहरुद्वारा गरिने विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्य व्यवस्थित हुने,
- प्रजनन स्वास्थ्य सेवा लगायतका स्वास्थ्य सेवाहरुको निरन्तरता, जोखिममा रहेका समुदायको संरक्षणका साथै अन्य विषयगत क्षेत्र सम्बन्धी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य व्यवस्थित गर्ने,

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- जिल्लामा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि भएको स्रोत साधनको पहिचान, स्थान,सम्पर्क लगायत विभिन्न क्षेत्रसंग सम्वन्धित समस्या एवम् चुनौतीहरुको वारेमा सरोकारवालाहरुलाई जानकारी हुने ।

२.३ योजनाको आवश्यकता

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्य मध्ये पूर्वतयारी कार्ययोजना विपद् परे लगत्तै स्थिती सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को समय ज्यादै संवेदनशील हुने भएकोले यस समयमा गरिने कार्यहरु निकै महत्वपूर्ण रहेका हुन्छन् । पूर्वतयारी कार्ययोजनाका निम्न महत्वले यसको आवश्यकतालाई पुष्टि गर्दछ ।

- यस योजनाले विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्न सुनिश्चितता प्रदान गर्दछ ।
- विपद् जोखिम कम गर्न समुदायलाई हातेमालो गर्ने वातावरण बनाउन मद्दत गर्दछ ।
- विपद् प्रभावित समुदायलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ ।
- उद्धार र प्रतिकार्य जस्ता कार्यमा विपद् प्रभावित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ । आपतकालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धिको लागि मार्ग प्रशस्त गर्छ ।
- खानेपानी, सरसफाई र स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ । प्रजनन् स्वास्थ्य, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थित र प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्छ ।
- विपद्को अवस्थामा हुन सक्ने लैंगिक हिंसा रोकथाम र व्यवस्थापनमा सहयोग गर्छ ।
- श्रोतको सही सदुपयोग गरी पीडित समुदायलाई विपद्को पीडाबाट मुक्ति दिने बाटो तयार गर्छ ।
- जागरुक र उत्थानशील समुदाय निर्माणमा भूमिका खेल्दछ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी,प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।
- बाढी पहिरो तथा भुकम्पीय प्रतिकार्य तालिकाको आधारमा विपद्को समयमा जिल्लास्थित सरोकारवाला निकायहरु प्रतिकार्यको क्रियाशिलतामा बृद्धि भई प्रभावकारी प्रतिकार्यका गतिविधि संचालनमा मद्धत गर्दछ ।
- विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण र अध्यावधिक गर्दा विपद्को समयमा उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा पीडित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभुती गर्छ ।

२.४ पूर्वतयारीका लागि सामान्य मान्यताहरु

- जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत **एकद्वार नीति** अनुरुप समग्र समन्वयको काम हुनेछ ।
- विषयगत समन्वय गर्दा मुख्य माग वा आवश्यकता पुरा होस भन्नेमा ध्यान पुर्याइनेछ ।
- स्थानीय तहलाई अग्र स्थानमा राखी जिम्मेवार तथा उत्तरदायी बनाउने वातावरण तयार हुनेछ ।
- नेपाल रेडक्रस सोसाईटी लगायतका सहयोगी संस्थाको भूमिका सबै सरोकारवालाहरुले बुझ्ने गरी उल्लेख हुनेछन् ।
- यस कार्यमा संलग्न संस्थाहरुप्रति अनावश्यक रुपमा अपेक्षा राख्ने अवस्था नआउने वातावरण तयार हुनेछ ।
- विपद् पूर्वतयारी एवम् उद्धार कार्यका लागि दक्ष जनशक्ति, आर्थिक,भौतिक सुविधाको लागि समन्वयमा जोड दिइनेछ ।
- स्थानीय संजालमा आधारित संस्थाहरुलाई क्षमता अनुसार प्रभावकारी रुपमा परिचालन हुनेछन ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

२.५ निर्माण प्रक्रिया

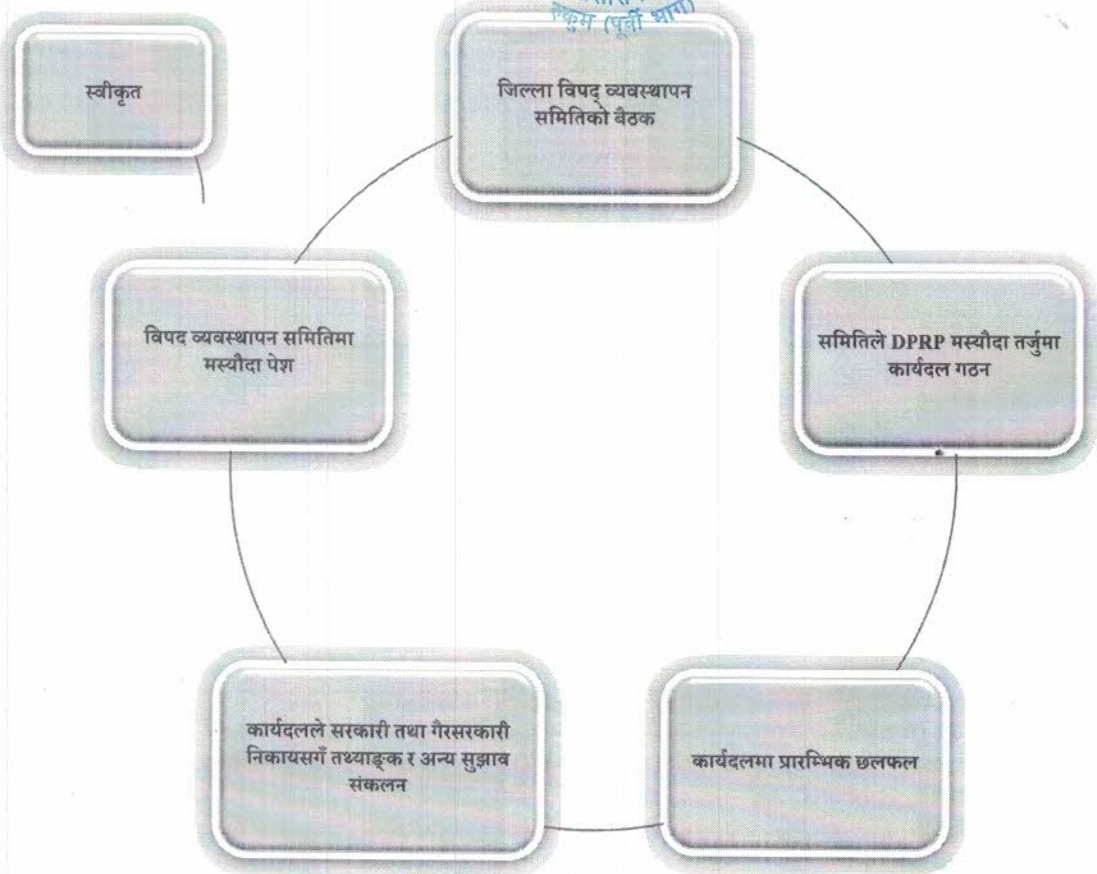

२.६ सीमाहरु

यसका सिमाहरु निम्नअनुसार रहेका छन् ।

- योजना अनुरुप कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पर्याप्त आर्थिक तथा मानवीय स्रोतको कमी भएमा योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा प्रभाव पर्न सक्नेछ ।
- संकटासन्नताको अवस्थालाई उपलब्ध तथ्याङ्क, जनप्रतिनिधिहरु तथा विपद्का क्षेत्रमा काम गर्ने गैससहरुको छलफल अन्तरक्रिया साथै विगतका योजनाका आधारमा अवस्था पहिचान गरिएको ।
- यसमा उल्लिखित विभिन्न गतिविधिहरुको लागि आवश्यक बजेट जुटाउन नसक्ने अवस्था रहेमा कार्ययोजनाको पूर्ण कार्यान्वयमा पनि समस्या पैदा हुन सक्छ ।
- अर्कोतर्फ यो योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने सामाजिक, आर्थिक, मानवीय, भौतिक पूँजीको सहज उपलब्ध हुन नसकेमा तथा सरोकारवाला पक्षहरु आफूलाई तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्न इमान्दार प्रयास नगरेमा प्रस्तावित कार्यायोजना कार्यान्वयनमा कठिनाई सिर्जना हुन सक्छ ।

खण्ड-"तिन"

विपद् पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा पुनर्लाभ योजना

३.१ विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी संवैधानिक, कानुनी र नीतिगत व्यवस्थाहरु

मौजुदा नीति र कानूनी व्यवस्था

- नेपालको संविधानको अनुसूची ६, ७, ८ र ९ मा उल्लेखित संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरुको सूची।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ तथा नियमावली २०७६
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति २०७५,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८ देखि २०३०
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति २००९ (प्रमुख राष्ट्रिय मार्गदर्शन)
- विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सेन्डाई कार्यढाँचा २०१५ - २०३० (अन्तराष्ट्रिय मार्गदर्शन गर्ने विश्वव्यापी दस्तावेज)

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ ले स्थानीय तहका लागि स्वायत्त शासनको व्यवस्था सहित वातावरण मैत्री विकास व्यवस्थापनको अवधारणालाई प्रवर्द्धन गरेको छ। यसमा विकास प्रक्रिया, वातावरण र प्रकोप बीचको अन्तरसम्बन्धलाई प्रत्यक्षऽवा परोक्ष रुपमा जोड दिईएको छ। विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति कानुन मापदण्ड योजनाको कार्यान्वयन अनुगमन र नियमन गर्ने, स्थानीय विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरी लागु गर्ने जस्ता व्यवस्था छन्।

विपद् सम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति,२०६६

राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका विभिन्न घोषणा तथा प्रतिवद्धताहरुको कार्यान्वयनको लागि नेपालमा दैवीप्रकोप उद्धार कार्यलाई थप ब्यवस्थित गराउन नेपाल सरकारद्वारा विपद् सम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति,२०६६ जारी भएको छ भने संचालन गरिने विपद् व्यवस्थापन, राहत,उद्धार र प्रतिकार्य योजना तयार गरी सरोकारवालाहरुको परिचालन गर्न भूमिका किटान गरी कार्य शुरु भएको छ। साथै यसमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी राज्यका मूल नीतिलाई सुनिश्चित गर्न केही संस्थागत व्यवस्था समेत गरेको छ। यसमा समावेश भएका केही महत्वपूर्ण व्यवस्थाहरु :-

१. विपद् जोखिम व्यवस्थापनका सबै चरणहरुमा लैङ्गिक सवाल तथा समावेशीकरणलाई मुल प्रवाहमा ल्याउने।
२. कुनैवर्ग,जात तथा जातीय समुहले परिस्थितीलाई थप जटिल पार्न सक्दछन भन्ने कुरामा सजग रही आपतकालीन सहयोग तथा राहत कार्यक्रम लगायत विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्वन्धी कार्यक्रमहरु परिस्थितीजन्य जटिलता प्रति संवेदनशील रहनेछन्। यस्तो प्रतिकार्य सञ्चालन गर्दा विपद् भन्दा पहिले,विपद् भइरहेका समयमा र विपद् पछिका अवस्था (Pre, During and Post Disaster Scenario) मा तिनीहरुको प्राथमिकता पूर्वक पहिचान र विश्लेषण गरिने।
३. विपद्का समयमा सार्वजनिक सेवाहरु अवरुद्ध भएको अवस्थामा पनि समुदायमा विद्यमान संरचना तथा प्रणालीहरु अविच्छिन्न संचालन गर्ने कार्यमा कुनैअवरोध नआओस भन्नका लागि समुदायका सबै समूह एवम् अन्य अल्पसंख्यक समुहका बालबालिका, महिला,वृद्ध-वृद्धा,अशक्त आदिलाई सु-सूचित गर्न व्यवस्था मिलाइने।

४. विपद्का घटनाका प्रकृतिका आधारमा के गर्ने,कहिले गर्ने र कसरी गर्ने भन्ने कुरा थाहा पाउन संकटासन्न वर्गलाई सक्षम तुल्याईने । यसका लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान,क्षमता,अवसर तथा अधिकारको प्रयोग गर्न उनीहरुमा चेतना अभिवृद्धि गरी आत्मविश्वास बढाउने प्रकृतिका क्रियाकलाप संचालन गरिने ।

५. जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका परिवारहरु विशेष गरी महिला,बालबालिका,एकल महिला र पुरुष,अशक्त,विरामी सबैको पूर्व पहिचान गरी तदनुरुप उद्दार, राहत तथा पुनःस्थापनाका लक्षित कार्यक्रम संचालन हुने ।

६. घर परिवार र समुदायमा आर्थिक तथा सामाजिक अधिकारबाट बञ्चित सीमान्तकृत अवस्थामा जीवनयापन गरिरहेका वर्गका लागि विपद्का समयमा विशेष सहयोग र संरक्षण आवश्यक पर्ने हुँदा पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरण, उद्वार तथा राहत, प्रतिकार्य, पुनर्लाभ कार्यक्रमको समयमा ती समुहको आवश्यकता प्रति विशेष ध्यान दिईने ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति २०७५

नेपाल सरकारले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यलाई योजनाबद्ध र व्यवस्थित गर्न विपद् व्यवस्थापनका लागि दैवी (प्रकोप) ऐन, २०३९, स्थानीय स्वायत शासन ऐन, २०५५ भवन ऐन, २०५५, राष्ट्रिय भवन संहिता, २०६०, विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति ,२०६६, जलवायु परिर्वतन नीति, २०६७, जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन नीति, २०७२, राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य योजना ढाँचा लगायतका विभिन्न नीतिगत, कानुनी तथा संस्थागत व्यवस्थाहरु गरेको छ र नेपालको संविधान, २०७२ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ पछिका महत्वपूर्ण कानुनी व्यवस्थाले विपद् जोखिम न्युनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यलाई महत्व दिएको छ । यसका अलवा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले व्यवस्था गरेका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्, कार्यकारी समिति, प्राधिकरण, प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहका समितिहरु नयाँ संस्थागत व्यवस्थाको रुपमा रहेका छन । विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति २०७५ का मुख्य नीतिहरु मध्ये केहि महत्वपूर्व नीति यस प्रकार छन ।

१ विपद् जोखिम सम्वन्धि बिषयहरुलाई विद्यालयस्तर देखि उच्चस्तर सम्मको शैक्षिक पाठ्यक्रममा समाबेश गरिनेछ ।

२ जनचेतनामुलक तथा सुचनामुलक कार्यक्रमहरु तयार गरि सूचना तथा संचारका माध्यमहरुको प्रभावकारी उपयोग मार्फत सबैमा पहूँच हुनेगरि विपद् सम्वन्धी जानकारी, सचेतना र सिकाई समुदायस्तरमा फैलाईनेछ ।

३ विपद् जोखिम न्यूनीकरणका सबै चरण तथा संरचनामा समावेशी विपद् व्यवस्थापनको अवधारणा अनुरुप महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, आर्थिक तथा सामाजिक रुपले पछाडि परेका समुदायहरुको पहुँच, प्रतिनिधित्व तथा प्रभावकारी संलग्नता सुनिश्चित गरिनेछ ।

४ विपद् संवेदनशीलताको अवधारणा अनुरुप सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरु (सरकारी कार्यालय, शैक्षिक संस्थाहरु, स्वास्थ्य संस्थाहरु, सामुदायिक भवनहरु, आश्रय स्थल आदि) लाई जेष्ठ नागरिक मैत्री, लैङ्गिकमैत्री, अपाङ्गतामैत्री एवम् बालमैत्री बनाइनेछ ।

५ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी कृयाकलापहरुको प्रभावकारी रुपपमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न समाबेशी संयन्त्र स्थापना गरिने छ ।

६ राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण संजाल (National DRR Platform) लाई स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सुदृढीकरण गरिने छ ।

७ जीबिकोर्पाजनका उपायहरुलाई विविधीकरण गरी विपद् उत्थानशील समुदाय निर्माण गरिने छ ।

८ विपद्बाट व्यापार व्यवसाय,जनस्वास्थ्य र पोषणमा पर्न सक्ने सम्भाव्य जोखिम न्यूनीकरण गर्न विपद् जोखिम लेखाजोखा गरिनेछ ।

९ दूर सम्वेदन प्रणाली (Remote Sensing System), भौगोलिक सूचना प्रणाली (Geographic Information System) र खुला स्रोत प्रविधि (Open Source Technology) मा आधारित आधुनिक विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (Disaster Management

Information System) विकास गरी जनसाधारण तथा सरोकारवालाहरुलाई सहज रुपमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना उपलब्ध हुने अवस्था विकास गरिनेछ।

१० विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि भू–विज्ञान, भूकम्प विज्ञान, भौगोलिक सूचना प्रणाली, दूर संवेदन प्रणाली, स्याटेलाइट प्रविधि, राडार प्रविधि, पूर्व सूचना प्रणाली लगायतका आधुनिक तथा परम्परागत प्रविधिहरुको अध्ययन, अनुसन्धान गरी उपयुक्त प्रविधिको प्रयोग गरिनेछ।

११ विपद् जोखिमको अध्ययन अनुसन्धान, विपद्को रोकथाम, पूर्वतयारी, खोज तथा उद्धार एवम् विपद् पश्चातको पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापनासम्बन्धी क्षमता विकासका लागि "राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण अनुसन्धान तथा तालिम प्रतिष्ठान" को स्थापना गरिनेछ।

१२ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन समितिहरुको गठन गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।

१३ विकास, पूर्वाधारहरुको डिजाइन तथा निर्माणका क्रममा जोखिम सुरक्षित पूर्वाधार नीति अवलम्वन गरिने छ। साथै जलबायू परिर्वतन अनुकूलन पूर्वाधार निर्माणलाई समेत प्रोत्साहन गरिने छ।

१४ सुरक्षित समाजको निर्माणका लागि विपद् सुरक्षित संस्कृती (Culture of Safety) प्रवर्द्धन र अवलम्वन गरिने छ।

३.२. विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्कीय विवरण

१. आ.व.२०७६/०७७ मा भएको विपद्का घटनाहरु

आ.व.	घटनाको प्रकार	मानिस		चौपाया		घर	विद्यालय	गोठ	क्षतिको अनुमानित मूल्य (रु.)
		मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते				
२०७६/०७७	अविरल बर्षा र पहिरो	१	०	४	१	१०	०	३	२५,१३,०००
	बाढी	०	०	०	०	१०	०	०	२,३२,०९,०००
	आगलागि	०	०	१७	०	१०	०	५	७२,८६,२००
	हावाहुरी	०	०	०	०	८	४	०	१६,८९,२००
	चट्याङ	०	०	०	०	३	०	०	५,०५,०००
	जम्मा	**१**	**०**	**२१**	**१**	**४१**	**४**	**८**	**३,५२,०२,४००**

२. आ.व.२०७७/०७८ मा भएको विपद्का घटनाहरु

आ.व.	घटनाको प्रकार	मानिस		चौपाया		घर	विद्यालय	गोठ	क्षतिको अनुमानित मूल्य (रु.)
		मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते				
२०७७/०७८	अविरल बर्षा/पहिरो	०	१	०	२	४३	०	२	१,२२,५८,८००
	बाढी	०	०	०	०	४	०	०	११,३५,०००
	आगलागि	०	०	०	०	१५	०	५	८५,५२,५००
	हावाहुरी	०	०	०	०	०	०	०	०
	चट्याङ	०	१	३	०	३	०	०	२,७५,०००
	जम्मा	**०**	**२**	**३**	**२**	**६५**	**००**	**७**	**२,२२,२१,३००**

३. आ .व. २०७८/०७९ मा भएको विपद्का घटनाहरु

आ.ब.	घटनाको प्रकार	मानिस		चौपाया		घर	विद्यालय	गोठ	क्षतिको अनुमानित मूल्य (रु.)
		मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते				
२०७८/०७९	अविरल बर्षा	०	०	०	०	९	०	१	४६,१७,१६०
	बाढी	०	०	०	०	०	०	०	०
	पहिरो	०	०	१	०	७	१	०	३४,५६,०००
	आगलागि	०	०	०	०	४	०	१	४६,१७,१६०
	हावाहुरी	०	०	३	१	१४	६	२	२,०४,६३,०००
	चट्याङ	०	०	०	०	२	०	०	३०,०००
	जम्मा	०	०	४	१	३६	७	४	३,३१,८३,३२०

४. आ.व. २०७९/०८० मा भएको विपद्का घटनाहरु

आ. व.	घटना प्रकार	घटना संख्या	भौतिक क्षति		मानिस		चौपाया		सडक अवरोध	कैफियत
			सरकारी	व्यक्तिगत	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते		
आ.व. ०७९/०८०	सडक दुर्घटना	२२	०	०	३८	३१	०	०	०	
	बर्षा	३६	१	२७	०	०	४	३	०	२७७९६००
	बाढी	१९	०	५	०	०	२२	०	०	९७८१०००
	पहिरो	२५	०	७	०	०	१८	०	०	४०१९०००
	आगलागि	२२	०	११	०	०	०	०	१६	२४२९२००
	हावाहुरी	२७	०	१	०	०	०	१	०	४३८०००
	चट्याङ	०	०	०	०	०	०	०	०	
	जनावार आक्रमण	०	०	०	०	०	०	०	०	-
	जम्मा	१५१	१	५१	३८	३३	५०	४	१६	१९४४६८००

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

५. आ.व. २०८०/०८१ मा भएको विपद्का घटनाहरु

आ.व.	घटना प्रकार	घटना संख्या	भौतिक क्षति		मानिस		चौपाया		सडक अवरोध
			सरकारी	व्यक्तिगत	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	
	अविरल बर्षा	१	-	१	-	-	-	-	-
	बाढी	१२	-	१	-	-	-	-	-
	पहिरो	४६	२	६	२	६	-	४	२१
	आगलागि	२९	१	९	-	१२	१	-	-
	हावाहुरी	२०	२	३	-	-	-	-	१
	चट्याङ	१	-	१	-	-	-	-	-
	जम्मा	१२१	५	२१	२	१८	१	४	२२

३.३ विपद् उद्धारमा प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने निकायहरु:

१. जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)

२. तीनवटै स्थानीय तहहरु

- सिस्ने गाउँपालिका
- भूमे गाउँपालिका
- पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका

३. सुरक्षा निकाय

- नेपाली सेना चण्डिदल गण सुरक्षा गुल्म रुकुम (पूर्वी भाग)
- जिल्ला प्रहरी कार्यालय रकुम (पूर्वी भाग)
- सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल आश्रित सुरक्षा गुल्म रुकुम (पूर्वी भाग)
- राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)

४. जिल्ला समन्वय समिति रुकुम (पूर्वी भाग)

५. स्थानीय तहका, खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु

६. जिल्ला अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी र निजि अस्पतालहरु

७. जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास सव डिभिजन कार्यालय

८. डिभिजन वन कार्यालय

९. सडक पूर्वाधार विकास कार्यालय

१०. शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई

११. नेपाल रेडक्रस सोसाईटी रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्ला शाखा

१२. यातायात समितिहरु

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१३. एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय
१४. खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय
१५. नेपाल विद्युत प्राधिकरण
१६. नेपाल टेलिकम
१७. स्वास्थ्य कार्यालय
१८. जिल्ला अस्पताल
१९. उद्योग वाणिज्य संघ, चेम्वर अफ कमर्श र निर्माण व्यवसायी संघ
२०. जिल्ला स्थित क्रियाशील राजनैतिक दलहरु र तिनका भातृ संगठनहरु
२१. जिल्ला स्थित क्रियाशील मिडिया हाउस तथा सञ्चारकर्मीहरु
२२. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैह्रसरकारी संस्थाहरु
२३. बैंक तथा वित्तीय संस्था र बिमा कम्पनीहरु
२४. संयूक्त राष्ट्रसंघीय निकायहरु
२५. जिल्ला सहकारी सघं
२६. सामुदायिक वन उपभोक्ता महासघं
२७. जिल्लास्थित शिक्षण संस्थाहरु
२८. जिल्ला एम्बुलेन्स व्यवस्थापन (तथा समन्वय) समिति
२९. नागरिक समाज/उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च/औषधी व्यवसायी संघ

३.४ विपद् व्यवस्थापनमा कार्य गर्ने सरोकारवालाहरुको कार्य विवरण :

क्र.स.	क्रियाकलाप	कसले	कहाँ
१	विपद्/प्रकोप सम्वन्धी सूचना तथा जनचेतना	जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र, पत्रकार महासंघ, स्थानीय संचार माध्यमहरु, स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र	उच्च प्रकोप हुने स्थान केन्द्रित रहि जिल्लाभर
२	विपद् सिमुलेसन तथा पूर्व अभ्यास	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, स्थानीय तह, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, सरोकारवाला निकायका तालिम प्राप्त जनशक्ति	स्थानीय तह र जिल्ला तह
३	खोज तथा उद्धार कार्य	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाली सेना, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	जिल्ला भर
४	राहत वितरण	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह, स्थानीय विपद जोखिम व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र उद्योग वाणिज्य संघ गैह्र सरकारी संस्थाहरु	प्रभावित आवश्यक क्षेत्रमा
५	राहत सामग्री भण्डारण	तयारी खानाः उद्योग वाणिज्य संघ, गैह्र खाद्य सामाग्रीहरुः नेपाल रेडक्रस सोसाईटी जिल्ला शाखा, गैह्र सरकारी संस्थाहरु	क्षेत्र अनुसार जिल्लाको विभिन्न स्थानहरुमा
६	स्वास्थ्यकर्मी, औषधी तथा एम्बुलेन्स	स्थानीय तह, जिल्ला अस्पताल, स्वास्थ्य कार्यालय, निजि स्वास्थ्य संस्था, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र एम्वुलेन्स संचालक समितिहरु तथा संघसंस्थाहरु	जिल्ला स्तरमा

७	सडक यातायात संचालनको सुधार तथा यातायात सुविधाको उपलब्धता	जिल्ला समन्वय समिति यातायात ब्यवसायी समितिहरु, स्थानीय तह/ सडक पूर्वाधार विकास कार्यालय र निर्माण व्यवसायीहरु	जिल्लाभर
८	भू-क्षय सम्वन्धी	डिभिजन वन कार्यालय, जलस्रोत तथा सिचाई विकास सव डिभिजन कार्यालय/स्थानीय तह	जिल्लाभर
९	शान्ति सुरक्षा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय/जिल्ला सुरक्षा समिति	जिल्लाभर
१०	समन्वय तथा सहकार्य	सरोकारवालाहरु सबै	जिल्लाभर

३.५ वर्षायाममा हुन सक्ने जोखिमहरुः-

क. बाढी/पहिरो

वर्षायाममा नदी तथा खोला किनार र डोजरबाट खनिएको सडकहरुमा प्राय बाढी तथा पहिरो जाने साथै अन्य ग्रामीण स्थानहरुमा मुख्य जोखिम क्षेत्र पहिचान गरिएको छ। बाढी पहिरोबाट निम्न अनुसारको जोखिम हुन सक्ने देखिन्छ।

१. नदी तथा खोला किनार वरपरका वस्तीहरु बाढीले बगाउने तथा कटान हुने,
२. खोलानाला तर्ने क्रममा मानिस बगाउने,
३. बाढी तथा पहिरो गई सडक अवरुद्ध हुने,
४. पहिरोले आवासक्षेत्र तथा खेतीयोग्य जमिन बग्ने तथा पुरीने।

ख. चट्याङ्

चैत्र देखि वर्षायाम रहुन्जेलसम्म यो जिल्ला चट्याङ्को लागि पनि जोखिमयुक्त जिल्ला मानिन्छ। वर्षेनी चट्याङ्बाट मानिस लगायत चौपायाहरुको मृत्युका घटनाहरु हुने गरेका छन्। चट्याङ्बाट क्षति भएको खवर प्राप्त हुना साथ अवस्था हेरी नजिकको स्थानीय तह,सुरक्षा निकाय,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी तथा अन्य संघसंस्था मार्फत घाइतेको उद्दार तथा उपचारको साथै प्रभावित घर परिवार तथा ब्यक्तिहरुलाई राहतको लागि पहल गरिने छ। सुरक्षित रहनका लागि समुदाय स्तरमा जनचेतनाका लागि स्थानीय रेडक्रसका निकायहरु, सञ्चार माध्यम मार्फत सूचना प्रवाह गरिनेछ।

ग. सडक अवरुद्ध तथा सडक दुर्घटना

बाढीका कारण रुकुमकोट खोपीचार, रुकुमकोट धपे, रुकुमकोट देउखोला, रुकुमकोट लुकुम, काँक्री तकसेरा सडक खण्डहरु वर्षातका समयमा अवरुद्ध हुँदै आएका छन्। ट्राफिक ज्ञानको कमी, सिकारुले गाडी चलाउने, अनावश्यक तिव्र गतिमा सवारीका साधन कुदाउने होड, सवारी साधनहरु समयमा चेक जाँच नगराई चलाउने, क्षमता भन्दा बढी लोड राख्ने, सडकको अवस्था कमजोर भएको थाहा भए पनि जोखिम मोल्ने जस्ता कारणले सडक दुर्घटना हुने गरेको देखिन्छ। विपदको समयमा झनै सडक अवरुद्ध हुन सक्दछ। निर्माणाधीन अबस्थामा रहेका पुलका कारण पनि जोखिम अझ वृद्धि भईरहेको देखिन्छ। साथै ग्रामीण सडकहरु बर्षाको कारण बन्द हुने तथा सडक दुर्घटना जस्ता कारणबाट सडक अवरुद्ध हुन सक्ने भएकोले त्यस्ता अवस्थाको लागि निम्न अनुसार पहल गरिने छ।

१. सवारी साधनहरु नियमित संचालन गर्न आवश्यक श्रोत परिचालन गरिने,
२. दुर्घटना कम गर्न नियमित चेकजाँच गरिने,

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

३. ट्राफिक नियम सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने र समुदायलाई सक्षम बनाई राख्न स्थानीय तहसंगको समन्वय र सहकार्यमा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने,

४. रुट अनुमति प्राप्त सवारीसाधनहरु मात्र संचालनमा ल्याउने,

५. श्रोत साधन सहित स्थानीयस्तरमा तालिम प्राप्त ब्यक्ति सहित सुरक्षा निकायहरु प्रथम प्रतिकार्यकर्ताको रुपमा विपद् प्रभावित क्षेत्रमा परिचालित हुने,

६. आवश्यक परेमा सवारी साधन, डोजर आदि सरकारी कार्यालयहरुमा रहेका एवम् यातायात व्यवसायी र निर्माण व्यवसायीसंघ मार्फत सहयोग लिइने छ । भैपरेको बेला तुरुन्त परिचालन गर्न सकिने गरी यस्ता औजारहरु सम्वन्धित निकाय संगको समन्वय र सहयोगमा चुस्त दुरुस्त राखिने छ भने विपद्को अबस्थामा जुनसुकै निकायमा रहेका श्रोत साधन प्रमुख जिल्ला अधिकारीको आदेशमा प्रयोग गर्न सकिनेछ,

७. घटनास्थलको प्रकृति हेरी घाइतेहरुको उद्धारका लागि सडक सुचारुगर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ तिव्रता दिइने छ ।

घ. सरुवा रोग/महामारी

यस जिल्लाको क्षेत्र प्राय: पहाडी तथा विकट रहेको, केही घना वस्ती भएको र समुदायमा जनचेतनाको कमी भएकोले वर्षातको तथा बाढीको समयमा खानेपानीका श्रोतहरु समेत दुषित हुने हुनाले उच्च जोखिमयुक्त क्षेत्रमा कुनै पनि स्थानमा सरुवा रोगहरु महामारीको रुपमा भित्रन सक्ने हुन्छ । बाढी, पहिरो तथा महामारीका कारण पनि द्बितीय (Secondary) विपद् निम्तिन सक्छ । त्यस्ता स्थानहरुमा तुरुन्त सुरक्षा निकाय सहित स्थानीय तह र जिल्लाबाट स्वास्थ्यकर्मीको टोली खटाई शुरुमै रोगहरु नियन्त्रण गरी महामारी फैलन नदिने उपायहरु अपनाइने छ । सरुवा रोग सम्बन्धी, पानी शुद्धिकरण गर्ने विधि,सरसफाई सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन, पानीको गुणस्तर चेक गर्ने जस्ता कुराहरु कडाईका साथ लागु गरी महामारी उत्पन्न हुन नदिने प्रयास गरिनेछ ।

३.६ विपद् पूर्वतयारी योजना र विपद् सम्वन्धी कार्य गर्ने अन्य निकायहरु

यस जिल्लाका स्थानीय तहहरू, संघीय तथा प्रदेश अन्तर्गतका सरकारी निकायहरू, विपदमा सहयोग गर्ने नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, गैहसरकारी संस्था महासंघ, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ, UNFPA, UMN Rukum East Cluster, FAIRMED, NPAF, MIC NEPAL, HUREDCARC, सर्वाङ्गीण विकास केन्द्र (HDC), रुकुमेली समाज विकास केन्द्र, उद्योग बाणिज्य संघ, चेम्वर अफ कमर्श, संयुक्त राष्ट्रसंघीय निकायहरू लगायतका विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय, स्थानीय संघ संस्थाहरूको उपस्थिति रहेको छ । त्यसैगरी स्थानीय तहका निर्माण व्यवसायी संघ, तालिम र अनुमति प्राप्त क्लिनिकहरु, निजी अस्पताल, यातायात ब्यवसायी समिति र सहकारी संघ आदिको समेत सहभागी हुने गरेको छ ।

मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायको सम्पर्क सूची (अनुसूची बमोजिम)

विपद् जोखिम विश्लेषणको सूचक ३.४ को एकीकृत तालिका अनुसार जोखिमको स्तरीकरण

क्र सं.	विपद्को क्षेत्र	उच्च जोखिम क्षेत्र	मध्यम जोखिम क्षेत्र
१	भूकम्प (Earthquake)	जिल्लाभर	जिल्लाभर
२	पहिरो **(Landslide)**	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** पुषरगाउँ, हार्दिबाङ, यमखार, तिज्याङ, हिम, रन्मागाउँ, काँडा, हुकाम, मयाङ, हालबाङ,	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** घुरबाङ, मलिङ, चुमा, गुङ, साकिनाबोट, घुम्लिबाङ, दमचन, तुँपा, छमारी, गर्खानी, फल्नै, पदमी, खैरेखोला,

क्र सं.	विपद्‌को क्षेत्र	उच्च जोखिम क्षेत्र	मध्यम जोखिम क्षेत्र
		बालुवा, छमारी, त्रिवेणी, ओख्मा, हालवाङ	नयाँबजार, ओख्मा, राङसी, नाखागाउँ, नाखोल, जामाबगर, घाटुला, मैकोटगाउँ, जुसमुर, झारलुङ, पेल्मा, रँल, घुन्मा,
		भूमे गाउँपालिका काँक्री, मोराबाङ, सिमा, सुर्तिवाङ, तामारी, झुम्लाबाङ, रुजिखोला, काँडावगर, सिस्ने खोला	**भूमे गाउँपालिका** पैयापाटा, सुर्तिबाङ, खासिबाङ, रतुवामारे, दाङलिका, पखेरा, दोमै, क्याङ्सी, कर्तिखेल्ने, ठाम, दर्फ, खम्पाजा, बालुवा, खाम्दै, अबैखोंरे, पुर्साबाङ, भैसीलोटे, ताम्दै, झिम्का, कुचिबाङ, मैकाडा,
		सिस्ने गाउँपालिका ठूलोसिस्ने, नायगाड, मोराबाङ, रातामाटा, पोखरा, पाङा, धपे, चिसापानी, लम्पाकोट, खोपीचार, धाउँने, बन्सेनी आदि।	**सिस्ने गाउँपालिका** ईटी, भंग, प्वाङ गाउँ, र तिम्रारा, भिङ, सल्लेरी, नाथीगाड, सानचौर, रानीकोट, पाखागाउँ, कोरवास, खोपीचार, कौछे, ह्याप्ला आदि।
३	आगलागि **(Fire)**	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** रन्मा मैकोट, खारावाङ, जाङ, पद्मी, तक, सेरा, खैरे, अर्जल,	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** चुम, गुङग, अर्जल, काजरजंग,गरखानी, घुङलीबाङ, मयाङ, तिज्याङ,झर्लुङ, छमारी, ओख्मा
		सिस्ने गाउँपालिका सुद्री, भंग, जौंली, कुरीपानी, ठस्के, बयाले, किंदा, नेटा, छुराबाङ, बनेली, सल्लेरी, असारेचिउरा, दाङ, रोटी, ईर्या, राईले, गर्चा,	**सिस्ने गाउँपालिका** सल्लिवसौंना, टाटे, गोलखारा, धङगु, रातामाटा, नौधारी, रुमालवारा, काँडा, दत्कुना, ठूलो सिस्ने, भाग, छिपखोला, दादिङ
		भूमे गाउँपालिका डालीबाङ, लुकुम, काँक्री, सिमा, क्याङसी, जलेखर्क, मोराबाङ, झुम्लाबाङ, गावाङ, गुनाम, भित्रीवन रिसाल, चुनवाङ सिमचौर, बाहुनकाटिना, खाल आदी	**भूमे गाउँपालिका** चुन्बाङ लेक, गुँरासे लेक, लापटा लेक, सेराबाङ, उपल्लो साकिम , महत, ठूलो गाउँ, सिमचौर, बाहुन काटिना , लामाचौर, मयवाङ,खाल मोराबाङ, कुचिबाङआदि।
४	बाढी **(Flood)**	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** मसिनाबगर, बालुवा, नाखोल, जामाबगर	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** चारगाउँ, त्रिवेणी, मङ्ग्राखोला, रुजिखोला, त्रिवेणी,
		सिस्ने गाउँपालिका तिम्रारा, मोराबाङ, कोटघारी, मूलपानी,पोखरा, भलखोला, धपे, नाथीगाड, धाउँनेवगर,	**सिस्ने गाउँपालिका** तुवाङ, सल्लीविसौना, ठाँटे
		भूमे गाउँपालिका बालुवा, धौलापैरा, काँडाबगर आदि।	**भूमे गाउँपालिका** गैरीगाउँ, दोमई, सिमा, झङलाबाङ, काँडा बगर, चोत्रोघैरा, कुनपानी, मैबाङ, गैरी गाउँ बजार लाखरखोलाआदि।

क्र सं.	विपद्को क्षेत्र	उच्च जोखिम क्षेत्र	मध्यम जोखिम क्षेत्र
५	सडक दुर्घटना (Road accident)	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** क्युवाङ	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** गर्खानीको भिर, पिपलटुङ,
		सिस्ने गाउँपालिका खोपीचार, रानीकोट,रुकुमकोट, धाउने, कउछे, चिसापानी	**सिस्ने गाउँपालिका** वावाङखोला
		भूमे गाउँपालिका धौलापहिरा, खावाङ बगर, रिकाधुरी आदि।	**भूमे गाउँपालिका** वालुवाखोला
६	हिमपात (Snowfall)	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** जुनाङ, पुषर, मैकोट गाउँ, दुले, तिज्याङ, पेल्मा, झारलुङ, यमखार, हिम, गुइबाङ, रन्मा, घुन्मा, काजरजंग, हुकाम, दमचन, खोरे, ताँतु	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** मयाङ, अंगाउ लाबाङ, घुम्लिबाङ, तुपा, गोलखाडा, मृगभाल्ने, पानीचौर
		सिस्नेगाउँपालिका ठूलो सिस्ने, पाखापानी,लाम्पाखा,ओखरेनी, भट्टेचौर, मर्पे, रंगेनी, लैपा, धङ्गु,स्याम्जे	**सिस्ने गाउँपालिका** भंग, सल्लिविसौंना, टाटे,किंदा, माथिल्लो दादिङ, खोपीचार, झिङग्री, तुवाङ,लम्पाकोट
		भूमे गाउँपालिका पञ्चासे , स्याला, रिकुम, लाटापानी, बनबालारिग, च्यारनेटा,चिप्लेगौरा, गाबाङ, तल्लो गाबाङ, रिक डाँडा आदि।	**भूमेगाउँपालिका** खाल्बोट, घङ्घारी, छोबाङ, मछैना, राउटे घरेली , कोइचा बिस्कुम, मालालुम, हाडी झुम्का, मैबाङ, फल्लेबासी , घोर्नेटी, भैसीलोटे, गहुँकम्दे, भेरीडाँडा, थुम्का, सिमचौर स्याला, छहरा, लुमा आदि।
७	महामारी (Epidemic)	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** राङसी, कोल, सेरा, तक, गर, हुकाम, रन्मा, मयाङ, पद्मी	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** खाराबाङ, जाङ, गरखानी
		सिस्ने गाउँपालिका ठूलो सिस्ने, दादिङ, खोपिचार, रुकुमकोट	**सिस्नेगाउँपालिका** प्वाङ गाउँ तुवाङ, पाङा, लैपा, लम्पाकोट
		भूमे गाउँपालिका लुकुम, काँक्री, सिमा, मोराबाङ, काँडा, साकिम, महत आदि।	**भूमे गाउँपालिका** सेराबाङ, गैरीगाउँ, सिमचौर, क्याङसी आदि।
८	असिनापानी (Hailstrom)	जिल्लाभर	
९	हावाहुरी (Strom)	जिल्लाभर	
१०	चट्याङ (Lightening)	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** रन्मा, मैकोट, पानीचौर	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** हुकाम, खारावाङ, पद्मि, गोलँखाडा, गरखानी, क्यूवाङ

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र सं.	विपद्को क्षेत्र	उच्च जोखिम क्षेत्र	मध्यम जोखिम क्षेत्र
		सिस्ने गाउँपालिका लामपाखा, रंगेनी किंदा, रोटी, खोपीचार, सिस्ने	**सिस्ने गाउँपालिका** तुवाङ, मैदान, ओख्रेना
		भूमे गाउँपालिका चुनवाङ, पन्चासे, महत, गुनाम, पोखराडांडा, रिसाल, भेरीडाँडा, च्यचङचुङ, बिजौरा, डाँडागाउँ, थुम्का, टाटेपाखा आदि।	**भूमे गाउँपालिका** कांक्री, खावाङ, क्याङसी, मोरावाङ, झुम्लावाङ, कुचिवाङ नाङफु, पोखरापाटा
११	बालिनालीमा लाग्ने रोग र किरा	जिल्लाभर	
१२	तुषारो **(Frost)**	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** जुनाङ, पुषर, मैकोट गाउँ, दुले, तिज्याङ, पेल्मा, झारलुङ, यमखार, हिम, गुइबाङ, रन्मा, घुन्मा, काजरजंग, हुकाम, दमचन, खोरे, ताँतु,	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** मयाङ, अंगाउ, लाबाङ, घुम्लिबाङ, तुपा, गोलखाडा, मृगभाल्ने, पानीचौर
		सिस्ने गाउँपालिका ठूलो सिस्ने, पाखापानी, लाम्पाखा, ओख्रेन, भट्टेचौर, मर्पे, धङ्गु, तुवाङ, स्याम्जे	**सिस्ने गाउँपालिका** लम्पाकोट, झिमखोला, लैपा, किंदा, माथिल्लो दादिङ, खोपीचार, झिङग्री, लम्पाकोट
		भूमे गाउँपालिका काँडा सेरवाङ, पञ्चासे, स्याला,रिकुम, लाटापानी, बनबालारिग, च्यारनेटा,चिप्लेगौरा, गाबाङ, तल्लो गाबाङ, भेरीडाडा	**भूमे गाउँपालिका** खाल्बोट, घङ्घारी, छोबाङ, मछैना, राउटे घरेली , कोइचा. बिस्कुम, मालालुम, हाडी झुम्का, मैबाङ, फल्लेबासी , घोर्नेटी, भैसीलोटे, गहुँकम्द, भेरीडाँडा, थुम्का, सिमचौर स्याला, छहरा, लुमा
१३	लेक लाग्ने **(High Altitude Sickness)**	**पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका** लालपाटन	
		सिस्ने गाउँपालिका खारा गुप्ता, माटे बिनिके रिरीवाङ कानखाने गुर्जने बिरी बुगेरी पाथिभरे जाङगेथला पुर्मुली रातामाटा जजाउ, लसने	

३.७ प्रकोप विश्लेषण

३.७.१ प्रकोप स्तरिकरण

यस जिल्लामा विगतमा भएका र भविष्यमा आइपर्न सक्ने प्रकोप तथा जलवायुजन्य घटना र जनधनको क्षति तथा उपलब्ध क्षमताका आधारमा प्रकोपको सूची तयार गरी बढी क्षति गर्ने प्रकोप पहिचान गरी तपशिल बमोजिम स्तरीकरण गरिएको छ।

यस जिल्लामा गरिएको विभिन्नविषयगत क्षेत्रहरु, क्षेत्रगत कार्यालय, स्थानीय तह प्रतिनिधीहरु तथा विभिन्न गैह्र सरकारी संस्थाहरुको सहभागितामूलक छलफलको आधारमा विशेष गरी भुकम्प, पहिरो, बाढी, आगलागि, हावाहुरी, चट्याङ, महामारी/कोभिड-१९, खडेरी,

हिमपात, असिना, कृषि तथा पशुपंक्षीमा लाग्ने रोगकिरा, सडक दुर्घटना, तुषारो, जंगली जनावरको आक्रमणलगायतका प्रकोपहरुलाई प्रमुख प्रकोपको रुपमा पहिचान गरिएको छ । नेपाल भूकम्पीय जोखिमको हिसावले विश्वमा ११ औं संकटासन्न मुलुक भएको हुँदा प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्पलाई तुलनामा नराखी पहिलो नम्बरको प्रकोपको रुपमा प्राथमिकतामा राखिएको छ । भुकम्पीय जोखिमको हिसावले यहाँका स्थानीयबासीहरु उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेका छन् । स्तरीकरणबाट प्रकोपहरु पहिचान गर्दा सवैभन्दा उच्च जोखिम भूकम्प, पहिलो देखि तेह्रौ सम्म तलको तालिका बमोजिम जिल्लामा रहेका ३ वटा गाउँपालिका अन्तर्गतका सवै वडाको अलग अलग सूचीलाई एकिकृत गरेर जिल्ला भित्र हुने प्रकोपको सूची र स्तरीकरण गरिएको छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

वडा स्तरीय प्रकोप स्तरीकरणमा देखिएका प्रकोपहरु:-

गापा तथा	रुकुम(पूर्व) जिल्ला अन्तर्गतका ३ वटै गाउँपालिका अन्तर्गतका वडाहरुको प्रकोप तथा यसकोस्तरीकरण												
वडा नं	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	चौथो	पाँचौं	छैटौं	सातौं	आठौं	नवौं	दशौं	एघारौं	बाह्रौं	तेह्रौं
सिस्ने १	भु कम्प	पहिरो	हिमपात	बालीमा रोगकिरा	असिना	आगलागि	महामारी,	खडेरी	जंगली जनावारको आक्रमण	हावाहुरी	बाढी	चट्याङ	
सिस्ने २	भुकम्प	पहिरो	आगलागि	हावाहुरी	खडेरी	महामारी/ कोभिड १९	बाढी	हिमपात	जंगली जनावारको आक्रमण	असिनापानी	चट्याङ	तुषारो	बालीमा लाग्ने रोगकिरा
सिस्ने ३	भुकम्प	पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	बाढी	असिनापानी	खडेरी	आगलागि	महामारी/	हावाहुरी	चट्याङ	ढुङ्गा खस्ने		
सिस्ने ४	भुकम्प	हावाहुरी	असिनापानी	पहिरो	खडेरी	महामारी/ कोभिड १९	आगलागि	हिमपात	जंगली जनावारको आक्रमण	चट्याङ	तुषारो		
सिस्ने ५	भुकम्प	पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	महामारी/	सडक दुर्घटना	आगलागि	ज्रगली जनावरको आक्रमण	चट्याङ	तुषारो	
सिस्ने ६	भुकम्प	पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	महामारी	सडक दुर्घटना	जंगली जनावरको आक्रमण	चट्याङ	तुषारो	आगलागि	
सिस्ने ७	भुकम्प	पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	महामारी जन्य रागहरू	हावाहुरी	बाढी	असिनापानी	सडक दुर्घटना	तुषारो	आगलागि	चट्याङ	खडेरी	
सिस्ने ८	भुकम्प	पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने	महामारी/	हावाहुरी	बाढी	असिनापानी	सडक दुर्घटना	तुषारो	आगलागि	चट्याङ	खडेरी	

गापा तथा वडा नं	रुकुम(पूर्व) जिल्ला अन्तर्गतका ३ वटै गाउँपालिका अन्तर्गतका वडाहरुको प्रकोप तथा यसकोस्तरीकरण												
	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	चौथो	पाँचौं	छैटौं	सातौं	आठौं	नवौं	दशौं	एघारौं	बाह्रौं	तेह्रौं
			राग										
भूमे १	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	आगलागि	चट्याङ	माहामारी	हावाहुरी	खडेरी	तुषारो			
भूमे २	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	आगलागि	चट्याङ	माहामारी/	हावाहुरी	खडेरी	तुषारो			
भूमे ३	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	माहामारी/	हावाहुरी	सडक दुर्घटना	तुषारो	खडेरी	जंगली जनावरको आक्रमण	चट्याङ	आगलागि	
भूमे ४	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	सडक दुर्घटना	चट्याङ	माहामारी/	हावाहुरी	खडेरी	तुषारो	खडेरी	आगलागि	
भूमे ५	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	आगलागि	चट्याङ	माहामारी	हावाहुरी	खडेरी	तुषारो	खडेरी		
भूमे ६	भुकम्प	बाढी पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	हावाहुरी	माहामारीजन्य रागहरू	आगलागि	चट्याङ	खडेरी	असिनापानी	हिमपात	तुषारो		
भूमे ७	भुकम्प	बाढी पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	चट्याङ	माहामारी/	हावाहुरी	खडेरी	असिनापानी	हिमपात	जंगली जनावरको आक्रमण	तुषारो		
भूमे ८	भुकम्प	बाढी पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने	चट्याङ	माहामारी	हावाहुरी	खडेरी	असिनापानी	हिमपात	जंगली जनावरको	तुषारो		

गापा तथा	रुकुम(पूर्व) जिल्ला अन्तर्गतका ३ वटै गाउँपालिका अन्तर्गतका वडाहरुको प्रकोप तथा यसकोस्तरीकरण												
वडा नं	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	चौथो	पाँचौं	छैटौं	सातौं	आठौं	नवौं	दशौं	एघारौं	बाह्रौं	तेह्रौं
			राग							आक्रमण			
भूमे ९	भुकम्प	बाढी पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	चट्याङ	हावाहुरी	आगलागि	माहामारी/	खडेरी	तुषारो	असिनापानी			
पुथा १	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारी जन्य रागहरू	खडेरी	हावाहुरी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	असिनापानी	तुषारो	चट्याङ		
पुथा २	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	हावाहुरी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	असिनापानी	तुषारो	चट्याङ		
पुथा ३	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	हावाहुरी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	असिनापानी	तुषारो	चट्याङ		
पुथा ४	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	हावाहुरी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	असिनापानी	तुषारो	चट्याङ		
पुथा ५	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	हावाहुरी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	असिनापानी	तुषारो	चट्याङ		
पुथा ६	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	हावाहुरी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	असिनापानी	तुषारो	चट्याङ		
पुथा ७	भुकम्प	बाढी पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने	खडेरी	आगलागि	हावाहुरी	महामारीhGo /f]ux?	असिनापानी	हिमपात	तुषारो	चट्याङ		

गापा तथा वडा नं	रुकुम(पूर्व) जिल्ला अन्तर्गतका ३ वटै गाउँपालिका अन्तर्गतका वडाहरुको प्रकोप तथा यसकोस्तरीकरण												
	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	चौथो	पाँचौं	छैटौं	सातौं	आठौं	नवौं	दशौं	एघारौं	बाह्रौं	तेह्रौं
			राग										
पुथा ८	भुकम्प	बाढी पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	खडेरी	आगलागि	हावाहुरी	महामारीhGo /f]ux?	असिनापानी	हिमपात	तुषारो	चट्याङ		
पुथा ९	भुकम्प	बाढी पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	खडेरी	आगलागि	हावाहुरी	महामारीhGo /f]ux?	असिनापानी	हिमपात	तुषारो	चट्याङ		
पुथा १०	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	तुषारो	चट्याङ	सडक दुर्घटना	
पुथा ११	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	तुषारो	चट्याङ	सडक दुर्घटना	
पुथा १२	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	तुषारो	चट्याङ	सडक दुर्घटना	
पुथा १३	भुकम्प	बाढी पहिरो	हिमपात	आगलागि	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	कृषि तथा पशुपंक्षामा लाग्ने राग	तुषारो	चट्याङ		
पुथा १४	भुकम्प	बाढी पहिरो	बालीमा रोगकिरा	हावाहुरी	महामारीजन्य रोगहरु	खडेरी	असिनापानी	तुषारो	चट्याङ	आगलागि	जंगली जनावर को आक्रमण		

श्रोतः पुनरावलोकन कार्यदल संगको छलफल तथा स्थानीयविपद् जलवायु उत्थानशिल योजना स्थानीय तह।

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

३.७.२ प्रकोपको मूल कारण, प्रभाव पार्ने क्षेत्र तथा सम्भावित समाधानका उपायहरु

जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना मार्गदर्शन २०६७ -पहिलो संशोधन २०७५_ को अनुसूची ५ (४) अन्तर्गत प्रकोप जोखिम तथा सामाजिक श्रोत नक्साङ्कन, जोखिम र समस्या विश्लेषण खाका, संस्थागत विश्लेषण तथा सम्बन्ध चित्र, तापक्रम वा वर्षाको विश्लेषण, लक्षित समूह छलफल भू-उपयोग जोखिम विश्लेषण लगायतका औजारहरुको सहयोगले मुख्य समस्या वा प्रकोप, प्रकोपको कारण, प्रभाव र जोखिम न्यूनीकरणका लागि पहिचान भएका उपायहरु प्रकोप विश्लेषण अन्तर्गत राखिएको छ। समग्रमा मुख्य समस्या वा प्रकोपहरुमा वन आगलागि हुन सक्ने, महामारी फैलिन सक्ने, विद्यालय वा समुदायको जमिन तथा संरचना पहिरोले पुरिने, भत्किन सक्ने, बाढीले जमिन कटान हुन सक्ने, असिना र हिमपातले बाली नष्ट पार्ने, हावाहुरीले घरटहराका छानाहरु उडाउन सक्ने सम्भावना रहेका छन्। माथि उल्लेखित समस्याहरुको कारण वनजंगल फडानी, वातावरणमैत्री विकास नहुनु, विकाससँगै जोखिम अल्पिकरणका कार्यहरु नगर्नु, प्रकोप तथा जोखिम प्रति सचेत नहुनु, भूकम्प प्रतिरोधी घरसंरचनाहरु निर्माण नहुनु रहेका छन्। मुख्य प्रभाव भनेको नै मानिसको मृत्यु, अंगभंग तथा घाइते हुनु, मनोसामाजिक असर पर्नु, घरसंरचनाहरुमा क्षति पुग्नु, उत्पादनमा ह्रास आउनु, स्वास्थ्यमा प्रतिकुल प्रभाव पर्नुं, जीविकोपार्जनको उपायहरुमा असर पर्नु आदि हुन्। यी सबै तथ्यहरुलाई विश्लेषण गर्दा विभिन्न जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरु पहिचान भएका छन् जसमध्ये मुख्य उपायहरुमा संरचना निर्माणमा प्राविधिकको निरीक्षणमा संरचना निर्माण गरी भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि अंगाल्नु, बाढी तथा पहिरो नियन्त्रणका लागि तटबन्ध निर्माण, चेक ड्यामहरु निर्माण गर्नु, सम्भावित, बाढी तथा भासिन सक्ने जमिनमा संरचना निर्माण नगर्ने, जनचेतना फैलाउनु, वृक्षारोपण गर्नु, वन फडानी रोक्नु, त्यस्तै कृषि तथा पशुमा लाग्ने रोगको लागि जैविक विषादीको प्रयोग, र भ्याक्सिनको व्यवस्था तथा पशु शिविर संचालन गर्ने जस्ता पुर्वतयारी तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता विकास गर्नु, प्रतिकार्य टोलीहरु गठन गरी सक्रिय राख्नु, विकाससँग विपद् व्यवस्थापनलाई मुल प्रवाहिकरण गर्नु आदि रहेका छन्। प्रकोप विश्लेषणको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

क्र	प्रकोप	प्रकोपको मूल कारण	प्रभाव पार्ने क्षेत्र	सम्भावित समाधानका उपायाहरु
१	भूकम्प	पृथ्वी भित्र रहेका ठूला प्लेटहरुको गतिशिलता तथा एकआपसमा ठोक्किएर	ठूलो धनजनको क्षति, पूर्वाधार तथा सामाजिक संरचनाहरुमा क्षति, आर्थिक संकट तथा मानसिक असर, प्राचिन पुरातात्वीक सम्पदाहरुमा क्षति, विस्थापित तथा वसाईसराई, व्यक्ति तथा राज्यलाई दिर्घकालिन आर्थिक भार, जिविकोपार्जनमा असर, रोग तथा महामारी ल्याउन सक्ने।	पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यमा जोड, भवन आचारसंहिताको पालना गरी भूकम्प प्रतिरोधी भवन तथा पूर्वाधारहरु निर्माण गर्ने, चेतनामूलक कार्यहरु संचालन गर्ने, सुरक्षित स्थानको छनौट गर्ने, आकस्मिक कोषको स्थापना, वातावरणमैत्री दिगो विकासमा जोड, सिमुलेशन अभ्यास गर्ने, तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने, स्वास्थ्य संस्था सवलिकरणगर्ने, औषधी तथा अत्यावश्यक सामग्रीहरुको पूर्व भण्डारण गर्ने।
२	बाढी	नदीको मुहान फुट्नु, अतिवृष्टी, खोला तथा नदीहरु साँघुरिदै जानु, कमजोर भुवनोट, आगलागि, वनजंगलको	वर्षेनी सयौं घरहरु, अन्नपात, खेतीयोग्य जमिन डुवानमा पर्नु, ठुलो मात्रामा जनधनको क्षति हुनु, आर्थिक अवस्था कमजोर हुँदै जानु, मानसिक तनाव वढ्नु, स्वास्थ्यको	नदीको मुहानलाई बलियो बनाउने, नदीमा तारजाली तथा तटबन्ध लगाउने, खोला तथा नदी वरीपरी रहेको खाली जमिनमा वृक्षारोपण गर्ने, सुरक्षित आवास घोषणाका आधारमा बसोबास व्यवस्थापन गर्ने, नालिको निर्माण तथा व्यवस्थापन, औषधी

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय

		फडानी, अव्यवस्थित तथा जोखिमपूर्ण वसोवास	अवस्था कमजोरहुँदै जानु, रोग तथा महामारी फैलिनु ।	तथा अत्यावश्यक सामग्रीहरुको पूर्व भण्डारण गर्ने ।
३	आगलागि	आगलागिलाई सामान्य रुपमा लिने, जथाभावी आगो बाल्नु, चुरोटका ठुटा फाल्नु, प्रज्वलनशिल सामाग्रीहरु केटाकेटीहरुको पहुँचमै राख्नु, विजुली वत्ती जडान गर्दा ध्यान नपुर्याउनु, सुख्खा मौसम, हुरीवतास, चट्याङ, लापरवाही वा असावधानी, अव्यवस्थित वस्ती तथा खरको छानाको प्रयोग गर्नाले, आगलागि सम्बन्धी ज्ञानको कमी	जनधन तथा पशुपंक्षीको क्षति, प्राकृतिक स्रोत साधनको क्षति, आर्थिक तथा मानसिक असर, खाद्य अप्रयाप्तता, वातावरण प्रदुषण हुने, जलवायु परिवर्तनको कारक तत्व, बाढी तथा पहिरो जाने, पानीका मुहान सुक्ने ।	जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, वस्तीलाई आगलागिबाट सुरक्षित राख्नको लागि पोखरी तथा कुवाहरु निर्माण गर्ने, सुरक्षित वसोवास निर्माण गर्ने, फुसको छानाहरुलाई विस्तारै विस्थापन गदै जाने, मुहान, सिंचाई नहर तथा पोखरी, दहहरु संरक्षण गर्ने, अग्नी रेखाको निर्माण गर्ने, फायर बलहरु लगायत दक्ष जनशत्ति को व्यवस्थापन ।
४	हावाहुरी	सुख्खा मौसम, वनजंगल फडानी, कमजोर पुर्वाधार निर्माण, जलवायु परिवर्तन	घरका छानाहरु उडाउनु, बालीनाली नष्ट हुने, खाद्य असुरक्षा वा अभाव, आर्थिक असर तथा गरिबी वढ्नु, मानसिक प्रभाव, धनजनको क्षति हुने	चेतनामूलक कार्यलाई वढाउने, घरका छानाहरुलाई वलियो तरिकाले राख्ने व्यवस्था गर्ने, खुल्ला ठाउँमा घर वनाउँदा वरीपरी हावा छेक्ने खालका वोटविरुवाहरु रोप्ने, हावापानी अनुसारको खेती प्रविधि अंगाल्ने ।
५	पहिरो	अव्यवस्थित सडक तथा पूर्वाधार निर्माण कार्य, वन विनास, आधुनिक मेसिनको जथाभावी प्रयोग, कमजोर भुवनावट, भिराले जमिन, अतिवृष्टि, खुल्ला चरिचरण, वनजंगल फडानी, संरचनाबाट पानीको	प्राकृतिक श्रोत साधनको क्षति, सामाजिक खलबल, धनजनको क्षति तथा आर्थिक असर, खेतीयोग्य जमिनको नास, पानीको श्रोत जस्तो मुल पुरिनु, घर तथा वस्तीहरु जोखिममा पर्नु ।	वायोईन्जिनियरिङ विधि अंगाल्ने, जोखिम क्षेत्रमा वाल लगाउने, विरुवा रोप्ने, जनचेतना फैलाउने, वनफडानी तथा खुला चरिचरण नियन्त्रण गर्ने, खाली जमिनमा वृक्षारोपण गर्ने, जोखिम क्षेत्रमा रहेको वस्ती स्थानान्तरण गर्ने ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

		चुहावट		
६	चट्याङ	मौसमी प्रभाव, जलवायु परिवर्तन हुनु	साना साना बालबालिकाहरु डराएर एक्लै वस्न नसक्ने, मानिस तथा पशु वस्तुहरुको मृत्यु हुनु, बोटविरुवाहरुमा नोक्सानी हुने, आगलागि हुने	घरहरु बनाउँदा चट्याङ्गले असर नगर्ने प्रविधिहरुको प्रयोग गर्ने, चट्याङ पर्ने जस्तो बातावरण देखिएमा खुल्ला ठाउँमा नवसी घरमा नै वस्ने, अर्थिगं प्रयोग गर्ने, चट्याङ पर्ने समयमा जोखिम ठाउँमा नवस्ने। चट्याङ लागेका समयमा टाउका समात निहुरेर बस्ने।
७	महामारी	वातावरण प्रदुषण, चर्पीको समुचित प्रयोग नहुनु, सरसफाईमा उचित ध्यान नदिनाले, फोहोर पानी तथा वासी सडेगलेका खानेकुरा खानाले, असुरक्षित सम्पर्कका कारण	ज्यान जान सक्ने, विरामी पर्नु, आर्थिक, सामाजिक तथा मानसिक असर, स्वास्थ्यमा दिर्घकालिन असर, उत्पादनको समयमा विभिन्न विषादीहरुको प्रयोग।	सरसफाईमा विषेश ध्यान दिने, विभिन्न चेतनामूलक अभियानहरु संचालन गर्ने, विषादीको प्रयोगमा कमी ल्याउने, व्यवस्थित तथा सुरक्षित खानेपानीको प्रयोग, चर्पीको उचित प्रयोग, अस्पताल, स्वास्थ्यचौकीको सवलिकरण गर्ने, औषधि तथा दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको पूर्व तयारी।
८	खडेरी	समयमा पानी नपर्ने, वन जंगलको विनास हुनु, जलवायु परिवर्तन हुनु	उत्पादनमा कमी भै खाद्य असुरक्षा हुने, कुपोषण दरमा बृद्धि, आर्थिक आस्थामा असर, वसाईमा प्रभाव, जग्गा जमिन बाझै हुने, व्यक्तिका साथै देशको आर्थिक अवस्था कमजोर हुनु, आगलागि हुन सक्ने, जैविक विविधतामा असर।	वृक्षारोपण गर्ने, वन जंगलको संरक्षण गर्ने, उन्नत तथा खडेरी सहन सक्ने जात वा छिटो पाक्ने बालीहरु लगाउने, पानीका मुहानहरुको संरक्षण गर्ने, आकासेपानी संकलनको व्यवस्था गर्ने, सिंचाई योजनाहरु संचालनमा ल्याउने, वेमौसमी खेती प्रणालीलाई वढावा दिने, पोखरीहरु निर्माण तथा संरक्षण गर्ने, जुठेल्नाको पानी उपयोग गर्ने, थोपा
९	बालीमा रोगकिरा	रैथाने बालीहरुको विउ नलगाएर अन्य विउको भरपर्नु पर्ने, कृषिमा आधुनिकीकरण नहुनु, एकै जातको विउको प्रयोग हुनु, रासायनिक मल तथा किट्नासक औषधी को	बालीनाली नष्ट हुने, उत्पादकत्वमा ह्रास, खाद्य असुरक्षा, कुपोषण, आर्थिक तथा सामाजिक असर बढ्नु, कृषिमा वितृष्णा बढ्नु, स्वास्थ्यमा प्रतिकुल असर पर्नु।	जैविक विषादी प्रयोग गर्ने, एकिकृत शत्रु जिव प्रविधिको प्रयोग गर्नु, हरेक वडामा कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने, माटो परिक्षण गरि सोही बमोजिम उपयुक्त खेती गर्ने, खेतीमा क्षति पुनलाभका लागि कृषि बिमा लाई प्रभावकारी रुपमा लागु गर्ने, हाइब्रिड वीउ लगाउँदा सकेसम्म निश्चित स्थानमा परिक्षण गरेर मात्र किसानलाई विउ बितरण
१०	कृषि तथा पशुपंक्षीमा लाग्ने रोग	पशुहरुको उचित आहार र गोठ तथा भकारो व्यवस्थापन नहुनु,	पशु धनको क्षति, पोषणमा प्रभाव, आर्थिक उपार्जनमा कमी, कृषकहरुको जोस तथा जाँगरमा	पालिकाको विभिन्न स्थानको सम्भाब्यताका आधारमा पशुपालनको योजना तयार गर्ने, पशुपालक किसानलाई पशु विमा गर्ने व्यवस्था गर्ने,

		पशुपालन सम्बन्धमा प्रयाप्त ज्ञानको अभाव, हाडनातामा प्रजनन् हुनु, सरसफाईमा कमी, समयमा भ्याक्सिनेसन तथा चेकअप गराउँने प्रचलन नहुनु, दक्ष पशुप्राविधिकको कमी ।	ह्रास हुने, वातावरण तथा मानव स्वास्थ्यमा असर पर्न जाने, कृषकहरु व्यवसायिक बन्न नसक्ने, बिदेश पलायन हुने, गरिबी बढ्ने ।	हरेक वडामा पशु प्राविधिक तथा अत्यवश्यक प्रविधि तथा औषधीको व्यवस्थापन गर्ने, पशुपालक किसानका लागि आधारभुत तालिमको व्यवस्था गर्ने, आधुनिक पशुपंक्षी पालन सम्बन्धी ज्ञान दिने, पशु आहारका साथै सुधारिएको खोर, गोठ तथा भकारोमा जोड दिने, उन्नत नश्ल सुधारका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने ।
११	हिमपात	प्राकृतिक घटना, मौसमी परिवर्तन	चिसो बढ्ने भएकोले मानिस तथा पशुहरुको स्वास्थ्यमा समस्या आउनु, मानिसहरुको ज्यान जानु, बालीनाली नष्ट हुने दैनिक मजदुरी गरी खाने वर्गलाई खानाको जोहो गर्न समस्या हिमपहिरो जाने, दैनिक जनजिवन कष्टकर हुने, सरसफाईमा बाधा हुने ।	जाडो महिनामामा बाक्लो लुगाहरु ल्गाउने ,दाउराहरु जम्मा गरि राख्ने, विपन्न परिवारका सदस्यहरुलाई उनीहरुको आवश्यकंता बमोजिम सहयोग गर्ने साना बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरुलाई घरमै तातो लुगा लगाएर आगो तापेर बस्न लगाउने, मौसम अनुमान गरी काममा जाने, बेमौसमी खेतीमा जोड दिने, चिसो संग सम्बन्धित औषधी तथा उपचारको पूर्व तयारी गर्ने ।
१२	असिनापानी	प्राकृतिक घटना,मौसमी परिवर्तन	बालीनाली तथा धन जनमा क्षति,आर्थिक अवस्था कमजोर हुने,खाद्य असुरक्षा बढ्ने,बाढी तथा पहिरो जाने,बनजंगल तथा बोटविरुवामा क्षति हुने ।	असिना पर्ने समय भन्दा अगाडि नै थन्कयाउन सकिने बालीहरु लगाउने,बेमौसमी तरकारी खेती तथा सम्भव भए सम्म प्लाष्टिक टनेलहरु निर्माण गर्ने,बाली विमा तथा पशु विमामा जोड दिने,मौषम पूर्वानुमान सम्बन्धि सूचना सुन्ने र सोही बमोजिम काम गर्ने
१३	महामारी	विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिनु	मानवीय, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक क्षेत्रमा असर	सुरक्षित स्वास्थ्य मापदण्डहरू पालना गर्नु, खोपको सहज उपलब्धता बढाउनु, जनचेतनामूलक कार्यक्रम गर्नु, परीक्षणको दायरा बढाउनु ।

३.८ स्थानीय तहहरुमा श्रोत साधन मापनको अवस्था

स्थानीय तह संचालन ऐन, २०७४ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ विपद् जोखिम न्यनीकरण कार्यविधि, २०७२ बमोजिम स्थानीयतहहरुमा पनि पूर्व तयारीका अभ्यास र योजना तर्जुमा भएको छ । तर्जुमा भएको योजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने र नियमित अध्यावधिक गर्नुपर्ने आवश्यकता छ । सबै स्थानीय तहमा खुला तथा सुरक्षित क्षेत्रहरु पहिचान गरेतापनि उक्त स्थानहरुमा आवश्यक पर्ने सेवा सुविधा विस्तार गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ र सुरक्षित क्षेत्रहरु हुँदाहुँदै पनि पहिचान नगरीदा बिपद्को समयमा प्रभावित परिवारहरुलाई व्यवस्थापन गर्न चुनौतिपूर्ण हुँदै गएको छ । स्थानीय तहले विपदमा प्रयोग गर्न सकिने औजार तथा उद्दारका केही सामान्य औजारहरु स्टेचर,केही खोज तथा उद्दारका सामग्रीहरु,अग्नी नियन्त्रण सामग्री लगायतका आधारभूत सामग्री भण्डारण गरेतापनि सहज ढंगले घटनास्थलसम्म व्यवस्थापन गर्न कठिनाई देखिन्छ तसर्थ वडा स्तरमा भएको कार्यदल,खोज तथा उद्दार टोली लाई अत्यावश्यक तालिम तथा सामग्रीहरु व्यवस्थापन गर्न जरुरी

छ । जसले गर्दा समयमा नै प्रभावितहरुको ज्यान बचाउन मद्दत गर्छ । यद्यपी जिल्लामा सबै स्थानीय तहले विपद् व्यवस्थापन समिति गठन सम्म गरेको र विपदमा प्रयोग गर्न सकिने गरी विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना गरेका छन् ।

क्र. सं.	स्थानीय तह	विपद् पूर्व तयारी योजना	खुलाक्षेत्र/सुरक्षित स्थान पहिचान तथा व्यवस्थापन	विपद्का न्यूनतम औजार भण्डारण	विपद् व्यवस्थापन समिति	विपद् व्यवस्थापन कोष
१	सिस्ने गाउँपालिका	छ	कमलदह, छिप्रीदह, पोखरा खेलमैदान	छ	छ	छ
२	भूमे गाउँपालिका	छ	महतको ठाँटीडाँडा, चुनवाङ	छ	छ	छ
३	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	छ	हुकाम रिसल्ला, जाङ चौकी नजिक, तकमा रहेको खेलमैदान	छ	छ	छ
जिल्लामा माथि उल्लेख भए बमोजिमका संरचनाहरु स्थापना गरिएको भएपनि प्रभावकारी रुपमा परिचालन र कार्यान्वयन हुन सकेका छैनन् ।						

३.९ आपतकालिन अवस्थामा खोज तथा उद्धारका लागि तयार गरीएका हेलीप्याडहरुको विवरण

क्र.सं.	स्थानीय तह	हेलिप्याड रहेको स्थान
१	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	हुकाम रिसल्ला, जाङ चौकी नजिक, तकमा रहेको खेलमैदान (आवश्यक परेमा)
२	भूमे गाउँपालिका	महतको ठाँटीडाँडा
३	सिस्ने गाउँपालिका	गाउँपालिकाको कार्यालय माथी पट्टी, नेपाली सेना व्यारेक हाता भित्र, आवश्यक परेमा पोखराको खेलमैदान मूलपानी

३.१० स्वास्थ्य सेवा कार्यालयहरु

क्र. स.	विवरण	संख्या
१	रुकुम (पूर्व) अस्पताल	१
२	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१
३	स्वास्थ्य चौकी	१५
४	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	१५
५	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई	९
६	आर्युवेद स्वास्थ्य केन्द्र	१
	जम्मा संख्या	४२

श्रोतः स्वास्थ्य कार्यालय रुकुम(पूर्वी भाग)

३.११ विपद् प्रभावित परिवारहरूका लागि तयार गरीएका अस्थायी आवासहरू

क्र.सं.	स्थानीय तह	भवन संख्या	क्षमता	अस्थायी आवास संख्या	अस्थायी आवास क्षमता
१	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	१	२०	२८	५
२	भूमे गाउँपालिका				
३	सिस्ने गाउँपालिका	१	२४	१	

अस्थायी आवास पुथा गाउपालिकामा २८, सिस्ने गाउपालिकामा र भूमे गाउँपालिकामा वटा गरी जम्मा २९ वटा (विद्यालय, सामुदायिक भवनहरु) ५९१ वेड क्षमताको ।

३.१२ जिल्लाको सम्बन्ध चित्र

विपद् पूर्वको पूर्वतयारी, रोकथाम र अल्पीकरण, विपद्को समयको प्रतिकार्य र विपद् पश्चातको पुर्नस्थापना र पुनः निर्माण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका लागि आवश्यक पर्ने सेवा, सुविधा, सुरक्षा उपलब्ध गराउने सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकाय, सामाजिक संघसंस्था, बैंक तथा वित्तीय संस्था, सहकारी संस्था, स्वास्थ्य, सुरक्षा निकाय र अन्य मानवीय सेवा प्रदायक संघसंस्था आदिको उपलब्धता, पहुँच तथा सम्बन्धको विश्लेषण यस संस्थागत चित्रबाट गरिएको छ । यस औजारको प्रयोगबाट समुदायले विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलताका सम्बन्धमा सामाजिक तथा सार्वजनिक निकाय सम्मको पहुँच देखाउन खोजिएको छ ।

यस सम्बन्ध चित्रमा समुदाय तथा संघसंस्था बीचको दोहोरो सम्बन्धलाई दुवैतिर तिर भएको रेखाले देखाइएको छ । विशेषगरी जिल्लाका विषय क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यालयहरु, गाउँपालिका तथा मातहत इकाई/शाखा कार्यालयसँग बलियो सम्बन्ध रहेको पाईएको छ । विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि पहिचान भएका यी संघसंस्था वा निकायहरुबाट मुख्य रुपमा जनचेतना, पूर्वतयारी प्रतिकार्य राहत वितरण, आपतकालिन शिक्षा, कृत्रिम घटना अभ्यास, खोज तथा उद्धार, भुकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण गर्ने जस्ता सहयोगहरु जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको सल्लाह सुझाव सहयोगमा समुदायले प्राप्त गर्नेछन् । संस्थागत विश्लेषण वा सम्बन्ध चित्रको विस्तृत विवरण तथा विश्लेषण तल समावेश गरिएको छ ।

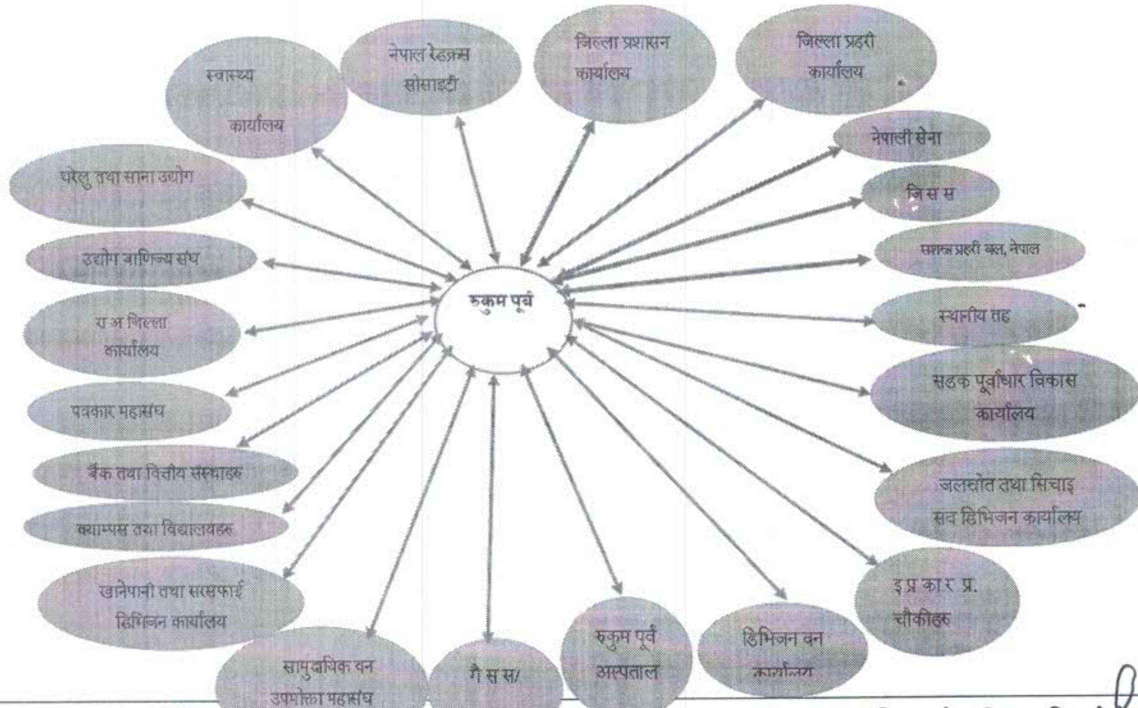

खण्ड- "चार"

क्षेत्रगत प्रतिकार्य कार्ययोजना

४.१ विषयगत क्षेत्रको परिचय (Introduction of Cluster Approaches)

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारिताका लागि राष्ट्रिय, प्रदेश र जिल्लास्तरमा विषयगत क्षेत्रहरूको नेतृत्वदायी निकाय र स्थानीय तहहरुमा रहने क्षेत्रगत ईकाइहरुलाई आधार मानेर कार्य विभाजन गरिएको छ। यस अवधारणाको कार्यान्वयनगर्न चुनौति देखिए तापनि स्थानीय तह र सो अन्तर्गत रहने बिषयगत ईकाइहरुको पनि कार्य विभाजनको स्वरुपलाई स्वीकार गर्दा प्रभावकारिता र जिम्मेवारी बोध हुने भएकोले जिल्ला स्तरमा रहने विषय क्षेत्रगत कार्यालयहरुले आ–आफ्नो क्षेत्रगत अवधारणालाई स्वीकार गर्ने र स्थानीय तहले समेत यस अवधारणालाई लागु गर्नुपर्ने छ। अन्तर्राष्ट्रिय स्तरबाट मान्यता प्राप्त क्षेत्रगत अवधारणाका विशेषता निम्नअनुसार रहेका छन्:

१. ठूलो विपद्को अवस्थामा सक्रिय रहने भए पनि क्षेत्रगत अवधारणाले स्थानीय तहदेखि समुदायसम्म आफ्नो उपस्थिति कायम राख्छ।
२. प्रतिकार्य प्रक्रियामा विशेषज्ञताको उपयोग गर्ने भूमिका निर्वाह गर्छ।
३. मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी, जिम्मेवार र उत्तरदायी बनाउने कार्यलाई निश्चित गर्छ।
४. मानवीय सहयोगका क्षेत्रको पहिचान गरी त्यस अनुरूप सहयोगको खाका तयार गर्छ।
५. प्रतिकार्यमा देखिएका कमिकमजोरीको निराकरण गरी कार्ययोजनाको समीक्षा गर्दै आवश्यकतानुसार जिम्मेवारी निर्धारण तथा परिमार्जन गर्छ।
६. विशेष ***संकटासन्न समूहहरु*** अपांगता भएका ब्यक्तिहरु, महिला, किशोरी, बालबालिका, एकल महिला, जेष्ठ नागरिक, सुत्केरी तथा गर्भवती महिला, लैंगिक अल्पसंख्यक आदिलाई विशेष प्राथमिकतामा राखी प्रतिकार्यका गतिविधिहरुलाई अगाडी बढाईनेछ।
७. सबै स्थानीय तहमा नेतृत्व गर्ने ईकाइ हुने भएकोले वास्तविक प्रभावितको लेखाजोखा हुने, समयमा नै पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका गतिविधिहरुलाई कार्यान्वयनमा ल्याई मानवीय सेवा कार्यमा छिटो र सहज हुने छ।

क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरुको मुख्य कार्यहरु-

१. मुख्य साझेदारहरुको पहिचान,
२. पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समन्वय,
३. आवश्यकता पहिचान, कार्ययोजना निर्माण तथा रणनीति तय,
४. नीति, कार्यनीति तथा मापदण्डको कार्यान्वयन,
५. अनुगमन तथा प्रतिवेदन,
६. श्रोत परिचालन तथा वकालत,
७. नागरिक समाज तथा सरकारी संयन्त्रलाई प्रशिक्षण तथा क्षमता विकास,
८. अन्य क्षेत्रसँग समन्वय,

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

उद्देश्य

क्षेत्रगत अवधारणाका प्रमुख उद्देश्य निम्न अनुसार रहेका छन् ।

१. जिल्ला तथा स्थानीय तह मार्फत क्षेत्रगत रूपमा मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी बनाउनु ।
२. स्थानीय तह र जिल्लास्तरमा आपतकालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका गतिविधिहरुलाई चुस्त र कार्यान्वयनयोग्य बनाउनु ।
३. क्षेत्रगत समस्याको लेखाजोखा र समाधानका उपायको लागि स्थानीय तहहरुले नै पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरि विशेषज्ञ परिचालन गर्नु ।
४. समुदाय, स्थानीय तह, जिल्ला, प्रदेश र केन्द्रबीच समन्वय र समझदारी अभिवृद्धि गर्नु ।
५. स्थानीय तह र क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरुबीच क्षेत्रगत ज्ञान, सीप, प्रविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु ।

जिल्लास्तरमा सक्रिय रहने क्षेत्रगत नेतृत्वहरु (Cluster Lead)

विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी बनाएर विपद् प्रभावितहरुको जीवन रक्षाका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग सहकार्य गरी जिल्ला स्तरमा निम्नानुसार क्षेत्र निर्धारण र काम गर्ने गरी २०६८ मा क्षेत्र विभाजन गरिएको हो । जसलाई अहिले जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७५ लाई अद्यावधिक गरी पाँचौ संस्करण २०८० तयार गरिएको छ । केही विषयगत कार्यालयहरु स्थानीय तहमा समायोजन भएको हुँदा बिगतका बर्षहरुमा भएका विषयगत क्षेत्रहरुको नेतृत्व स्थानीय तहमा नै शुरु गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

जिल्ला स्थित विषय क्षेत्रगत अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको सूची यसप्रकार रहेको छः-

सि. नं.	बिषयगत क्षेत्र	अगुवा संस्था	सहयोगी निकाय तथा संस्थाहरु	
क	खोज तथा उद्धार र समन्वय,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	रेडियो पूर्वी रुकुम/रुक्मिणि एफ एम
			नेपाल आर्मी, सशस्त्र प्रहरी बल	सरोकारवाला सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरु
			नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	स्थानीय तहका सम्वन्धित शाखा
			स्वास्थ्य कार्यालय	नेपाल पत्रकार महासंघ
ख	सूचना विश्लेषण तथा समन्वय	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाली सेना	सबै स्थानीय तहहरु
			नेपाल प्रहरी	जलस्रोत तथा सिँचाई डिभिजन कार्यालय, स्वास्थ्य कार्यालय
			सशस्त्र प्रहरी वल, नेपाल	डिभिजन वन कार्यालय, सडक पूर्वाधार कार्यालय
			राष्ट्रिय अनुसन्धान	राजनैतिक दलहरु
			जिल्ला समन्वय समिति	गैह्र सरकारी संस्था महासंघ
			नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	उद्योग बाणिज्य संघ
			DEOC	सामुदायिक वन उप महासंघ
ग	खाद्य, कृषि तथा आपुर्ति व्यवस्थापन	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय	शोभा खाद्यान्न डिपो कार्यालय	निर्माण ब्यवसायी संघ
			स्थानीय तहका कृषि तथा पशु विकास शाखा	यातायात समितिहरु
			वन डिभिजन कार्यालय	अन्य सरकारी तथा गैह्र सरकारी कार्यालयहरु

सि. नं.	बिषयगत क्षेत्र	अगुवा संस्था	सहयोगी निकाय तथा संस्थाहरु	
			उद्योग वाणिज्य संघ	
घ	आपतकालिन शिविर आवास तथा गैह्र खाद्य व्यवस्थापन	सडक पुर्वाधार विकास कार्यालय	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	डिभिजन वन कार्यालय
			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स्थानीय तहहरु
			नेपाली सेना	राजनैतिक दलहरु
			नेपाल प्रहरी	सामुदायिक वन उप महासंघ
			सशस्त्र प्रहरी वल, नेपाल	स्थानीय तहका विद्यालयहरु
			शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	गैह्र सरकारी संस्थाहरु
			स्वास्थ्य कार्यालय	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय
ङ	स्वस्थ्य तथा पोषण	स्वास्थ्य कार्यालय	स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा	जिल्ला स्थित सरोकारवाला गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरु
			संयुक्त राष्ट्रसंघीय जनसंख्या कोष (UNFPA),	
			UMN,	
			सरकारी तथा गैह्र सरकारी संस्थाहरु	
च	खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई
			स्थानीय तहको WASH शाखा	सरोकारवाला गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरु
			नेपाल रेडक्रस सोसाईटि	स्वास्थ्य कार्यालय
			UNICEF	जलस्रोत, सिंचाइ विकास तथा सव डिभिजन कार्यालय
			खानेपानी उपभोक्ता महासंघ	
छ	सामाजिक सुरक्षा तथा अपतकालिन संरक्षण	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा बालवालिका इकाई तथा सहायक प्र जि अ	संयुक्त राष्ट्रसंघीय जनसंख्या कोष (UNFPA)	जिल्ला प्रहरी कार्यालय स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा
				नेपाल रेडक्रस सोसाईटी स्वास्थ्य कार्यालय
				सरोकारवाला गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरु
ज	शिक्षा	शिक्षा बिकास तथा समन्वय इकाई	स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा	स्वास्थ्य कार्यालय
			सरोकारवाला गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरु	शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरु
			नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	नेपालविद्युत प्राधिकरण वितरण केन्द्र
झ	राहत, पुनः निर्माण/पुनःस्थापना	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला समन्वय	स्थानीय तहहरु	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
			उद्योग बाणिज्य संघ	नेपाली सेना
			नेपाल प्रहरी	सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल

सि. नं.	बिषयगत क्षेत्र	अगुवा संस्था	सहयोगी निकाय तथा संस्थाहरु	
		समिति/स्थानीय तह सवै	घरेलु तथा साना उद्योग बिकास कार्यालय	उद्योग वाणिज्य संघ
			सरोकारवाला गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरु	

४.१.१ क्षेत्र (Cluster): खोज तथा उद्धार समन्वय

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय: जिल्ला प्रशासन कार्यालय **विपद् सम्बन्धी परिस्थिति**: सम्भावित मानवीय तथा भौतिक असर

- सार्वजनिक पुर्वाधारहरू (सडक, पुल, बिद्युत, आपूर्ति, सञ्चार) आंशिक तथा पूर्ण रुपमा क्षति ।
- आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति आंशिक तथा पूर्ण रूपमा क्षति, बाल–वालिका, महिला, वृद्ध–वृद्धा, अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरु मुख्य रूपमा प्रभावित हुने गरी मानिसहरू विस्थापन हुने ।
- विद्यालयमा कक्षा कोठा, प्रहरीचौकी र स्वास्थ्य केन्द्रजस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि प्रभावितहरुको चाप बढ्ने ।
- सामुदायिक संस्थागत ठाउँहरूमा अस्थायी आवासमा बसेको समयमा सामुदायिक स्वास्थ्यसम्बन्धी समस्याहरु आउन सक्ने ।
- विस्थापित परिवारहरुलाई अस्थायी आवास सम्बन्धी सहयोग आवश्यक हुने ।

समष्टिगत उद्देश्य:

- तयारी अवस्थाको अनुगमन गर्नका लागि अनुगमन सम्बन्धी बैठक–खोजी तथा उद्धारसम्बन्धी टोलीको गठन, खाद्य सामग्री तथा गैर खाद्य सामग्रीको पहिले नै भण्डारण अन्य क्षेत्रहरूको तयारी गर्न ।
- तीन वटा क (कसले, के, कहिले) ढाँचाको विकास र जिल्ला विपद् ब्यवस्थापन समितिमा सूचनाको व्यवस्थापन र प्रतिकार्य प्रणालीलाई सहज बनाउनका लागि कार्यक्रमको निर्धारण गर्न ।

मानवीय सहयोगका मापदण्ड (स्फेयर मापदण्ड)

- विपद्को लगत्तै उपकरणसहित खोजी तथा उद्धार टोली खटाउने ।
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने ।
- सबै सुविधाबाट एकदमै वञ्चित समुह÷जोखिममा रहेका व्यक्तिहरू लगायत सबैलाई न्यायोचित रूपमा गरिएको उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोगसम्बन्धी गतिविधिको अनुगमन ।
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन पेश गर्ने र त्यसपछि हरेक दुई हप्तापछि ।
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन पेश गर्ने (फारम सहितको) संयन्त्र ।
- २४ घण्टाभित्र प्रेस बिज्ञप्ति जारी गर्ने सुचना प्रकासन प्रसारण गर्ने सञ्चार माध्यमका लागि समाचार पठाउने र पहिलो हप्तामा हरेक दिन ।
- नियन्त्रण तथा मानवीय सहयोग सम्बन्धी मापदण्ड कायम गर्ने ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय: जिल्ला प्रशासन कार्यालय

सहनेतृत्व गर्ने निकायः सुरक्षा निकायहरु

क्षेत्रगत सदस्यहरु(Cluster Members) को सूची, क्षमता तथा स्रोतको नक्शांकन

क्र स	अगुवा र सहयोगी सस्थाहरु	उपलब्ध साधन÷स्रोत			सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
		आर्थिक श्रोत	सामाग्री श्रोत	मानवीय श्रोत दक्ष		
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	६ लाख	राहत कोष उद्धार सामग्रीहरु	५ जना	प्रजिअ माधव प्रसाद शर्मा स.प्र.जि.अ.जीवन खड्का फोकल पर्सन	9857867777 9857843431
२.	नेपाल प्रहरी	छैन	उद्धार सामग्री र संचार साधन	३० जना	प्र.ना.उ.माधवराज खरेल	9857865555 088-413052
३.	नेपाली सेना	छैन	उद्धार सामग्री र संचार साधन	३० जना	सेनानी गोपाल सिं बोहरा	088-413103 9851350517
४.	सशस्त्र प्रहरी वल आश्रित गुल्म रुकुमकोट	छैन	उद्धार सामग्री र संचार साधन	१ प्लाटुन ३५ जना जनशक्ति	सप्रनाउ विकास भक्त श्रेष्ठ	9851259914
५.	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	छैन	सूचना समन्वय	सूचना संकलन	प्रअअ लक्ष्मण चौधरी	088-413088 9857824488
६.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	छैन	त्रिपाल ९० थान कम्बल ९० थान	२४ जना स्वं.से.	दामोदर गौतम सभापती	9857830612 9857857099
७.	सडक पूर्वाधार विकास कार्यालय	छैन	डोजर लोडर	केही प्राबिधिक		088413144 9847991125
८.	स्थानीय तह	छ		अग्नी नियन्त्रक	गाँउ कार्यपालिका प्रमुख	सम्पर्क बिवरण अनुसुची मा राखिएको छ
९.	यातायात समितिहरु		यातायातका साधनहरु	ढुवानी	समितिका प्रमुखहरु	अनुसुचीमा १३ राखिएको छ
१०.	जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र	छैन	सिञ्चार उपकरण, समन्वय, उद्धार सामाग्री	३ जना	खिम बहादुर विष्ट ASI नेपाल प्रहरी	deocrukumpurba@gm ail.com

आपतकालिन परिस्थितिको पूर्व तयारी गतिविधिः सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले

पुर्व–तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय
व्यवस्थापन तथा समन्वय सम्बन्धी व्यवस्थाः जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूका बिचमा सम्भावित विपद्बाट बच्नका लागि गर्न सकिने सम्झौतामा समझदारी गर्ने। • समन्वय बैठक –आपत्कालीन परिस्थितिभन्दा पहिले) आपत्काल अवधिमा जिल्ला प्रशासनले आपत्काल पछि • पूर्वतयारी तथा सहयोगसम्बन्धी गतिविधिका लागि सम्पर्क व्यक्तिको नाम तथा सम्पर्क ठेगानासहित विभित्र निकायहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी परिभाषित गर्ने। • विपद प्रतिकार्य योजना अध्यावधिक गर्ने	DDMC को समन्वयमा क्लष्टर तथा सदस्यहरु 1.DAO, DDMC 2.DDMC	आगलागि भए फाल्गुनमा, बाढी भए जेठ र भुकम्पका लागि जुनसुकै बेला पनि क. बिपद्को जुनसुकै समयमा ख.फाल्गुण महिनामा जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने । हरेक बर्ष मनसुन सुरु हुन अघि
सिकिएका पाठ प्रत्येक स्थानीय तहले विपदमा सहयोग गर्नसक्ने सहयोगी निकायको पहिचान विपद् अघि नै गर्नुपर्ने काममा दोहोरोपन आउन नदिन नेपाल सरकारले ल्याएको विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शन २०७२ को आधारमा तथ्यांक संकलन गर्नुपर्ने। राहत सहयोग वितरण गर्दा एकद्वार प्रणाली मार्फत वितरण गर्नु उपयुक्त हुने र सबै सूचनाहरु जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्रलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने। जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा हरेक वर्ष कृतिम घटना अभ्यास गर्ने ।	DDMC स्थानीय तह DDMC NRCS	समीक्षा बैठक अवधीमा चैत मसान्त सम्म जेठ मसान्त सम्म असार जेठ
• विपदमा प्रयोग हुने औजार तथा खाद्य सामाग्रीको अध्यावधिक गर्ने • खोज तथा उद्धारका लागि टोलीको नामावली तयार गर्ने। • सबै स्थानीय तहमा कुन विपद् कहा कहाँ जान सक्छ ? • आधाररेखा सम्बन्धी जानकारी, तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने र त्यसलाई अद्यावधिक पार्ने। • जानकारी सङ्कलन सम्बन्धी औजार प्रयोग गर्ने बारेमा प्रशिक्षण उपलब्ध गराउने • सङ्कलन गरिएको जानकारीको विश्लेषणका लागि सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	DDMC स्थानीय तह	बैशाख मसान्त सम्म
विपद् पर्नसक्ने स्थानीय तहसँग सम्बन्धित क्षेत्रगत जानकारी तथ्याङ्क	DDM चैत्र सम्म	
उद्धार सामग्री पहिले नै भण्डारण गरी राख्ने • सम्भावित आपत्कालीन परिस्थितिमा प्रभावित हुनसक्ने व्यक्तिहरूको सङ्ख्याका आधारमा आवश्यक सामग्रीको न्यूनतम मौज्दात	DDMC NRCS	जेठ मसान्तसम्म अषाढको पहिलो हप्ता

• विभिन्न निकायहरूसँग उपलब्ध मौज्दात संकलन गर्ने • अपुग सामग्री को पहिचान गर्ने		

नोटः प्रभावकारी खोज तथा उद्धारका लागि पूर्व तयारीमा निम्न कुरामा बिशेष ध्यान पुर्‍याउनु पर्छ । सूचना प्रणाली अन्तर्गत स्थापना भएको संचारको च्यानल मार्फत प्रभावकारी समन्वय गर्ने । समयमै सुरक्षा निकायहरुलाई प्रकोपको अवस्थितिको बारेमा जानकारी दिइ खोज तथा उद्धार कार्यमा तयारी गर्ने । प्राप्त सूचनाका आधारमा सम्बन्धित क्षेत्रमा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरु प्रयोगमा ल्याउने । विपद् पर्नु अगावै बर्षा र नदीको अवस्थालाई ध्यानमा राखी खोज तथा उद्धार कार्यमा तयारी गर्ने । रुकुम पूर्वी भाग जिल्लामा पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना र र स्थापना गर्नका लागि जिल्लास्थित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीयतहहरु, सुरक्षा निकायहरु, संचार माध्यमहरु जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, पत्रकार महासंघ एवम् विभिन्न सरकारी, गैरसरकारी निकायहरुको अहम भूमिका रहन्छ । जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र सुरक्षा निकायहरुको समन्वयमा जिल्लास्थित खोज उद्धारका जनशक्तिहरुको पहिचान गर्ने । जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रसंगको नियमित समन्वय र सम्पर्क, मुख्य सञ्चारका ठाउँहरु र सम्पर्क ठेगानाहरुको पहिचान गर्ने । नदी र बर्षाको स्तर अवलोकनका लागि अवलोकन क्षेत्रहरुको पहिचान र आवश्यक्तानुसार बर्षा र नदी अवलोकन केन्द्रहरुको स्थापना गर्ने । पूर्व सूचना प्रणाली स्थापनाका लागि विभिन्न आवश्यक स्थानहरुमा सञ्चार एवम् अन्य सामग्रीहरुको ब्यवस्था गर्ने ।

खोजी तथा उद्धार क्षेत्रको प्रतिकार्य योजनाः आपत्कालीन परिस्थिति को अवधिमा

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोग गतिविधि
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि — तत्कालका लागि (०–३० दिनसम्म)		
• जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्रलाई सकृय पार्ने । • जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको तत्काल बैठक बस्ने । • जानकारीको सङ्कलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि मुख्य विपद् (भुकम्प वा बाढी वा अन्य) शुरू भएपछि सम्बन्धित क्षेत्र ९ऋगिकतभच० का सबै सदस्यहरूसँग समन्वय बैठक बसी क्षेत्रगत निकायहरुलाई सक्रिय बनाउने • प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा टोली परिचालन गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह, नेरेसो र नेपाल प्रहरी	२४ घण्टा भित्र
• परिस्थिति सम्बन्धी पहिलो प्रतिवेदन तयार पार्नेः	NRCS	२४ घण्टाभित्र पहिलो प्रतिवेदन
• प्रारम्भिक लेखाजोखाको प्रतिवेदन तयार पार्नका निमित्त आधार रेखाका तथ्याङ्कको समीक्षा गर्ने । • प्रभावित स्थान, स्थानीय तह÷क्षेत्रसँग सम्बन्धित उपलब्ध तथ्याङ्क÷जानकारीको समीक्षा गर्ने • प्रभावित क्षेत्रमा विद्यमान सार्वजनिक सेवा उपलब्ध गराउने संस्थाहरूको समीक्षा गर्ने	स्थानीय तह DAO NRCS	२४ घण्टाभित्र

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोग गतिविधि
• जिल्लामा उपलब्ध उद्धार सेवा÷क्षमता÷उद्धार सामग्रीको समीक्षा गर्ने		
प्रारम्भिक जानकारीहरूका आधारमा प्रारम्भिक मानवीय सहयोग • तत्काल उपलब्ध गराइने मानवीय गतिविधिहरूको प्राथमिकताको क्रम निर्धारण गर्ने । • विपद्‌पछि लगत्तै उपकरणसहित खोजी तथा उद्धारटोली खटाउने । • सुरक्षाकर्मीहरूद्वारा सहयोगमा संलग्न व्यक्तिहहरूको सुरक्षा । • घाइतेहरुलाई प्राथमिक उपचार प्रदान ।	DDMC • नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाली सेना, स्थानीय तह • नेरेसोको प्राथमिक उपचार टोली	पहिलो र दोश्रो दिन
घाईतेहरुको ओसारपसारका लागि एम्बुलेन्स सेवा परिचालन	स्वास्थ्य कार्यालय	२४ घण्टा भित्र
तत्काल बिपद प्रतिकार्य तालीकालाई अनुसरण गरी कार्यान्वयन गर्ने	DDMC	पहिलो दिनबाट
	DDMC	
जोखिममा रहेका बस्तीहरुलाई तत्काल सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने ।	स्थानीय तह र DDMC	-
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि — अन्तरिम अवधिका लागि (३०–९०) दिन		
क्षेत्रगत समन्वय बैठक क. DDMC बैठक बिषय क्षेत्रगत निकायहरुको बैठक बस्ने	DDMC	हप्तामा एकपल्ट
परिस्थिति सम्बन्धी प्रतिवेदनलाई अद्यावधिक पार्ने ।	DDMC	हप्तामा एकपल्ट
मानवीय सहयोगका लागि समन्वय तथा क्षेत्रगत जिम्मेवारी दिने ।	DDMC	पहिलो हप्ता
मानवीय सहयोगका बारेमा अनुगमन	DDMC	हप्तामा एकपल्ट

आवश्यक श्रोत तथा सामग्रीको विवरण

क्र.सं.	थप आवश्यक सामग्री	परिमाण	क्र.स.	थप आवश्यक सामाग्री	परिमाण	सहयोगी निकाय
१.	त्रिपाल	१००	२३	रबर मेट्रेस	१००	
२.	जस्ता पाता १२फि	३०	२४	कम्मल	१००	
३.	तारजाली	५००	२५	क्याराबिना	१५	-
४.	सिमेन्ट बोरा	५००	२६	Safety rope	३०००	
५.	लाईफ ज्याकेट	१५	२७	Throw bag	५	
६.	रेस्क्यू हेम्बर	२०	२८	Megha Phone	५	
७.	डोरी	५ क्वीन्टल	२९	Emergency Light	३१	

क्र.सं.	थप आवश्यक सामग्री	परिमाण	क्र.स.	थप आवश्यक सामाग्री	परिमाण	सहयोगी निकाय
८.	ट्यूब	५	३०	रबरबोट	१	
९.	बेल्चा	१५	३१	क्रेन चेन	३	
१०.	गैटी	१५ वटा	३२	काठ कटर	३	
११.	सब्बल	१५ वटा	३३	रेनकोट	५०	
१२.	सेफ्टी हेल्मेट	१५ वटा	३४	सेफ्टी हुक	४५	-
१३.	पानीबुट	१५ वटा	३५	फरुवा	३१	
१४.	स्ट्रेचर	३१ वटा	३६	हसिया	३१	
१५.	First aid box	३१	३७	बञ्चरो	३१	
१६.	हेड लाईट	५० वटा	३८	टिप्पर टेक्टर	२	
१७.	आइरन पिकेट	१५ वटा	३९	घुम्ती शौचालय	१	
१८.	रेस्क्यू ग्लोब	१५ जोर	४०	सेफ्टी बेल्ट	२० वटा	
१९.	ढलान काट्ने मेसिन	३ वटा	४१	Climbing rope	३० वटा	
२०.	Fire extingu.	३१ वटा	४२	Tent	१०० थान	
२१.	बाल्टिन	६० वटा	४३	सुरक्षा कवज(fire)	१५ थान	
२२.	मोटरबोट	१ वटा	४४	उपाङगता भएकालाई तत्काल उद्धार सामग्री	Wheel chairs-15 सेतो छडी- २० बैसाखी-१०० सेट	-

४.१.२ क्षेत्र (Cluster) : खाद्य, कृषि तथा आपूर्ति व्यवस्थापन

जिल्लाको अधिकांश भाग उत्तरी मोहडातर्फ पर्ने भएकाले यस वर्ष लगातार परेको वर्षातका कारण हिउँदे बालीमा ४० प्रतिशतले गिरावट आएको अनुमान गरिएको छ । प्राय: जसो मकै बालीमा रोग किरा लाग्ने, हावाहुरीले क्षती गर्ने भएकाले उत्पादनमा बृद्धि हुन नसक्ने देखिन्छ भने यस वर्षको वर्षातको अवस्थालाई हेर्दा बर्षामा व्यापक खेतियोग्य जमिनमा भू स्खलन भई बालिनाली नष्ट हुने र उत्पादन घट्ने देखिन्छ ।

यस क्षेत्रमा नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Lead): एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय, स्थानीय तह

सह नेतृत्व गर्ने निकाय (Cluster Co-Leads) :विश्व खाद्य कार्यक्रम/ विश्व कृषि संगठन

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति: विपद्को सम्भावित मानवीय असर

- प्रभावित परिवारको खाद्य आपूर्तिमा कमी, खाद्यान्न प्रतिको घट्दो पहुँच, विस्थापन तथा विद्यालयमा खुवाउने कार्यक्रम जस्ता अन्य खाद्यान्न सम्बन्धी कार्यक्रममा अवरोध भएको कारणले गर्दा अस्थायी रूपमा खाद्य असुरक्षा हुने ।

- बालीमा व्यापक क्षति, जीविकोपार्जनमा क्षति, बालीनालीको नोक्सान, पशुधनको क्षति, सामना गर्ने रणनीतिमा बाधाका कारणहरूले गर्दा मध्यम अवधिको खाद्य असुरक्षा हुने।

समष्टिगत उद्देश्य:

- प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने।

विशिष्ट उद्देश्य :

- जीवनरक्षा सम्बन्धी रणनीतिहरू (Survival Strategies) का लागि आवश्यकताको पूर्ति गर्नका निमित्त तयारी खाना उपलब्ध गराउने र दीर्घकालीन रुपमा पारीवारिक अस्तित्व,जीविकोपार्जनको सुरक्षा तथा दीर्घकालीन रणनीतिहरूको फलस्वरूप मानव मर्यादा कायम राख्दै सकारात्मक प्रभाव निर्माण गर्ने।
- पारीवारिक स्रोतहहरूलाई पुनर्लाभ (Recovery) तथा दीर्घकालीन विकासमा लगानी बढाउने।
- खाद्य सुरक्षा बढाउनका लागि गृह सुधार विधि अवलम्बन गर्न प्रेरित गर्दै आवश्यक बिउविजन,प्रविधि प्रदान गर्ने।
- उत्पादनशिल क्षेत्र संरक्षण गर्ने र जोखिम क्षेत्रमा वृक्षारोपण गर्ने,तटबन्ध निर्माण गर्ने।
- दिगो आयमूलक पशु चौपाया तथा पंक्षी व्यवस्थापन गर्ने।
- विपद् सम्बन्धी बहन क्षमता बढाउन कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने,कृषि तथा पशु विमा गर्न प्रेरित गर्ने।

मानवीय सहयोगको मापदण्ड: (Sphare standard)

प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ-

- प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्युनतम २१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी सामान्य खाद्यान्नको रासन।
- प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरकको रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरु पुरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने।

निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (जस्तैः साना केटाकेटी,गर्भवती महिला,एचआईभी भएका व्यक्ति,कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक खाद्यान्नको व्यवस्था मापदण्ड बमोजिमको खाद्यान्न प्याकेज सिफारिस।

चामल- प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४१० ग्राम,

दाल- प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ८० ग्राम

वनस्पति तेल- प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० ग्राम,

नुन- प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम

स्थानीय तहले प्रभावित क्षेत्र र परिस्थिति बमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गर्नु पर्दछ तर पनि शुरुमा घरायसीस्तरमा गरिने वितरण र विस्तृत लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा वितरण गरिनु पर्दछ।

आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी गतिविधि : सङ्कटकालीन परिस्थितिभन्दा पहिले

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
• विपद्को अवस्थामा खाद्य सहयोगका लागि योजना तयारीअवस्थामा राख्ने।	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि सेवा केन्द्र	फागुन तथा असार
• खाद्य सुरक्षा अवस्था तथा आवश्यकता लेखाजोखा अध्ययनका लागि खाका तयार गर्ने।	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि विकास शाखा	असारसम्म

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
(पूर्वी भाग)

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
• स्थानीय तहस्थित विपद् प्रभावित हुने क्षेत्रलाई लक्षित गरी खाद्यान्न सहयोग तयारी अवस्थामा राख्ने ।	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि विकास शाखा	असारसम्म
• प्रभावितको माग संकलनका लागि छलफल	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि विकास शाखा	असोज
• खाद्यान्न सहायताको लेखाजोखा तथा प्रतिवेदनको खाका प्रस्तुत गर्ने ।	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि विकास शाखा	बैशाख सम्म
• विभिन्न तरकारी तथा खाद्यान्न बालिका किटहरु वितरण गर्ने	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि विकास शाखा	भाद्र असोज बैशाख जेठ
• साना सिंचाई योजनाहरु सहयोग गर्ने	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि विकास शाखा/जलस्रोत तथा सिचाइं विकास सव डिभिजन कार्यालय	जेठ असार
• क्षमता अभिवृदि तथा भण्डारण तालिम	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि विकास शाखा	जेठ
• पहाडी भूभागका लागि गह्रा सुधार कार्यक्रम लागु गर्ने	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि विकास शाखा	कार्तिकसम्म
• माटो तथा हावापानी अनुसारको खेती प्रविधि लागु गर्ने (फलफुल खेती, खाद्यान्न बाली, दलहन बाली, मसला बाली, तेलहन बाली, जडीबुटी खेती, पशुपालन)	डिभिजन वन कार्यालय/स्थानीय तहको कृषितथा पशु विकास शाखा, एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय	कार्तिक देखि असार सम्म
• भूईं तथा डाले घाँस प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि तथा पशु विकास शाखा/डिभिजन वन कार्यालय	माघ देखि असार सम्म
• प्रत्येक वडामा खाद्यान्न भकारीको स्थापनाको प्रयास	स्थानीय तह तथा वडा कार्यालय	हरेक पटक बालि भित्र्याउने बेला

कृषि तथा खाद्य क्षेत्रको प्रतिकार्य योजनाः आपतकालीन परिस्थितिको अवधिमा

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
सहयोग सम्वन्धि गतिविधि- तत्कालका लागि ०-३० दिनसम्म		
• तत्काल क्लष्टर सूचना संकलन तथा सहयोग डेस्क स्थापना । • सदस्यहरुका बीच समन्वय बैठक गर्ने । • क्षतिको सूचना संकलन गर्ने ।	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय स्थानीय तहको कृषि पशु विकास शाखा	पहिलो दिन

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
• तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण गर्ने । • पशुधनको सुरक्षा तथा मृत पशुहरुको उचित व्यवस्थापन गर्न कार्यालयले प्राविधिक टोली र जनशक्ति परिचालन गर्ने । • सहयोगको खाद्य सामाग्री संकलन र वितरणको जिम्मेवारीबाँडफाड	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय स्थानीय तहको कृषि पशु विकास शाखा	- दोस्रो दिन
• पीडितहरुको लेखाजोखा राख्ने (परिचयपत्र वितरण गर्ने । खाद्य सामाग्री वितरण) • एकद्वार पद्धतिको विकास गर्ने । • खाद्य गोदामलाई सुरक्षित र पायक पर्ने ईलाकामा राख्ने । • गोदाम सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाउने ।	स्थानीय तह, DDMC, सुरक्षा निकाय रेडक्रस सोसाईटीका उपशाखाहरु स्थानीय उद्योग बाणिज्य संघ	पहिलो हप्ता
• स्थलगत छलफल तथा अवस्थाको समीक्षाछिटो उत्पादन हुने खाद्यान्न बालीको लागि बिउविजन र पशु वा पंक्षी वितरण गर्ने ।	स्थानीय तहको कृषि पशु विकास सेवा केन्द्र	पहिलो महिना
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि-तत्कालका लागि (३०-९० दिनसम्म)		
• जिविकोपार्जनमुखी क्रियाकलाप संचालन ug]{ । • राहत बिउ वितरण, तालिम । • पुनः अघिल्लो महिनाका कृयाकलापको अनुगमनलाई निरन्तरता ।	स्थानीय तहको कृषि पशु विकास शाखा	दोस्रो र तेस्रो महिना
• सम्बन्धित समुदायसंग छलफल गरी कार्यक्रम तय गर्ने । • आपतकालीन कोष स्थापनाको लागि स्थानीय तहसंग अनुरोध गरी पहल गर्ने ।	स्थानीय तहको कृषि पशु विकास शाखा, स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति	उल्लेखित भन्दा माथि
• नहर कुलो मर्मत संहार कार्य (प्रमुख जिल्ला अधिकारी ज्यूको तोकआदेशमा तत्काल तारजाली उपलब्ध गराउने र निर्माण तथा मर्मत कार्य उपभोक्ता समुह समिति गर्ने) ।	जलश्रोत तथा सिँचाई विकास सब-डिभिजन कार्यालय	असार देखि आश्विन सम्म

४.१.३ क्षेत्र (Cluster) : आपतकालिन शिविर, आवास तथा गैह्र खाद्य व्यवस्थापन

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Lead): सडक पूर्वाधार विकास कार्यालय

सह नेतृत्व गर्ने निकाय (Cluster Co-Lead): नेपाल रेडक्रस सोसाईटी रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्ला शाखा

विपद् सम्बन्धी परिस्थितिः अनुमानित विपद्को सम्भावित मानवीय असर

- विपद्का बेला आश्रित तथा बसोबास क्षेत्रमा क्षति पुग्न गई मानवीय जीवन कष्टपूर्ण रहेको हुन्छ र प्रभावितहरु खुल्ला आकाशमुनि बस्नु परेको अवस्था सिर्जना हुन्छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- जिल्लामा विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने अनुमानित घरधुरी संख्या, जसमा महिला, पूरुष, जस मध्ये केही समयकालागि विस्थापित हुनसक्ने जनसंख्या हुनेछ जसअन्तर्गत बालबालिका, किशोरकिशोरी, गर्भवती तथा दुध चुसाउँने आमाहरु, बृद्धबृद्धा, अपांग तथा लैंगिक अल्पसंख्यक हुनेछन।
- सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति हुन सक्ने, आवास गृह, सडक, पुल, बाटो, विद्युत आपुर्ति, संचार, खानेपानी, स्वास्थ्य भवन, विद्यालयहरु ।
- विद्यालयका कक्षा कोठा,प्रहरी चौकी तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरु जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरुमाथी दवाबको सिर्जना हुने तथा ती संस्थाहरुनै क्षति हुनाले अस्तव्यस्त अवस्थाको सृजना ।
- सामूदायिक संस्थागत स्थानहरुमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यवहारमा देखिने चुनौतीहरु ।
- बाँच्नकै लागि आवश्यक पर्ने न्युनतम आश्रय तथा बसोबास स्थलको अभाव हुन गई प्रभावित परिवारहरुले ज्यादै कठिनाईको सामना ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- सम्भावित प्रभावित परिवारहरुलाई सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवम् प्राथमिक सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गरी यथासम्भव यस प्रक्रियामा बढीभन्दा बढी आत्मनिर्भरता तथा आफै व्यवस्थापनलाई समावेश गर्ने ।
- विपद्का कारणले घरवारविहीन बनेका मानिसहहरूको तत्काल अस्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापित व्यक्तिहरूलाई मानव अधिकारको उपभोग गर्न सक्षम पार्नका निमित्त जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने ।
- विपद् प्रभावितहरुको जीवन रक्षाका लागि यथाशीघ्र गैह्रखाद्य सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने ।

विशिष्ट उद्देश्य:

- प्रतिकूल मौसमका असरहरूबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि प्रभावित मानिसहरूसँग छाना भएका पर्याप्त ठाउँ हुनेछ ।
- संरक्षण प्रदान गर्नका लागि र तिनको मर्यादा,सुरक्षा तथा कल्याण सुनिश्चित गर्नका लागि प्रभावित व्यक्तिहरूसँग पर्याप्त कम्बल एवम् लुगाको व्यवस्थापन हुनेछ ।
- घरायसी भाँडा/कुँडा तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्यका लागि साबुन एवम् तिनको मर्यादा तथा कल्याणका लागि औजारहरूमा परिवारहरूको पहुँच ।

मानवीय सहयोग सम्बन्धी मापदण्ड (Sphare Standard)

- औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५X४.५ वर्ग मिटरको छानो भएको क्षेत्र,औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४x५ मिटरको डोरीसहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री
- कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच ।
- दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा ।
- महिला,केटी,पुरूष तथा केटाहरूको लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा । यसका अतिरिक्त,महिला तथा केटीहरूका लागि नियमित सरसफाई सम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति भएको ।
- मानिसहरूसँग उपयुक्त घरायसी सामग्रीहरु एक सेट भाँडा ।
- शिविर बन्द गर्ने र वहिर्गमन रणनीति ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- शिविर खडा गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान,जुन जमिन सुरक्षित तथा Sphare standardअनुसार रहेको ।
- विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै स्थानीय तह तथा सम्बन्धित निकायहरूसँग समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत भएको हुनुपर्ने ।
- शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै साँस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवम् परिस्थितिलाई ध्यानमा राखिनुपर्दछ ।
- शिविर खडा गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको रेकर्ड ।
- नागरिक समाज,सरकारी निकाय तथा सान्दर्भिक समूहसँगको परामर्शमा शिविरको स्थापना ।

नेतृत्व गर्ने निकाय:सडक पूर्वाधार विकास कार्यालय, सघन शहरी विकास तथा भवन निर्माण आयोजना/शहरी विकास तथा भवन डिभिजन तथा नेपाल रेडक्रस सोसाईटी

क्षेत्रगत सदस्यहरु (Cluster Members)को सूची, क्षमता तथा श्रोत आँकलन

क्र सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरुको नाम	उपलब्ध स्रोत तथा रकम	सम्पर्क ब्यक्ति	सम्पर्क नं./इमेल
१	सडक पुर्वाधार विकास कार्यालय	दक्ष प्राबिधिक जनशक्ति	कार्यालय प्रमुख	९८४७०२२१२८
२	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	गैह्र खाद्य सामग्री ९० सेट दक्ष जनशक्ति परिचालन, प्राथमिक उपचार व्यवस्थापन	सभापति	९८५७८३०६१२
३	स्थानीय तह	अस्थायी आवासका लागि स्थान छनौट र निर्माण	स्थानीय तहका प्रमुखहरु	अनुसूचि ८ मा समाबेश
४	उद्योग वाणिज्य संघ	खाद्यान्न संकलन र बितरणमा सहजिकरण	अध्यक्ष	९८५८०२७०९९
५	सामुदायकि वन उपभोक्ता महासंघ	सामुदायिक वनबाट काठहरु उपलब्ध गराउन सहजिकरण	अध्यक्ष	९८६६९२३२१३
६	डिभिजन वन कार्यालय	नियमानुसार आवश्यक काठ उपलब्ध गराउने	प्रमुख	९८५७८२००१८
८	रुकुमेली समाज बिकास केन्द्र	अस्थायी आवासका लागि अन्तरनिकाय समन्वय र सहयोग गर्ने ।	अध्यक्ष	९८५११६२३१५
९	हुरेड कार्स		अध्यक्ष	९८५७८३०६१२
१०	मिक नेपाल		अध्यक्ष	९८५७८७६७१७
११	नेपाल जनजागरण मञ्च		अध्यक्ष	९८४७८५२२२३
१२	UMN		टिम लिडर	९८५१०९६५३८
१३	सर्वाङग्रीण विकास केन्द्र (HDC/FAIR MED)	अस्थायी आवासका लागि अन्तरनिकाय समन्वय र सहयोग गर्ने ।	प्रोग्राम कोडिनेटर	९८५७८३४३५२

आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी गतिविधि : आपतकालिन परिस्थितिभन्दा पहिले

सहयोग गतिविधि के ?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
• क्लस्टरको योजना बनाएर तयारी अवस्थामा राख्ने	सडक पूर्वाधार विकास कार्यालय र नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	चैत्र र बैशाख
• क्लस्टर अन्तर्गतका संघ/संस्थाहरुमाझ राहत सहयोगका लागि जिम्मेवारी बाँडफाँड गर्ने।	क्लष्टर बैठकबाट	फागुन महिनाभित्र
• विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन आश्रय, बसोवास तथा गैह-खाद्य सामाग्री क्षेत्रमा गरिने सहयोग तयारी अवस्थामा राख्ने।	सडक पूर्वाधार विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र अन्य सरोकारवाला निकायको सहयोग लिएर	नियमित
• स्रोत संकलन तथा संघ-संस्थाबाट हुने सहयोग (आर्थिक तथा अन्य) को योजना तयारी अवस्थामा राख्ने।	सडक पूर्वाधार विकास कार्यालय, रेडक्रस तथा अन्य सरोकारवाला निकाय	जेठभित्र
• आवास क्षेत्रको आकस्मिक प्रतिकार्य तयारी योजना अध्यावधिक गर्ने	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र सरोकारवाला निकायहरु	जेठभित्र

अपतकालिन आश्रय, आवास तथा गैह्र खाद्य क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना: आपतकालिन परिस्थितिको अवधि

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
सहयोग सम्वन्धि गतिविधि तत्कालका लागि (०-९० दिनसम्म)		
• विपद् प्रवाहको सूचना स्थानीय स्वयंसेवकबाट संकलन गर्ने	जिल्ला विपद् ब्यवस्थापन समिति,नेपाल रेडक्रस सोसाईटीका ईकाइहरु,स्थानीय तह,नेपाल प्रहरी, सञ्चारकर्मी	पहिलो दिन
• आवास क्षेत्रको आकस्मिक बैठकको आयोजना	स्थानीय तह,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र सरोकारवाला निकायहरु	पहिलो दिन
• विपद् प्रतिकार्य समूहलाई संचार गर्ने	स्थानीय तह, जिल्ला आपतकालिक तथा कार्य संचालन केन्द्र	पहिलो दिन
• विषयगत क्षेत्रको बैठक गर्ने	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,स्थानीय तह र सरोकारवाला निकाय	दोस्रो दिन
• द्रुत लेखाजोखाबाट आएका सूचनाहरुलाई विश्लेषण गर्ने	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,स्थानीय तह,जिल्ला आपतकालिक तथा कार्य संचालन केन्द्र	दोस्रो दिन
• आवास क्षेत्रको आकस्मिक प्रतिकार्य योजना सक्रिय बनाउने	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,स्थानीय तह र सरोकारवाला निकाय	पहिलो हप्ता
• द्रुत लेखाजोखा टोली परिचालन तथा प्रारम्भिक सूचना संकलन	स्थानीय तह,जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	पहिलो हप्ता

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
• प्रभावित स्थलको सूचना विश्लेषण गरी सहायता परिचालन गर्ने	जिल्ला विपद् ब्यव्थापन समिति, जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र	पहिलो हप्ता
• विपद् प्रभावित क्षेत्रमा अस्थायी आवास, त्रिपाल तथा टेन्ट वितरण	स्थानीय तह,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,अन्य सरोकारवाला निकाय	दोस्रो हप्ता
• भाँडावर्तनको व्यवस्थापन गर्ने।	स्थानीय तह,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, अन्य सरोकारवाला निकाय	पहिलो महिना
• अस्थायी आवास तथा गैह्र खाद्य सामाग्रीको	स्थानीय तह,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, अन्य	पहिलो महिना
• पहिचान गर्न सर्वेक्षण गर्ने टोली खटाउने।	जिल्ला विपद् ब्यव्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	दोस्रो महिना
• कम खर्चमा बनाउन सकिने नमुना घर निर्माण	स्थानीय तह,जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	तेस्रो हप्ता
• गैह्रखाद्य सामाग्री वितरण कार्य	स्थानीय तह,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, अन्य सरोकारवाला निकाय	पहिलो हप्ता देखि निरन्तर

४.१.४ क्षेत्र (Cluster) : स्वास्थ्य तथा पोषण

प्रतिकात्मक,प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवा दिनका लागि स्वास्थ्य कार्यालयको स्थापना भएकाले उपयुक्त सेवा प्रदान गर्नका लागि जिल्लामा १ वटा अस्पताल, १ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र १५/१५ वटा स्वास्थ्य चौकीहरु/आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रहरु, ९ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाईहरु, १ वटा आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, १४२ जना महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविकाहरु परिचालित छन्। उपचारात्मक सेवा दिने प्रमुख निकाय रुकुम (पूर्व) अस्पताल रुकुमकोटमा रहेको छ। स्वास्थ्य संस्थाहरुले नियमित तथा आपतकालिन अवस्थामा स्थानीयस्तरमा सेवा प्रदान गर्दै आईरहेका छन्। हाल सम्म भएका महामारी व्यवस्थापन गर्न सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरुको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ।

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकायः स्वास्थ्य कार्यालय, रुकुम (पूर्वी भाग)

सह नेतृत्व गर्ने निकायःसम्वन्धित स्थानीय तहका स्वास्थ्य सेवा इकाईहरु

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपका सम्भावित मानवीय असर (स्वास्थ्य र पोषण)

- चोटपटक,घाइतेहरू,हैजा,औलो,आउँ र दादुरा एवम् पखाला सम्बन्धी रोग,गम्भीर श्वास -प्रश्वास सम्बन्धी संक्रमण,जन्डिस,टाइफाइड र भाईरल इन्फ्लुएन्जा,छालाका रोग,आँखा रोगजस्ता सङ्क्रामक रोगहरूको संक्रमणमा वृद्धि।
- एच.आई.भी./एड्स यौन रोग तथा क्षयरोग फैलने क्रममा वृद्धि।
- नियमित औषधी सेवनकर्ताहरुको औषधी छुट्ने (क्षयरोग,कुष्ठरोग,एच.आई.भी.आदि)।
- स्वास्थ्य क्लिनिकहरूको नष्टता अथवा पहुँचमा कठिनाइ।
- औषधी उपचारका उपकरण तथा औषधीको हानि-नोक्सानी।
- प्रजनन् स्वास्थ्य तथा सुरक्षित प्रसुति सेवा प्रभावित।
- परिवारनियोजनका साधन / ;]jfx? उपलब्ध नहुने।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- नवजात शिशु तथा सुत्केरी र गर्भवतीहरु स्वास्थ्य जाँचदेखि बन्चित।
- यौन हिंसा प्रभावितहरुलाई स्वास्थ्य प्रति कार्यमा अवरोध।
- नियमित सेवाहरु (गाउँघर क्लिनिक र खोपका कार्यक्रमहरु) मा अवरुद्धता।
- सञ्चार सेवा अवरुद्ध हुँदा तुरुन्त स्वास्थ्यकर्मीको सम्पर्कमा आउन कठिनाइ।
- सुरक्षित रक्त सञ्चार प्रणालीमा अवरोध।
- तत्कालै स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्नमा अवरोध (एम्बुलेन्स,स्ट्रेचर,पैदल आदि)।
- खाद्य सामग्रीको अभावको कारणले गर्दा गम्भीर कुपोषण,औलो,झाडा–पखालाजस्ता रोगहरूको जोखिममा वृद्धि,स्वास्थ्य सेवाहरूमा घट्दो पहुँच,उपचारात्मक तथा अतिरिक्त पोषण कार्यक्रममा अवरोध।
- पोषण पुनर्स्थापन कार्यमा अवरोध।
- स्वस्छ र सुरक्षित पिउने पानीको अभाव।
- विपद्को कारणले मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्यामा बृद्धि।

समष्टिगत उद्देश्य :

जस्तोसुकै आपतकालीन अवस्था परे तापनि मानव जीवन सुरक्षा तथा कल्याण (Human Survival And Well-being),खास गरी अति जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य एवम् पोषण सम्बन्धी आवश्यकताहरू पुरा भएका छन् भनी सुनिश्चित गर्ने।

विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य) :

- झाडापखाला,हैजा,औलो तथा अन्य पानीजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने।
- द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment) गरी स्वास्थ्य तथा पोषण सेवाहरूको अवस्थालाई सुदृढ पार्ने।
- रोग फैलन गएको खण्डमा सहयोग तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (Referal Mechanism) को विकास गर्न स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुर्याउने।
- पर्याप्त आपतकालीन आपूर्ति र मानव श्रोत लगायतका विषयमा शिघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि अस्पताल (राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान,प्रादेशिक)/स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने।
- सुरक्षित मातृत्व तथा परिवार नियोजनका सेवाहरु (सुरक्षित प्रसुति,गर्भावस्था तथा सुत्केरी अवस्थाको सेवा,आकस्मिक परिवार नियोजन सेवा), यौन हिंसा प्रभावितहरुलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदानगर्ने।
- आपतकालीन अवस्थामा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी बनाउन Minimun Initial Service Package (MISP) सम्बन्धि स्वास्थकर्मीहरुको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने।
- मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक विमर्श सेवा प्रदान गर्ने।
- महिनावारी स्वास्थ्यका लागि महिला तथा किशोरीहरुलाई आवश्यक सामग्री तथा जानकारीहरु प्रदान गर्ने

विशिष्ट उद्देश्य (पोषण)

- विस्थापित मानिसहरूका लागि पुरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP)मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दुध खुवाउने महिला एवम् पाँच वर्ष मुनिका केटाकेटीहरूमा गम्भिर कुपोषणको वृद्धिलाई-रोकथाम गर्न अस्पताल राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान,प्रादेशिक) स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition-SAM)को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न सहयोग गर्ने ।
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन स्वास्थ्य कार्यालयलाई मद्दत गर्ने ।
- भिटामिन 'ए' को वितरण,जुकाको औषधी तथा प्रभावित केटाकेटीहरूका लागि खोपसम्बन्धी गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका निमित्त स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय: स्वास्थ्य कार्यालय/स्थानीय तहका स्वास्थ्य सेवाका ईकाइ

यस क्षेत्रका सदस्यहरुको सूची, क्षमता तथा श्रोत मापन

क्र सं	जिल्लाका साझेदार निकायहरुको नाम	उपलब्ध स्रोत वा सामग्रि	सम्पर्क	टेलिफोन नं र इमेल
१	स्वास्थ्य कार्यालय	औषधी/स्वास्थ्यकर्मी	कार्यालय प्रमुख	९८५७८४५१४६
२	स्थानीय तहहरु सबै	औषधी, स्वास्थ्यकर्मी, आर्थिक , भौतिक परिचालन, समन्वय, निर्देशन आदि	सम्बन्धित पालिकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	-
	स्थानीय तहमा रहेका स्वास्थ्य संस्था, एम्बुलेन्स सेवा र निजी अस्पतालहरुको सम्पर्क सूची अनुसूची – २ मा राखिएको छ ।			
३	आंखाउपचार केन्द्र रुकुमकोट	औषधी र जनशक्ति	प्रमुख	९८२२८७७४५९
४	नेपाल पत्रकार महासंघ	सूचना प्रवाह	प्रतिनिधि	९८६८२८६८२८
५	यु.एन.एफ.पि.ए.	आपतकालीन अवस्थामा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवा सुचारु गर्न आवश्यक स्वास्थ्य सामग्री RH KITS	भूवन सेजुवाल	९८४८३००५३४
६	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	IRA तथ्याङ्क संकलन तथा प्राथमिक उपचार	दामोदर गौतम सन्तोष ढकाल	९८५७८३०६१२, ९८५७८५७०९९
७	रुकुमेली समाज विकास केन्द्र	पोषण, जनशक्ति, जनचेतना अभिवृद्धिका गतिविधि, बच्चाका लागि पौष्टिक सामग्री	नर बहादुर नेपाली (अध्यक्ष) जगदिश खड्का (कार्यक्रम सं)	९८५११६२३१५ ९८४७८५२३७६
८	हुरेडकार्स रुकुम	पोषण,जनशक्ति,जनचेतना अभिवृद्धिका गतिविधि,बच्चाका लागि पौष्टिक सामग्री	दामोदर गौतम (अध्यक्ष)	९८५७८३०६१२

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र सं	जिल्लाका साझेदार निकायहरुको नाम	उपलब्ध स्रोत वा सामग्रि	सम्पर्क	टेलिफोन नं र इमेल
९	नेपाल जनजागरण मञ्च	पोषण,जनशक्ति,जनचेतना अभिवृद्धिका गतिविधि,बच्चाका लागि पौष्टिक सामग्री	टेक बहादुर कुसारी (अध्यक्ष)	९८६४९५९८८२
१०	MCDS	स्वास्थ्य सरसफाई तथा पोषण	सुजाता राजभण्डारी	
११	मिक नेपाल	पोषण, जनशक्ति, जनचेतना अभिवृद्धिका गतिविधि, बच्चाका लागि पौष्टिक सामग्री		९८५७८७६७१७
१२	स्थानीय तह	पोषण, जनशक्ति, जनचेतना अभिवृद्धिका गतिविधि, बच्चाका लागि पौष्टिक सामग्री	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	

यस क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय : स्वास्थ्य कार्यालय/स्थानीय तहमा रहेको स्वास्थ्य सेवा शाखा

आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्वन्धि गतिविधि (विपद भन्दा पहिले)

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
व्यवस्थापन तथा समन्वय सम्बन्धी व्यवस्था **जिल्लाका क्षेत्रगत (Cluster) साझेदारहरूका बीचमा सम्झौता गर्ने** • समन्वय बैठक (आपतकालीन परिस्थितिभन्दा पहिले,परिस्थितिको अवधिमा र त्यसपछि बैठक) गर्ने । • पूर्वतयारी तथा सहयोग सम्बन्धी गतिविधिका लागि सम्पर्क व्यक्तिको नाम तथा सम्पर्कनिकायहरूको पहिचान । • लागू गर्न सकिने साझेदार सम्बन्धी व्यवस्थाको विकास ।	स्थानीय तह,स्वास्थ्य कार्यालय	जेष्ठ मसान्त
आधार रेखा जानकारी तथा तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने : • बाढी जान सक्ने स्थान वा सम्बन्धित क्षेत्रगत पहिचान • जिल्लाका स्वास्थ्य क्षेत्रका सरोकारवालाहरूसँगको स्रोतको नक्साङ्कन • प्रेषण गरिने स्वास्थ्य संस्थाहरुको पहिचान	स्वास्थ्य सेवा इकाइ,स्वास्थ्य कार्यालय	जेष्ठ मसान्त
क्षमता विकास: महामारी निगरानी, नवजात शिशुलाई विपद्को बेलामा खुवाउने पौष्टिक आहार	स्थानीय तह, स्वास्थ्य कार्यालय	जेष्ठ मसान्त
उद्धार सामाग्री पहिले नै भण्डारण गरी राख्ने • सम्भावित आपतकालीन परिस्थितिमा प्रभावित हुनसक्ने व्यक्तिहरूको	स्थानीय तह,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	जेष्ठ मसान्त

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
संख्याका आधारमा आवश्यक स्वास्थ्य सामाग्रीको न्युनतम मौज्दात। • विभिन्न सङ्गठनहरूसँग उपलब्ध मौज्दातको नक्साङ्कन गर्ने। • अपुग सामाग्री (GAPS) को पहिचान गर्ने। • पुस्तिका,पोस्टर र सूचना,शिक्षा।		
पूर्वतयारी योजनाको समीक्षा गर्नका लागि समन्वय बैठक (जिल्ला तथा स्थानीय तह)	स्थानीय तह,स्वास्थ्य कार्यालय	३ महिनामा

आपतकालीन सहयोग सन्बन्धी गतिविधि: आपतकालीन परिस्थितिको अवधिमा

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
• विपदको सूचना सङ्कलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि विपद् अवधिमा सम्बन्धित क्षेत्रका सबै सदस्यहरूसँग आपतकालीन बैठक बस्ने। • जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा प्रभावित क्षेत्रको अवस्थाको बारेमा जानकारी प्रदान गर्ने र सूचना लिने। • CRRT/DRRT लाई परिचालन गर्ने साथै आवश्यक प्राथमिक उपचारका औषधी उपकरण र एम्बुलेन्स लिई घटनास्थलमा पुगी सेवा उपलब्ध गराउने।	स्थानीय सरकार स्वास्थ्य कार्यालय, DEOC,UNFPA/KIDS UNICEF,लगायत क्लष्टर सदस्यहरु	(क) विपद् शुरू भएपछि२४ घण्टाभित्र (ख) पहिलो सातदिनसम्म एकदिन बिराएर (ग) दोस्रो हप्तापछिहप्तामा एकपटक
परिस्थिति सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार पार्ने : • पहिलो प्रतिवेदन। • अद्यावधिक प्रतिवेदनहरूको अनुसरण गर्ने। • २४ घण्टाभित्र र पहिलो हप्तामा हरेक दिन सञ्चार माध्यमबाट स्वास्थ्य सूचना प्रशारण गर्ने। • जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्रसँग समन्वय गर्ने।	स्थानीय तह स्वास्थ्य कार्यालय, DEOC,UNFPA UNICEF,लगायत क्लष्टर सदस्यहरु	४८–७२ घण्टाभित्रपहिलो प्रतिवेदन र पहिलोसात दिनमा हरेक २४घण्टामा र दोस्रो हप्तादेखि एक दिन बिराएर
प्रारम्भिक लेखाजोखाको प्रतिवेदन तयार पार्नका निमित्त आधार रेखा Baseline Survey तथ्याङ्कको समीक्षा गर्ने : • प्रारम्भिक सूचना संकलन गर्ने। • प्रभावित परिवारको अनुमान गर्नका लागि प्रभावित गापासँग सम्बन्धित उपलब्धतथ्याङ्कजानकारीको समीक्षा गर्ने। • प्रभावित क्षेत्रमा विद्यमान सार्वजनिक सेवा उपलब्ध गराउने संस्थाहरूको समीक्षा गर्ने	स्थानीय तह स्वास्थ्य कार्यालय, DEOC,UNFPA UNICEF,लगायत क्लष्टर सदस्यहरु	पहिलो दिनदेखि नैलगातार रुपमा (७२ - घण्टाभित्र)नियमित रुपमा

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
• जिल्लामा उपलब्ध उद्दार सेवासामग्रीको समीक्षा गर्ने ।		
• तत्काल उपलब्ध गराइने मानवीय गतिविधिहरूको प्राथमिकताक्रम निर्धारण गर्ने • उपयुक्त कामका लागि सम्बन्धित क्षेत्र (Cluster) लाई सल्लाह दिने । • प्रभावित स्थानमा अत्यावश्यक औषधीको आपूर्ति व्यवस्था गर्ने । • प्रभावित स्थानमा अस्थाइ स्वास्थ्य शिविर खडा गरी स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने । • न्युनतम यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा -Minimum Initial Service Package (MISP) कार्यावन्यनका लागि प्रभावकारी समन्वय, यौन हिंसा रोकथाम र हिंसाबाट बाचेकाहरुलाई सहायता, एच आई भीसराई कम गर्ने, अत्यधिक हुने नवजात तथा मातृ मृत्यु र रुग्णता रोकथाम गर्ने, अनइच्छित गर्भधारण रोक्ने, समग्र प्रजनन् स्वास्थ्य सेवाहरूकालागि योजना तथा सुचारु गराउने • आपतकालीन प्रजनन् स्वास्थ्यसामग्री(Emergency RH kit)प्रसुति सेवाको लागि टेन्ट सहित Maternity Unit स्थापना गरी सेवा संचालन गर्ने • मनोविमर्श सेवा तथा मनोसामाजिक प्राथिमक उपचार (Psychosocial First Aid-PFA) सेवा प्रदान गर्ने । • सम्भावित महामारी रोगको रोकथाम र नियन्त्रण गर्ने । • स्वास्थ्य शिक्षा सम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्ने तथा जनचेतनाका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।	स्थानीयसरकार स्वास्थ्य कार्यालय, DEOC,UNFPA UNICEF,लगायत क्लष्टर सदस्यहरु	३–४ दिनभित्र एकहप्ताभित्र शिविरकहाँ राख्ने भन्नेबारे ठाउँको पहिचानर दर्ता गर्ने कार्य । (शुन्य) घण्टादेखि नैथमिकतासहित तुरुन्तैशुरू गर्नुपर्दछ ।
स्रोतहरूको परिचालन गर्नका लागि क्षेत्रगत आकस्मिक योजनाको समीक्षा गर्ने ।	स्थानीयसरकार स्वास्थ्य कार्यालय, DEOC,UNFPA UNICEF,लगायत क्लष्टर सदस्यहरु	७ दिनभित्र
मानवीय सहयोगका लागि (यदि छन् भने प्रयोगमा ल्याउन सकिने भनी तयारी अवस्थामा राखिएका प्रतिवद्धता तथा सम्झौतालाई) सक्रीयपार्ने ।	स्वास्थ्य कार्यालय	७–१० दिन
मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्न र सुधारका लागि पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउनका लागि टोली खटाउने ।	स्वास्थ्य कार्यालय	एक हप्ता— निरन्तर जारी
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि — अन्तरिम अवधिका लागि (३०–९०) दिन		

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
अन्तर क्षेत्रगत समन्वय बैठक (स्वास्थ्य तथा पोषण,खानेपानी,आवास,कृषि,संरक्षण)	स्वास्थ्य कार्यालय	हप्तामा एक पटक
विषयक्षेत्रको विस्तृत लेखाजोखा (CSDA) सञ्चालन गर्ने (स्वास्थ्य तथा पोषण)	स्वास्थ्य कार्यालय	१५–४५ दिन
स्रोतहरूको परिचालन गर्नका लागि आवश्यकताको विश्लेषण (स्वास्थ्य तथा पोषण)	स्वास्थ्य कार्यालय	३–४ हप्ता
अन्तरिम अवधिका लागि मानवीय सहयोग सम्बन्धी गतिविधिहरू	स्वास्थ्य कार्यालय	२–३ हप्ताभित्र
परिस्थिति सम्बन्धी सङ्कलित र निर्मित प्रतिवेदनलाई अद्यावधिक पार्ने	स्वास्थ्य कार्यालय	हप्तामा एक पटक
मानवीय सहयोगको अनुगमन	स्वास्थ्य कार्यालय	निरन्तर जारी
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि-थप अवधि (९० दिनभन्दा बढी) का लागि		
अनुगमन तथा प्रतिवेदन	स्वास्थ्य कार्यालय, DDMC, स्थानीय तह	३ महिनादेखि निरन्तर

विपद् प्रभावित जनसंख्याको प्रजनन् स्वास्थ्य आवश्यकता अनुमानका लागि अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड(Standard Population)

विपद् प्रभावित समुदायको प्रजनन् स्वास्थ्य सेवाका लागि आवश्यक औषधी,सामग्री र स्वास्थ्यकर्मीहरु देहायको मापदण्डका आधारमा अनुमान गर्न सकिन्छ । अन्तर निकाय प्रजनन् स्वास्थ्य सामग्रीहरु पनि सोही आधारमा तयार गरिएका छन् ।

जनसंख्याको समूह	प्रभावित जनसंख्याकोआधार(प्रतिशतमा)
वयस्क पुरुषहरु	२०
प्रजनन् उमेर समूहका महिलाहरु (१५ देखि ४९ वर्ष)	२५
कोरा जन्म दर	४
जटिल गर्भपतन र गर्भावस्था	२०
योनी च्यातिने र बच्चा जन्मदा टाँका लगाउन जरुरी	१५
वच्चा जन्मँदा गरिने शल्यक्रिया (सिजरिनन् अप्रेशन)	५
बलात्कृत हुनसक्ने प्रजनन् उमेरका महिलाहरु	२
परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने प्रजनन् उमेरका महिलाहरु	१५
• पिल्स (खाने चक्की)	३०
• सुई	६५
• आइ.यू.सि.डी.	५

४.१.५ क्षेत्र (Cluster): खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता

भौगोलिक विकटता, अशिक्षा, गरिवी जस्ता कारणले यस जिललामा वर्षेनी विभिन्न प्रकारका प्रकोपका घटनाहरु घट्ने गर्दछन् । यस जिल्लामा विशेष गरी पहिरो, हिमपात, बाढी, आगलागि, भूकम्प, महामारी, बालीनालीमा रोग किरा, जंगली जनावरको आतंक जस्ता विपद्हरु हुने गरेको छ । अव्यवस्थीत रुपमा निर्माण भैरहेका सडक बाटाघाटा, भवन निर्माण संरचना भौगोलिकता आदीले पनि बाढी पहिरो भूक्षय जस्ता विपदका घटनाहरु हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ । यसबाट करिव १०७५ घरधुरी प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ । यसरी अव्यवस्थीत रुपमा भैरहेको भौतिक

पूर्वाधार विकासका गतिविधिहरुले खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता जस्ता कुराहरुमा पनि बाधा पुग्न सक्ने देखिन्छ, तसर्थ आधारभूत स्तरको खानेपानी तथा सरसफाईका सुविधाहरु दिगो रुपमा प्रभाव गर्न आवश्यक योजना सहित कार्यान्वयनमा जानुपर्ने देखिन्छ ।

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय: खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय

सह नेतृत्व गर्ने निकाय: जलस्रोत तथा सिंचाई सव डिभिजन कार्यालय

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति: विपदका सम्भावित मानवीय असर

- पहिरोको कारणले खानेपानीको मुहान पाइप प्रणली पानी ट्याङकी आदीमा क्षती भई खानेपानी प्रणाली अवरुद्ध हुन सक्छ ।
- बाढीको कारणबाट सुरक्षित खानेपानीको मुहानमा फोहोरजन्य पदार्थ मिसिई दुषित हुन सक्छन ।
- बाढी पहिरोको कारणबाट शौचालयबाट फोहोर बाहिरी वातावारणमा मिसिन गई वातावरण प्रदुषण हुन सक्छ ।
- वातावरण प्रदुषित हुने गरी शौचालयहरू भरिन सक्दछन् ।
- सुरक्षित पानीको अभावले गर्दा झाडापखाला तथा हैजा फैलने जोखिम बढ्न सक्छ ।
- प्रभावितहरु समक्ष सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाईका सुविधाहरूको पहुँच नहुने हुन सक्दछ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- खानेपानी तथा सर–सफाइसँग सम्बन्धित रोगहरू फैलन नदिने र तिनको रोकथाम गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- विस्थापित समुदायका लागि, (खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरूका लागि) सुरक्षित खानेपानी,स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाई एवम् नुहाउने सुविधाहरूमा पहुँच उपलब्ध छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- स्थापित मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ र खानेपानी,सरसफाई तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित व्यवहारिक प्रचलनहरूका बारेमा उचित रूपमा जानकारी उपलब्ध गराइएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- सम्पूर्ण उपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराइएका छन् र विस्थापित मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सफा (Cleaness) कायम गर्न तिनको सशक्तीकरण गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।

मानवीय सहयोगका न्युनतम मापदण्ड: (Sphare Standard)

- प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति न्युनतम ५ लिटर पानी उपलब्ध गराउने र पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लिटर पुर्याउने ।
- शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने चक्की (Tablets) अथवा वाटर गार्ड (Water Guard) उपलब्ध गराउने ।
- शिविरमा बसोबास गर्ने विस्थापित मानिसहरूका लागि उपयुक्त सरसफाई एवम् महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधाका निमित्त अस्थायी चर्पी (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले बढाउने गरी) को निर्माण गर्ने ।
- शिविरमा बसोबास गर्ने प्रभावित मानिसहरूलाई स्वास्थ्य कार्यालय तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी,साझेदार गैह्र–सरकारी सङ्गठन,महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवम् रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूसँग मिली स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धी सामाग्रीहरु(KITs) वितरण गर्ने र स्वच्छता प्रवद्र्धन सम्बन्धी गतिविधिहरू (पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने सञ्चालन गर्ने ।

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

खानेपानी, स्वच्छता तथा सरसफाई क्षेत्रका सदस्यहरुको सूची, क्षमता तथा श्रोत आँकलन :

क्र सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरुको नाम	उपलब्ध स्रोत रकम वा सामग्री	सम्पर्क ब्यक्ति	टेलिफोन नं वा इमेल
१	खानेपानी तथा सरसफाई	खानेपानी तथा सरसफाईका सामाग्रीहरु, पानी शुद्धिकरणका लागि सामाग्रीहरु (विलिजिङ पाउडर), पानी संचालनका लागी केही पाइप,	प्रमुख	९८४१७७१०५२
२	UNICEF	बिपद्को समयमा आवश्यकता अनुसार उपलब्ध गराउन सकिने क्षेत्रीय गोदामघर नेपालगञ्ज बाँकेमा रहेको	वास अधिकृत	९८४७८५२३५३
३	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	स्वयंसेवक परिचालन तथा बाल्टीन र मग १००र१०० थान	संयोजक	९८६८०६२४८८
४	खानेपानी उपभोक्ता महासंघ	समन्वय, सहकार्य र स्वयंसेवक परिचालन	अध्यक्ष	९८५७८७६७१७
५	रुकुमेली समाज विकास केन्द्र	सरसफाईका सामग्रीहरु उपलब्ध गराउन सकिने, ७ जना कर्मचारी परिचालन गर्न सकिने, आपतकालीन अवस्थामा परामर्श सेवा प्रदान गर्न सकिने	प्रतिनिधिहरू	९८५११६२३१५ ९८४७८५२३७६ ९८६८४३८५३५
६	स्थानीयतहको खानेपानी तथा सरसफाई हेर्ने इकाई (वास शाखा)	खानेपानी तथा सरसफाईका सामाग्रीहरु, पानी शुद्धिकरणका लागि सामाग्रीहरु, केही पाइप,	इन्चार्ज	अनुसूचि बमोजिम
७	नेपाल जनजागरण मञ्च	खानेपानी तथा सरसफाईका सामाग्रीहरु, पानी शुद्धिकरणका लागि सामाग्रीहरु, जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु	अध्यक्ष	९८६४९५९८८२

आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि: (विपद् भन्दा पहिले)

क्र सं	क्रियाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
१	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरुका बीच क्लस्टर सदस्यको बैठक गर्ने, समन्वय स्थापित गर्ने संयन्त्रका बारेमा सहमति कायम गर्ने।	खानेपानी तथा सरसफाई डिजिभन कार्यालय र स्थानीय तह	मंसिर, फागुन र जेठ
२	प्रभावित क्षेत्रमा उत्पन्न हुनसक्ने संकट आकलन तथा खानेपानी तथा सरसफाईका लागि योजना निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाई डिजिभन कार्यालय र स्थानीय तह, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	बैशाख सम्म
३	सुरक्षित खानेपानी सुचारु गर्न आवश्यक पर्ने सामग्री तथा जनशक्ति तयारीअवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह, खानेपानी तथा सरसफाई डिजिभन कार्यालय	बैशाख सम्म
४	जानकारीको विश्लेषणका लागि सम्पर्क ब्यक्ति तोक्ने।	खानेपानी तथा सरसफाई डिजिभन कार्यालय, स्थानीय तह	चैत्र
५	विपद् जानसक्ने सम्बन्धित क्षेत्रको तथ्यांक लिई त्यस क्षेत्रमा उत्पन्न हुनसक्ने खानेपानी समस्याको आकलन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई डिजिभन कार्यालय, सरोकारवालाहरु	फागुन

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र सं	क्रियाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
६	आपतकालीन परिस्थितिमा प्रभावित हुनसक्ने खानेपानी योजनाहरु र प्रभावितहुनसक्ने घरपरिवार संख्याको आधारमा आवश्यक सामग्रीको न्यूनतम मौज्दातविभिन्न निकायहरुसंग उपलब्ध मौज्दात विवरण लिने	खानेपानी तथा सरसफाई डिजिभन कार्यालय, सरोकारवालाहरु	- असार
७	अपुग सामग्रीको पहिचान गर्ने पुस्तिका, पोस्टर, सूचना तथा संचार सम्बन्धी सामग्रीहरु पूर्वतयारी अवस्थामा राख्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई डिजिभन कार्यालय, सरोकारवालाहरु	असार

विपद् प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना (विपद्को अवधिमा लागु हुने)

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
सहयोगसम्बन्धी गतिविधि —तत्कालका लागि (०–९० दिनसम्म)		
• क्षेत्रगत सदस्यहरुको आकस्मिक बैठक संचालन । • विपद् अवस्थाको विश्लेषण । • प्रतिकार्यको तयारी गर्ने । • सूचना डेस्क स्थापना	खानेपानी सरसफाईतथा डिभिजन कार्यालय,सरोकारवालाहरु	पहिलो दिन -
• स्थलगत वस्तुस्थितिको जानकारी लिनको लागि अन्य क्षेत्रसँग र सम्बन्धित क्षेत्रमा सम्पर्क गरी जानकारी लिने ।	खानेपानी सरसफाईतथा डिभिजन कार्यालय,सरोकारवालाहरु	दोस्रो दिन
• क्षेत्रगत सदस्यहरुबीच विपद् विश्लेषण गरी क्षतिको लेखाजोखा गर्नको लागि एक टोली विपद् स्थलमा खटाउने।	खानेपानी सरसफाईतथा डिभिजन कार्यालय,सरोकारवालाहरु,जिल्ला समन्वय समिति	पहिलो हप्ता
• प्रविधिक टोलीद्वारा संकलित विवरणको आधारमा प्रदूषित खा.पा. तथा सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना फैलाउन अर्को टोली परिचालन ।	खानेपानी सरसफाईतथा डिभिजन कार्यालय,स्थानीय तह,सरोकारवालाहरु	दोस्रो हप्ता
• सुरक्षित, स्वच्छ खा.पा. तथा सरसफाई कायम गर्नको लागि उपयूक्त, गुणस्तर परिमाणमा पानीमा प्रभावित परिवारमा पहुँच पुर्याउनको लागि पानीको वितरण तथा अस्थायी शौचालय निर्माण गर्न सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	खानेपानी सरसफाईतथा डिभिजन कार्यालय,स्थानीय तह,सरोकारवालाहरु	पहिलो महिना
• सुरक्षित शौचालय निर्माण, प्रभावित क्षेत्रमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन, स्थायी खा.पा.योजना संचालनका लागि पाईप आदि सामग्री व्यवस्था गर्न सरोकारवाला निकाय र तालुक निकायमा समन्वय गर्ने ।	जिल्ला समन्वय समिति,खानेपानी सरसफाईतथा डिभिजन कार्यालय,स्थानीय तह,सरोकारवालाहरु	दोस्रो महिना

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सहयोग गतिविधि के?	जिम्मेवार निकाय को ?	कहिलेसम्म ?
• सहयोगको अनुगमन तथा पृष्ठपोषणका लागि टोली खटाउने, समग्र प्रतिकार्यको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने। • सम्बन्धित सबै सरोकारवाला निकायलाई प्रगति प्रतिवेदन पठाउने। • जनचेतनामूलक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने।	जिल्ला समन्वय समिति,खानेपानी सरसफाईतथा डिभिजन कार्यालय,स्थानीय तह,सरोकारवालाहरु	तेस्रो महिना

४.१.६ क्षेत्र (Cluster) सामाजिक सुरक्षा तथा आपतकालीन संरक्षण

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Lead) : जिल्ला प्रशासन कार्यालय र स्थानीय तहका महिला बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपबाट सम्भावित मानवीय असर

- मानवअधिकार तथा मौलिक अधिकार उलंघनका घटनामा बृद्धि।
- विस्थापित व्यक्तिहरुको आधिकारिक कागजातहरु जस्तैः नागरिक्ता,जग्गाधनीपुर्जा, शैक्षिक कागजातहरु, बैंकिङ कागजातहरु तथा अन्य महत्वपूर्ण कागजातहरु हराएको कारण उद्धार तथा राहतमा समस्या।
- जनधनकोक्षति,अनाथहरूकोसङ्ख्यामावृद्धि।
- मानिसहरुको आन्तरिक विस्थापन।
- घाइते बालबालिका।
- बढ्दो दुरुपयोग र शोषण,दुर्व्यवहार,भेदभाव।
- विछोडिएका तथा एकल बालबालिका।
- सम्भावित मानसिक आघात (Psychosocial Trauma) तथा मनोवैज्ञानिक विपत्ति।
- लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा (Gender Based Voilence-GBV) को बढ्दो जोखिम।
- सामना गर्ने संयन्त्र (Coping Mechanism) मा अवरोध।
- मानव बेचविखनको जोखिम।
- प्रभावित व्यक्तिहरुमा यौन शोषणको जोखिम्।
- अपाङ्ग,बृद्ध एकल महिलाहरु र लैंगिक अल्पसंख्यकको सुरक्षातथासंरक्षणमाकमी।
- शान्ति सुरक्षाको अभाव तथा सामान्य असुरक्षाको वातावरण।
- केही समुदाय अथवा समूहहरूका लागि मानवीय सहयोगमा पहुँच नहुनु अथवा पहुँच अपर्याप्त हुनु।

समष्टिगत उद्देश्य :

- महिला तथा बालबालिका लगायत जोखिममा रहेका समुहहरूले आपतकालीन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यबहार तथा हेलाबाट संरक्षण गर्ने।

विशिष्ट उद्देश्य :

- नेपालका विपद् तथा अन्य आपतकालीन परिस्थितिहरूमा उपलब्ध गराइने सहयोग कार्यक्रमहरूमा जोखिम्मा रहेका समुहहरूका लागि मानव अधिकारसम्बन्धी कानून, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानून तथा राष्ट्रिय कानूनले प्रत्याभूत गरेका मौलिक अधिकारहरूको संरक्षण गर्दै भएका कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- जोखिममा रहेका समुहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरी आपतकालीन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- आपतकालीन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यबहार, मानव बेचविखन तथा हेलाका जोखिमरूलाई सम्बोधन गरी प्रकोपबाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यबहारबाट प्रभावित भई जीवित व्यक्तिहरूका लागि सेवा सम्बन्धी प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- लैङ्गिक हिंसाको रोकथाम, प्रेषण प्रणाली स्थापना तथा सबलीकरण, महिला तथा किशोरीहरुका लागि मर्यादा कायम गर्ने प्रभावकारी संयन्त्र बनाउने ।
- यौन तथा लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावित तथा गर्भवती र सुत्केरी महिलाहरुको लागि महिलामैत्री स्थान (Female Friendly Spaces) को स्थापना तथा लैगिक हिंसा प्रतिकार्यका लागि अस्पतालमा आधारित एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र (One Stop Crisis Management Center-OSCMC) लाई प्रभावकारी गराउने ।
- बाल–मैत्री ठाउँ तथा मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित वातावरणमा बालबालिका तथा महिला रमाउँदछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- बिछोड भएका बालबालिका, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका केटाकेटी तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोगपछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधा सहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- यौन दुर्व्यबहार तथा हिंसाका विरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बालबालिका र महिलाहरूको यौन दुर्व्यबहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने ।
- लैंगिक हिंसा प्रभावितहरुका लागि सुरक्षित आवास र पुन:स्थापना केन्द्रको व्यवस्था मिलाउने ।
- प्रभावित व्यक्तिहरुलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने र जटिल मानसिक स्वास्थ्य सेवा आवश्यक भएकाहरुलाई सम्बन्धीत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
- जोखिममा रहेका समूहलाई संरक्षण, राहत तथा उद्धार, अत्यावश्य स्वास्थ्य सेवा जानकारीहरु विभिन्न माध्यमबाट उपलब्ध गराउने ।
- जोखिममा रहेका व्यक्तिहरुलाई सुरक्षित आवासको व्यवस्थाका लागि शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रसंग समन्वय गरी सुनिश्चित गर्ने ।

संरक्षणमा मानवीय सहयोगको न्युनतम मापदण्ड(Sphare standard):

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको कुनै पनि उलङ्घन, दुर्व्यबहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्ने, संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई प्रयोगमा ल्याउने ।
- विभिन्न समुदायका सदस्यहरुबाट, विशेषतः अति गरिब तथा पछाडी पारिएका समुहबाट मानवीय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुविधामा समान पहुँच सहयोग पाए नपाएको अनुगमन गर्ने ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने ।
- बालमैत्री, महिला मैत्री, अपांगता मैत्री ठाउँ लगायत बालबालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने ।
- शिक्षा तथा संरक्षण सम्बन्धी सहयोग कार्यक्रममा मनोसामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने ।
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बालबालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने ।
- बिछोडिएका तथा परिवारको साथ नभएका बालबालिकाहरू, खास गरी पाँच बर्षको उमेरभन्दा मुनिका बालबालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- परिवारबाट बिछोडिएका तथा साथ नभएका बालबालिकाहरू र अन्य जोखिम्मा परेका समुह जस्तैः परिवार नभएका, वृद्ध, अपांग तथा दीर्घ रोगबाट पीडित समूहका मानिसहरुलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने । (वास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था) ।
- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने ।
- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी गर्ने ।

अगुवा निकाय : स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाहरु

यस क्षेत्रका क्षेत्रगत सदस्यहरु (Cluster Members) को सूची, क्षमता तथा श्रोतको आकलन :

क्र सं	अगुवा वा सहयोगी संस्थाहरु	उपलब्ध स्रोत/साधन			सम्पर्क ब्यक्तिको नाम तथा पद	सम्पर्क नं.
		आर्थिक	सामग्रीगत स्रोत	मानविय दक्ष स्रोत		
१	जेष्ठ नागरीक,महिला बालबालिकातथा सामाजिक विकास शाखा	केहि	समुदायमा रहेका ३ महिला सहकारी स्थानीय तहमा रहेका महिला बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखाहरु			अनुसूची बमोजिम
२	संयुक्त राष्ट्रसंघीय जनसंख्या कोष (UNFPA)		मर्यादा सामग्री, महिला मैत्री स्थान		भुवन सेजुवाल	९८४८३० ०५३४
३	जिल्ला प्रहरी महिला सेल		अवश्यक सुरक्षाके व्वस्था मिलाउने सुरक्षित आवास		प्रहरी प्रमुख	९८५७८६ ५५५५
४	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई/ स्थानीय तहका शिक्षा विकास शाखाहरु		विद्यालय आपतकालीन आश्रय	शिक्षक विद्यार्थी	कार्यालय प्रमुख	अनुसूची बमोजिम
५	स्वास्थ्य कार्यालय		औषधि तथा स्वास्थ्य उपचार	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख	९८५७८४ ५१४६
६	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय		पाईप, पानी शुद्धिकारणका	कर्मचारी	कार्यालय प्रमुख	९८४१७७ १०५२

क्र सं	अगुवा वा सहयोगी संस्थाहरु	उपलब्ध स्रोत/साधन			सम्पर्क ब्यक्तिको नाम तथा पद	सम्पर्क नं.
		आर्थिक	सामग्रीगत स्रोत	मानविय दक्ष स्रोत		
			सामग्रीहरु, महिला तथा किशोरी मैत्री शौचालय निर्माणका सामाग्रि			
७	रुकुमेली समाज विकास केन्द्र		सरसफाई सेवा,	केहि कर्मचारी	अध्यक्ष	९८४७८५ २३५३
८	हुरेड कार्स रुकुम		आवश्यकता अनुसार	केहि कर्मचारी	अध्यक्ष	९८५७८३ ०६१२
९	युएमएन रुकुम कलष्टर		सरसफाईका सामाग्रीहरु		टिमलिडर	९८५१०९ ६५३८
१०	नेपाल जनजागरन मञ्च		जनचेतनात्मक कार्यक्रम तथा केही मर्यादा सामग्री	केहि कर्मचारी	अध्यक्ष	
११	स्थानीय तहमा रहेको महिला बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण अनुसूचि मा राखिएको छ। सबै स्थानीय तहले आ-आफ्नो क्षेत्रगत अवधारणा अनुसार सक्रिय बनाई योजनासमेत बनाउनु पर्नेछ।					

विपद प्रकृतिमा आधारीत प्रतिकार्य योजना(विपदको अवधिमा लागू हुने)

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि — तत्कालका लागि (०–३० दिनसम्म)		
क. सूचनाको सङ्कलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि सम्बन्धीतक्षेत्रका सबै सदस्यहरूसँग समन्वय बैठक गर्ने । **ख.** जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा प्रभावित क्षेत्रको अवस्थाको बारेमा जानकारी प्रदान गर्ने र सूचना लिने।	स्थानीय तह महिलाबालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा	पहिलो दिन
क. परिस्थिति सम्बन्धी आफ्नो क्षेत्रको पहिलो प्रतिवेदन तयारी गर्ने जसमा प्रभावित बालबालिका,वृद्ध वृद्धा,एकल महिला,गर्भवती तथा सुत्केरी,अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु,किशोरीहरु तथा अन्य जोखिम्मा रहेका व्यक्तिहरुको संख्या तथा अवस्था उल्लेख गर्ने। **ख.** अद्यावधिक प्रतिवेदनहरूको अनुसरण गर्ने। **ग.** लैगिक हिंसा प्रेषण प्रणाली स्थापना गर्न आवश्यक सेवा तथा सम्पर्क नम्बरहरु अद्यावधिक गर्ने]{	महिला,बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा	दोस्रो दिन

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
घ. २४ घण्टाभित्र र पहिलो हप्तामा हरेक दिन सञ्चार माध्यमका लागि समाचार प्रकाशन गर्ने ।		-
प्रारम्भिक प्रतिवेदन तथा अन्य संरक्षणसँग जोडिएका परिस्थितिको लेखाजोखा तथा समीक्षा गर्ने । **क.** प्रभावित परीवारको अनुमान गर्नका लागि प्रभावित स्थानीय तहसँग सम्बन्धीत उपलब्ध तथ्याङ्क/जानकारीको समीक्षा गर्ने । **ख.** प्रभावित क्षेत्रमा विद्यमान सार्वजनिक सेवा उपलब्ध गराउने संस्थाहरूको समीक्षा गर्ने । क्लष्टर सदस्यहरु र स्थानीय तह महिला तथा बालबालिका इकाईले ।	महिला,बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा	दोस्रो दिनदेखि निरन्तर
प्रारम्भिक जानकारीहरूका आधारमा प्रारम्भिक मानवीय सहयोग **क.** तत्काल उपलब्ध गराइएका मानवीय सेवाहरुमा महिला,बालबालिका,गर्भवती तथा सुत्केरी महिला,अपांगता भएका व्यक्तिहरु,वृद्ध वृद्धाहरुको पहुँच भए नभएको सुनिश्चितता गर्ने । **ख.** सुत्केरी,गर्भवती तथा जोखिममा रहेका किशोरीहरु तथा महिलाहरुलाई मर्यादा सामाग्री (Dignity Kit) अन्य अवाश्यक सामार्गी वितरण गर्ने । **ग.** मानवीय सेवाको आवश्यकता देखिएको प्रभावित समुदायमा सेवा उपलब्धताको लागि पैरवी गर्ने । **घ.** लैगिक हिंसा रोकथाम तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक समन्वय र व्यवस्था मिलाउने	क. स्थानीय तह महिला,बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा, UNFPA ख. विषय क्षेत्रगत सदस्यहरु	प्रभावित क्षेत्रमा मानवीय सेवा उपलब्ध गराउन शुरु गरेपछि निरन्तर रुपमा ।
स्रोतहरूको परिचालन गर्नका लागि क्षेत्रगत आकस्मिक योजना (Cluster CP) को समीक्षा गर्ने	DDMC	७ दिनभित्र
पारीवारिक रुपमा बिछोडिएका बालबालिकाहरुको खोजी गर्ने र पुनर्मिलन कार्य गराउने ।	स्थानीय तह महिला, बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा,	पहिलो हप्ता
संरक्षणका विभिन्न क्रियाकलापका लागि विभिन्न निकायहरुबाट प्राप्तसहयोगको लागि गरिएको प्रतिबद्धताको कार्यान्वयन गर्ने ।	स्थानीय तह महिला, बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा,	७-१० दिन
मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्न र सुधारका लागि पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउनका निमित्त टोली खटाउने	स्थानीय तह महिला, बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा,	दोस्रो हप्तादेखि निरन्तर

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
जोखिममा रहेका समूहहरूको पहिचान लगायत पहिलो ३० दिनभित्र तत्कालीन मानवीय सहयोग÷सम्झौता। **क.** ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको लागि आवश्यक पोषणयुक्त खाना र लत्ता कपडा। **ख.**सुत्केरी र ६ महिनासम्मका बच्चाका आमाहरुको लागि आवश्यक पोषणयुक्त खाना र लत्ता कपडा। **ग.**परिवारबाट विछोडिएका बालबालिकाहरुलाई बाल पुनस्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने। **घ.** लैंगिकतामा आधारित हिंसामा परेका बालबालिका तथा महिलाहरुलाई पुनस्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने। संरक्षणको आवश्यकता भएका वृद्धवृद्धा र अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई पुनस्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने। **ङ.** लैगिक हिंसामा परेका व्यक्तिहरुका लागि सुरक्षित गर्न प्रेषण प्रणाली स्थापना तथा सवलीकरण गर्ने। **च.** महिला तथा किशोरीहरुका लागि मर्यादा कायम गर्ने र महिनावारी स्वास्थ्य सामग्री र Dignity Kit वितरण। **छ.** महिलामैत्री स्थानहरुको पहिचान गर्ने तथा सुरक्षित स्थान निर्माण गर्ने।	स्थानीय तह महिला, बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा,	पहिलो दिनदेखि निरन्तर
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि — अन्तरिम अवधिका लागि (३०–९०) दिनको अवधीमा		
क. क्षेत्रगत समन्वय बैठक गर्ने। **ख.** मनोसामाजिक असर देखिएका व्यक्तिहरुलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने **ग.** विपद्को अवस्थामा महिला तथा बालबालिकामा पर्नसक्ने थप जोखिमको बारेमा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु गर्ने जस्तैः लैंगिक हिंसा, मानव बेचबिखन, बाल संरक्षण, मनोविमर्श सेवा, यौन हिंसा तथा सहयोगबारे जानकारी आदि। **घ.** विपद पछि हुने लैगिक हिंसा,यौन हिंसा तथा बाल हिंसाका घटनाहरुको सिफारिस प्रणालीमा काम गर्ने। **ङ.** शिविरभित्र संरक्षण आवश्यक भएमा महिला,बालबालिका तथा जेष्ठनागरिकका लागि सुरक्षित स्थान पहिचान गर्ने। **च.** विपद्पछि हुनसक्ने मानव बेचविखन तथा ओसारपसार रोक्नका लागि	स्थानीय तह महिला, बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा,	दुई हप्तामा एक पटक

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
गतिबिधी सञ्चालन गर्ने ।		
क. मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्ने । मानवीय सहायताको प्रतिवेदन तयारी तथा जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समितिमा प्रस्तुत गर्ने ।	स्थानीय तह महिला,बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा,	निरन्तर

संरक्षण विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित विपद् तथा लैंगिक हिंसा प्रभावितहरुलाई प्रदान गरिने सेवाहरुको नक्साङ्कन, रुकुम (पूर्वी भाग)

सि.नं	सेवाहरु	सेवा प्रदायक निकाय	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं
१	स्वास्थ्य जाँच तथा उपचार सेवा	एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र, जिल्ला अस्पताल		
२	मनोसामाजिक परामर्श तथा विमर्श सेवा	सुरक्षित आवास गृह	सुगन्धा मल्ल	९८४३५५५१६५
३	लैगिंक हिंसा प्रभावितहरुको लागि आवासीय सेवा	सुरक्षित आवास गृह		
४	सुरक्षा र संरक्षण	नेपाल प्रहरी, महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक सेवा केन्द्र		
५	कानूनी सहायता र सहयोगको लागि	कानून व्यवसायी	अधिवक्ता किरण गौतम अधिवक्ता मधुकर पाडे	
६	विपदमा प्रभावितहरुको तत्कालिन सहयोगका लागि मर्यादा सामग्रीहरुको मौज्दात अवस्था	सिस्ने गापाः	करण खड्का	९८५८०३६३३३
		भूमे गापाः	उपेन्द्र यादव	९८४७९८१०३७
		पुथाउत्तरगंगा गापाः		
		स्वास्थ्य कार्यालयः	निम प्र गिरि	९८५७८२२५३५
७	प्रेषण	रुकुम पूर्व अस्पतालबाट		
		सेफ हाउसबाट आवश्यकता अनुसार जिल्ला प्रहरी कार्यालय, अदालत, अस्पताल, कानूनी सहायता केन्द्र, न्यायिक समिति, वडा का्ृर्यालयमा र दाङ जिल्लाकोocmc	सुगन्धा मल्ल	९८४३५५५१६५

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

४.१.७ क्षेत्र (Cluster): आपतकालीन शिक्षा

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय : शिक्षा ljsf; तथा समन्वय इकाई

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति :प्रकोपका सम्भावित मानवीय असर (शिक्षा) :

रुकुम (पूर्व) जिल्लामा संचालनमा रहेका कुल ११६ विद्यालय, विद्यालय रहेको स्थान तथा भौगोलिक अवस्था, समग्र जिल्लामा हुन सक्ने विपद्लाई विश्लेषण गर्दा ४१ विद्यालयहरु पहिरो, भूकमप, बाढी तथा हावाहुरीका कारण प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ जसका कारण कुल ३५०० विद्यार्थीहरु प्रभावित हुन सक्ने छन् ।

- विद्यालय भवनहरू र शिक्षणसिकाइका सामग्रीहरूको क्षति ।
- शिक्षकविद्यार्थीहरू क्षति ।
- विद्यार्थीहरुको विद्यालयसम्म पहुँच नहुनु ।
- विद्यालयमा क्षति हुनाले शैक्षिक क्रियाकलापमा अवरोध ।
- आन्तरिक रूपमा विस्थापितहरूका लागि प्रभावित नभएका विद्यालयहरू आवासको रूपमा प्रयोग हुन्छन् । आतिथ्य प्रदान गर्ने विद्यालय (Host Schools) को पढाइमा अवरोध
- केटाकेटी तथा शिक्षकहरूमा विपद्को मनोवैज्ञानिक असरले गुणस्तरीय सिकाई एवम् सिक्ने प्रक्रियामाथि प्रभाव पार्छ ।
- पाठ्यपुस्तक
- शौचालय
- खेल मैदान
- कम्पाउण्ड/पर्खाल/Fencing
- खानेपानी
- कम्प्युटर
- खेल सामग्री

समष्टिगत उद्देश्य :

- व्यक्तित्व विकास गर्न, संरक्षण प्राप्त गर्न र सामान्य अवस्था एवम् स्थायित्वमा फर्काउने कार्यको सहजीकरण गर्नका निमित्त विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण केटाकेटीहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तर तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- सुरक्षित सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराएर विपदबाट परेको मनोवैज्ञानिक असरको सामना गर्ने कार्यमा केटाकेटीहरू र शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्न योगदान पुर्याउने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- विपदबाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका केटाकेटी तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवम् सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराउन नेपाल सरकार तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- पाठ्यपुस्तक लगायतका सामग्री उपलब्ध गराउने ।
- प्रभावकारी आपतकालीन पूर्वतयारी तथा सहयोगलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत समुहका सदस्यहरू (Cluster Members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान-प्रदान सुनिश्चित गर्ने ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- आपतकालीन परिस्थितिमा पहिलो सहयोग उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूको क्षमता बढाउने।
- द्रुत तथा चालु (Rapid and On-going) शिक्षाका लागि लेखाजोखा सञ्चालन गरिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने र आपतकालीन परिस्थितिमा रहेका केटाकेटीहरूको शिक्षाका लागि युनिसेफका प्रमुख प्रतिवद्धताहरू (UNICEFs Core Commitments to Children in Emergencies for Education) का न्युनतम मापदण्डबाट निर्देशित भएर उपयुक्त सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
- आपतकालीन परिस्थितिमा सहयोग उपलब्ध गराउनका लागि रणनीतिक साझेदारी तथा अन्य साझेदार/क्षेत्रहरू (Cluster) सँग सम्बन्धको स्थापना तथा त्यसलाई सुदृढ पार्ने।
- बालवालिका एवम् अभिभावकहरुका लागि परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने।
- बृहत्तर विद्यालय सुरक्षा नीति लाई आवलम्वन गरी कार्य गर्ने।

शिक्षामा मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्युनतम मापदण्ड: (Sphare standard)

- विपद् परेको पहिलो हप्ताभित्र शिक्षासम्बन्धी सुविधा र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सञ्चालन गर्ने।
- शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरूसँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित बालबालिकाहरूको शिक्षालाई जारी राख्नका लागि तिनका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ पत्ता लगाउने।
- सम्भव भएसम्म यथासक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्त पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्युनतम मापदण्ड बमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्युनतम पुर्वाधारसहित विद्यालय जाने बालबालिकाहरूका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ तथा स-साना बालबालिकाहरूका लागि सुरक्षित ठाउँ खडा गर्ने।
- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षणसिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत (Semi Structured) मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर पढाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने।
- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएको छ/छैन अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ/छैन जानकारी लिने।
- पीडित बालबालिकाहरूका निमित्त नियमित शिक्षा प्रणालीमा क्रमशः तिनलाई नियमित पार्दै लगिने।
- प्रभावित क्षेत्रका स्कुलहरुमा भएको पुराना किताब संकलन गरी सुरक्षित ठाउँमा राख्ने।
- आवश्यकताका आधारमा परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने।

शिक्षा क्षेत्रका क्षेत्रगत सदस्यहरु (Cluster Members) को सूची, क्षमता तथा श्रोत मापन

क्र स	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरुको नाम	उपलब्ध स्रोत तथा सामाग्री	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन र इमेल
१	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	समन्वय, नेतृत्त्व, सञ्चार, निर्देशन, जनशक्ति परिचालन, परामर्श, प्रतिवेदन आदि	तिलक गौतम	९८४८१५२४००
२	सिस्ने गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा	आर्थिक , भौतिक परिचालन, जनशक्ति, समन्वय, निर्देशन आदि	मंगल सिं वुढा	९८४८३९६०८२

क्र स	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरुको नाम	उपलब्ध स्रोत तथा सामाग्री	सम्पर्क ब्यक्ति	टेलिफोन र इमेल
	रुकुमकोट			
३	भूमे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा खावाङवगर	आर्थिक , भौतिक परिचालन, जनशक्ति, समन्वय, निर्देशन आदि	कौशल कुमार तिवारी	-
४	पुथा उत्तरगङ्गा गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा तकसेरा	आर्थिक , भौतिक परिचालन, जनशक्ति, समन्वय, निर्देशन आदि	राम प्रसाद खड्का	९८४९३९१७७०
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रुकुम पूर्व जिल्ला शाखा	जनशक्ति परिचालन, समन्वय, अस्थायी आश्रय स्थल निर्माणमा सहयोग	दामोदर गौतम	९८५७८३०६१२ ९८५७८५७०९९
६	मिक नेपाल	जनशक्ति परिचालन, सूचना सम्प्रेषण, आर्थिक सहायता	अविनाश वुढा	९८४७ ७७४८९९
७	रुकुमेली समाज विकास केन्द्र(**RSDC**)	आवश्यकका आधारमा आर्थिक सहयोग, जनशक्ति परिचालन एवम् सूचना सम्प्रेषण	कृष्ण बहादुर वुढा मगर	९८४७८५२३५३
८	हुरेड कार्स रुकुम	आवश्यकका आधारमा आर्थिक सहयोग, जनशक्ति परिचालन, भौतिक पूर्वाधार निर्माण एवम् सूचना सम्प्रेषण	प्रचण्ड मल्ल	९८४३४५६८२७
९	यु एम एन रुकुम क्लष्टर	आर्थिक तथा भौतिक सहायता	शिव अधिकारी	९८५१०९६५३८
१०	नेपाल जनजागरण मञ्च	आर्थिक तथा भौतिक सहायता	मोहन खड्का	९८४२४९४२७०
११	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ जिल्ला शाखा	काठ, दार, दाउराको उपलब्धता, आपसी समन्वय. वृक्षारोपन	निर्जङ्गम के.सी.	९८६८१५७६३८
१२	नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	विद्युतीकरण, अस्थायी/स्थायी लाइन, तार, पोल	सुरेश प्रसाद चौधरी	९८५७८५४६२६
१३	डिभिजन बन कार्यालय	काठ, दार, दाउरा, उपलब्धता, वृक्षारोपनमा सहयोग र रुखहरु ढलेर भएको अवरोधको निकास	त्रिश्व के.सी.	९८६८६५४६५७

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय

आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारीः (आपतकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले)

क्र स	क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	कहिले गर्ने
१	स्थानीय तहमा	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, स्थानीय तह र सहयोगी निकायहरु	मंसिरमा
२	आपतकालीन आश्रय पहिचान तथा व्यबस्थापन बैठक	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, स्थानीय तह र सहयोगी निकायहरु	पुष
३	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा परिचालन अन्तरक्रिया	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, स्थानीय तह र सहयोगी निकायहरु	माघ
४	समन्वय,सहकार्य बैठक छलफल	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, स्थानीय तह र सहयोगी निकायहरु	चौमासिक रुपमा
५	विपद् सहायता सामाग्री व्यवस्थापन	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, स्थानीय तह र सहयोगी निकायहरु	बैशाखमा
६	विद्यालयहरुको आकस्मिक योजना बनाउने	सम्वन्धित विद्यालयहरु	जेठ सम्ममा
७	विगतमा प्रभावित विद्यालयको अध्ययन,विश्लेषण गरी बाढी,भूकम्प सम्बन्धमा प्र.अ.,शिक्षक तथा वि.ब्य.समितिलाई विद्यालय स्तरीय चेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने,गराउने,शिक्षकहरुलाई प्राथमिक उपचार तालिम	प्र अ, शिक्षक तथा विद्यालय	माघ तथा फाल्गुण
८	वैकल्पिक विद्यालय स्थापना र संचालनका लागि आवश्यकसामाग्री तथा श्रोत व्यक्तिहरुको पहिचान गर्ने	प्र.अ., शिक्षक तथा विद्यालय	चौमासिक रुपमा
९	उच्च जोखिम क्षेत्रका शिक्षक,सामाजिक कार्यकर्ता (मानवीयश्रोत र अन्य श्रोत समेतको को रोष्टर निर्माण गर्ने र सचेत गराउने	प्र.अ., शिक्षक तथा विद्यालय सहयोगि निकाय, सरोकारवालाहरु,संचार क्षेत्र	चौमासिक रुपमा
१०	उच्च जोखिम क्षेत्रमा प्रचार प्रसारका लागि सूचना सञ्चारका सामाग्रीहरु व्यवस्थापन गर्ने	प्र.अ., शिक्षक तथा विद्यालय सहयोगि निकाय, सरोकारवालाहरु,संचार क्षेत्र	चौमासिक रुपमा
११	स्थानीय संचार माध्यम मार्फत जनचेतनाका गतिविधि संचालन गर्ने	प्र.अ., शिक्षक तथा विद्यालय सहयोगि निकाय,सरोकारवालाहरु,संचार क्षेत्र	निरन्तर
१२	विद्यालय विपद् सुरक्षा योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने	विद्यालय सहयोगी निकाय, सरोकारवालाहरु,संचार क्षेत्र	जेठसम्म

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय

विपद् प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना (विपद्को अवधिमा लागु हुने)

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि — तत्कालका लागि (०–३० दिनसम्म)		
जानकारी सङ्कलनका लागि क्लष्टर समन्वय बैठक • आर्थिक तथा मानवीय श्रोतको आपतकालीन जोहो • सूचना केन्द्रको स्थापना तत्काल शैक्षिक क्षतिको सूचना संकलन गर्ने • सुरक्षित स्थानमा सिविर स्थापना गर्ने तत्काल स्थानीय तह तथा अन्य क्षेत्रमा भएका सूचना केन्दहरुसँग सम्पर्क स्थापना गरी जानकारी संकलन गर्ने	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	पहिलो दिन
परिस्थिति सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार पार्ने : • पहिलो प्रतिवेदन। • अद्यावधिक प्रतिवेदनहरूको अनुसरण गर्ने। • २४ घण्टाभित्र र पहिलो हप्तामा हरेक दिन सञ्चारमाध्यमकालागि सम्बन्धित समाचार प्रकाशन गर्ने।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकइ, सम्बन्धित स्थानीय तह	दोस्रो दिन
प्रारम्भिक लेखाजोखाको प्रतिवेदन तयार पार्नका निमित्त आधार रेखाका तथ्याङ्कको समीक्षा गर्ने : • प्रभावित विद्यालय तथा विद्यार्थीको अनुमान गर्नका लागिप्रभावित विद्यालय सेवा क्षेत्रबाट उपलब्ध तथ्याङ्क/जानकारीकोसमीक्षा गर्ने। • प्रभावित क्षेत्रमा रोकिएको शैक्षिक सेवा अस्थाई रुपमा सुचारुगराउन जिम्मेवारी तोक्ने।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह	दोस्रो र तेस्रो दिन
• स्रोतहरूको परिचालन गर्नका लागि क्षेत्रगत आकस्मिक योजना (Cluster CP) को समीक्षा गर्ने	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह	७ दिनभित्र
विपदबाट बढी जोखिममा रहेका समूहहरू • अपांग बालबालिकाको पहिचान। • परिवारबाट बिछोडिएका। • आमाबाबु गुमाएका। • मनोसामाजिक आघातमा परेका बालबालिकालाई मानवीयसहायताका लागि श्रोत खोजेर सम्झौता गर्ने। • शिविरभित्रै बाल सिकाइ कक्षा सञ्चालन गर्ने।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह	पहिलो हप्तादेखि १ महिना भित्र
क्षेत्रगत निकायहरुको (Cluster) समन्वय बैठक • सूचना तथा जानकारीको आदानप्रदान,अवस्था विश्लेषण,कार्यक्रमको	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह	हप्तामा एक पटक

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
पूर्वतयारी तथा साझा सहमति,श्रोतको खोजी तथाव्यवस्थापन।		
आवश्यकताको विस्तृत लेखाजोखा सञ्चालन गर्ने ३०–९० दिनसम्म		
स्रोतहरूको परिचालन गर्नका लागि आवश्यकताको विश्लेषण • प्रस्तावना तयार पार्ने। • दातृ निकायहरुसंग प्रस्तावना सहित श्रोतको माग गर्ने।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह, क्लष्टर सदस्यहरु	३-४ हप्ता
• परिस्थिति सम्बन्धी अद्यावधिक प्रतिवेदनलाई निरन्तर अद्यावधिक गर्ने	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह	हप्तामा एक पटक
• मानवीय सहायताका साथै क्षतिग्रस्त शैक्षिक संस्थाको पुनः निर्माण गर्ने	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह, सम्बन्धित सहयोगी निकाय	दोस्रो र तेस्रो महिनामा
• मानवीय शैक्षिक सहयोगको निरन्तरताका साथै नियमित अनुगमन	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह, सहयोगी निकाय	निरन्तर
• विद्यालयलाई अस्थाई आवास बनाएका विपद् प्रभावितहरुलाईक्रमशः घर पठाउने।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह, सहयोगी निकाय	दोस्रो हप्ता
• आवश्यकतानसुार अस्थायी सिकाइ केन्द्र निर्माण गरी शिक्षण कार्य गर्ने।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह, सहयोगी निकाय	आवश्यकताअनुसार
• आवश्यकताका आधारमा परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह, सहयोगी निकाय	दोस्रो हप्ता
• जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको सिफारिसको आधारमा भौतिक क्षति भएका विद्यालयहरुको पुनःनिर्माण,पाठ्यपुस्तक क्षति भएका विद्यार्थीहरुको पाठ्यपुस्तक खरिद आदिका लागि रकम यकिन गरी सम्वन्धित निकायसंग माग गर्ने।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, सम्बन्धित स्थानीय तह, सहयोगी निकाय	पांचौ हप्ता

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

४.१.८ क्षेत्र : राहत पुनः निर्माण पुनःस्थापना

यस क्षेत्रमा नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Lead) जिल्ला समन्वय समिति/स्थानीय तह सबै क्षेत्रगत सदस्यहरुको सूची, क्षमता तथा श्रोत आँकलन:-

क्र सं	क्षेत्रगत साझेदार निकायको नाम	उपलब्ध स्रोत	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन वा इमेल
१	जिल्ला समन्वय समिति रुकुम	स्थानीय तहको समन्वयमा सरोकारवालाहरु सवै	जि. स. स. प्रमुख जि. स.अधिकारी	९८४०४९४१५५ ९८४३९३२१०३
२	सिस्ने गाउँपालिका	राहत,पुनस्थापना तथा पुनः निर्माण	अध्यक्ष प्र. प्र.अ.	९८६३९३५१४२ ९८५७८२१८९०
३	भूमे गाउँपालिका		अध्यक्ष प्र. प्र.अ.	९८०६२२४६७९ ९८०१३३२३३ - ३
४	पूथा उत्तरगंगा गाउँपालिका		अध्यक्ष प्र. प्र.अ.	९८५७८२४२८१ ९८४४०३९०२५
५	जलस्रोत तथा सिचाइं विकास सव डिभिजन कार्यालय	विपद् पश्चात् सिंचाइ संरचना पुनःनिर्माण र ग्याभिन प्रोटेक्सन गर्ने र बायो इन्जिनियरिङ लगायतका कार्य गर्ने।	प्रमुख	९८५७८२००१८
६	खानेपानी तथा सरसफाईडिभिजन कार्यालय	विपद् पश्चात् खानेपानी संरचना पुनःनिर्माण र प्रविधिक सल्लाह	प्रमुख	९८४१७७१०५२
७	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रुकुम पूर्व जिल्ला शाखा	राहत, खाद्य तथा गैह्रखाद्य सामग्री, तयारी खाना	सभापति	९८५७८३०६१२ ९८५७८५७०९९
८	सामुदायिक वन महासंघ	विपद् व्यवस्थापन कोष खडा/काठ सहयोग	अध्यक्ष	९८६६९२३२१३
९	उद्योग वाणिज्य संघ	राहत,खाद्य तथा गैह्रखाद्य सामग्री,तयारी खाना	अध्यक्ष	९८५८०२७०९९
१०	नेपाल चेम्बर अफ कमर्श रुकुम शाखा	राहत,खाद्य तथा गैह्रखाद्य सामग्री,तयारी खाना	अध्यक्ष	९८५१२२२९३०
११	निर्माण व्यवसायी संघ	निर्माणजन्य सामाग्री ढुवानी तथा सहयोग	अध्यक्ष	९८५११३८१५९

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि : (विपद् भन्दा पहिले)

क्र सं	क्रियाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
१	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरुका बीच क्लस्टर सदस्यको बैठक गर्ने,समन्वय स्थापित गर्ने संयन्त्रका बारेमा सहमति कायम गर्ने।	जिल्ला समन्वय समिति, क्लष्टर सदस्यहरु	मंसिर, फाल्गुण र असार
२	प्रभावित क्षेत्रमा उत्पन्न हुनसक्ने संकट आँकलन गरी क्षेत्रगत जिम्मेवारी बाडफाँड गर्ने।	जिल्ला समन्वय समिति, क्लष्टर सदस्यहरु	बैशाखसम्म
३	स्थानीय तहमा उद्धार तथा राहतमा प्रयोग हुनसक्ने औजार उपकरणको तयारी र क्षेत्रगत भण्डारण गर्न समन्वय गर्ने	जिल्ला समन्वय समिति, क्लष्टर सदस्यहरु	जेठ
४	बर्षायाममा अवरोध पुर्‍याउने भएकाले खोला छेउमा पोल, गाडी, डोरी टागेर आपतकालीन खोला तर्न तयारी अवस्थामा राख्ने।	जिल्ला समन्वय समिति, क्लष्टर सदस्यहरु	असार मसान्तसम्म
५	कृत्रिम घटना अभ्यास	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,जि. स. स, DDMC	असारमा
६	स्थानीय तहमा लेखाजोखा टोलीका तयार गर्नका लागि समन्वय गरी क्षमता अभिबृद्धि गर्ने।	स्थानीय तह/नेरेसो/जिल्ला प्रहरी	असारमा
७	स्थानीय तहमा विपद् तथा राहत व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्न लगाउने।	स्थानीय तह/जि. स. स	जेठ

निकायगत पहिचान (को,कहाँ,के)

निकाय	विषयगत क्षेत्र	कार्यरत क्षेत्र	सम्पर्क ब्यक्ति	सम्पर्क नं
जिल्ला प्रशासन कार्यालय	समन्वय,सुरक्षा	जिल्लाभर	प्र.जि.अ.	९८५७८६७७७७
नेपाल प्रहरी	खोज उद्धार शान्ति सुरक्षा,राहत वितरण	जिल्लाभर	प्र.ना.उ.	९८५७८६५५५५
नेपाली सेना	खोज उद्धार शान्ति सुरक्षा,राहत वितरण	जिल्लाभर	सेनानी	०८८-४१३१०३
सशस्त्र प्रहरी वल	खोज उद्धार शान्ति सुरक्षा,राहत वितरण	जिल्लाभर	स. प्र.ना.उ.	९८५७८४५४५१
जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र	विपद सूचना तथा समन्वय	जिल्लाभर	प्र.स.नि.	९७४६९३०९४०
जि.सं.स.को कार्यालय,सबै स्थानीय तह	समन्वय, राहत तथा पुनःस्थपाना	जिल्लाभर	जि.स.अ.	९८४३९३२१०३
नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	राहत	जिल्लाभर	सभापति	९८५७८३०६१२ ९८५७८५७०९

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
सङ्खुवासभा (पूर्वी भाग)

निकाय	विषयगत क्षेत्र	कार्यरत क्षेत्र	सम्पर्क ब्यक्ति	सम्पर्क नं
				९
स्वास्थ्य कार्यालय,स्थानीय तहका इकाईहरु	स्वास्थ्य सेवा	जिल्लाभर	प्रमुख	९८५७८४५१४६
एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय स्थानीय तहका इकाईहरु	खाद्यान्न तथा बिउ	जिल्लाभर	प्रमुख	९८५७८२१८६९
स्थानीय तहका महिला बालबालिकातथा सामाजिक विकास शाखा	संरक्षण	जिल्लाभर	स्थानीय तहका शाखा प्रमुख	अनुसूचि बमोजिम
खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	खानेपानी तथा सरसफाई सामग्री	जिल्लाभर	कार्यालय प्रमुख	९८४१७७१०५२
विद्युत प्राधिकरण कार्यालय	बिद्युत वितरण	जिल्लाभर	अध्यक्ष	९८५७८५४६२९
दुरसंचार कार्यालय	सूचना तथा संचार	जिल्लाभर	प्रमुख	९८५७८४७०१५ ९८२९८२३४३४
उद्योग वाणिज्य संघ	खाद्य तथा गैह्रखाद्य सामग्री,निर्माण सामग्री	जिल्लाभर	अध्यक्ष	९८५८०२७०९९
गैह्र सरकारी संस्था महासंघ	पुनस्थापना,पुननिर्माण,लेखाजोखा,क्षति को तथ्यांक संकलन	सबै स्थानीय	अध्यक्ष	९८५११०११२१
पत्रकार महासंघ	मनसुन पूर्वानुमान,पूर्ब चेतावनी सम्प्रेषण,सूचना प्रवाह	सबै स्थानीय	प्रतिनिधि	९८६८२८६८२८

विपद् प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि-तत्कालका लागि (०–३० दिनसम्म)		
जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र DEOC मा अवस्थाकोबारेमा जानकारी प्रदान गर्ने तथा सूचना लिने। लत्ता कपडा,पाल,कम्बल,भाँडा,खाद्यान्न तथा राहत वितरण र प्राथमिक उपचार कार्य समन्वय गर्ने।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाली सेना,नेपाल प्रहरी,जि स स, स्वास्थ्य कार्यालय,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र सरोकारवाला	पहिलो दिन
विपद् व्यवस्थापनको अनुगमन गरी नपुग सामग्रीहरुको उचित व्यवस्थापन गर्ने।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,जि स स, स्वास्थ्य कार्यालय,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	दोस्रो दिन
सरुवा रोगहरु फैलिन नदिन चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	स्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित गैह्र स.सं., सुआहारा दोश्रो कार्यक्रम	पहिलो हप्ता

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
अस्थायी बासस्थानका लागि आवश्यक कार्य सुरु गर्ने ।	जि.स.स,सडक पुर्वाधार कार्यालय,ने.रे.सो,स्थानीय तह,विद्यालयहरु	पहिलो महिना
मानवीय सहयोगलाई निरन्तरता	जि.स.स,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, स्थानीय तह अन्य सहयोगी निकायहरु	दोस्रो महिना
क्षतिग्रस्त भवन तथा संस्थाहरुको पुनःनिर्माण (अस्थायी)	जि.स.स, स्थानीय तह अन्य सहयोगी निकायहरु	तेस्रो महिना
क्षतिग्रस्त भवन तथा संस्थाहरुको स्थायी पुनःनिर्माण	स्थानीय तह	निरन्तर

४.१.९ क्षेत्रः सूचना विश्लेषण तथा समन्वयः

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकायः जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल टेलिकम र स्थानीय संचार गृहहरु

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति

नेपाल उसैपनि विपद् जोखिमको हिसावले संकटासन्न मूलुक भित्रमा पर्दछ। जलवायु परिवर्तनका हिसावले चौथो, भूकम्पीय जोखिमका हिसावले एघारौं स्थानमा रहेको विभिन्न तथ्यांकहरुले देर्शाएका छन्। यस अवस्थामा आम सर्वसाधारण नागरीकहरुकाबीच सत्य तथ्य सूचना समयमै संप्रेशण गर्ने र सहि सूचना संप्रेशण गरी सचेत तथा सजग बनाउँनु सम्बन्धित निकायको भूमिका हो। रुकुम (पूर्व)हिमाली जिल्लाको रुपमा नेपाल सरकारले घोषणा गरेको छ। तसर्थ भौगोलिक रुपमा विकट,सबै ठाउँहरुमा सहज सूचना,संचारको पहुँच नभएको र विपद्का हिसावले उच्च जोखिममा रहेको जिल्ला हुनाले यस क्षेत्रसँग सम्बन्धित निकायहरुले सूचना व्यवस्थापनमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्न आवश्यक छ।

- विपद्को समयमा संचारका माध्यमहरु विच्छेद भई सूचना प्रवाहमा अवरोध हुने।
- संचार माध्यम संचालनका लागि चाहिने उर्जा श्रोत विच्छेद भई संचालनमा अवरोध हुने।
- आम सर्वसाधारण नागरिकहरु तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरु सूचना विमुख हुने।
- सूचना संप्रेशण गर्न कठीनाई हुने।
- सडक पुलपुलेसा तथा बाटोघाटो अवरुद्ध हुने।

उद्धेश्यहरुः

समष्टिगत उद्धेश्य

- विपद्को समयमा हुन सक्ने सूचनाको पहुँच माथीको कमी तथा एक आपसमा परस्पर समन्वय गरि संभावित थप जोखिमको अवस्थालाई न्यूनीकरण गर्ने र जनधनको हुन सक्ने थप क्षतिलाई कम गर्ने गराउने।

विशिष्ट उद्धेश्यः

- जिल्ला स्थित सरकारी तथा गैह्रसरकारी संघ संस्थाहरुका बीचमा प्रभावकारी समन्वयका माध्ययमबाट विपद्को समयमा हुन सक्ने थप भौतिक तथा मानवीय क्षतिलाइ कम गर्न प्रयास गर्ने।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी)

क्षेत्रगत सदस्यहरु (Cluster Member) को सूची, क्षमता तथा श्रोत आँकलन :

क्र सं	क्षेत्रगत साझेदारको नाम	उपलब्ध स्रोत	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन वा इमेल
१	नेपाल टेलिकम	समन्वय तथा सूचना प्रवाह	झुपलाल वली	९८५७८४७०१५, ९८२९८२३४३४
२	स्थानीय तह	दक्ष जनशक्ति	सूचना अधिकारी	अनूसूची बमोजिम
३	नेपाल प्रहरी	सूचना उपलब्धता	सूचना अधिकारी	९८५७८९०४८०
४	स्वास्थ्य कार्यालय	समन्वय तथा सूचना उपलब्धता	निम प्रसाद गिरी	९८५७८२२५३५
५	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी जिल्ला शाखा	समन्वय तथा सूचना उपलब्धता	दामोदर गौतम	९८५७८३०६१२ ९८५७८५७०९९
६	नेपाल पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	समन्वय तथा सूचना प्रवाह	सर्जना कार्की	९८६८२८६८२८
७	रेडियो पूर्वी रुकुम	समन्वय तथा सूचना प्रवाह	बसन्त बाँठा मगर	०८८-४१३१२८ ९८४८०५८२२२

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड-पाँच

अनुसूची र व्याख्या

५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्रियाशील हुने

यो पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना जिल्लामा मुख्य गरीभूकम्प,पहिरो, बाढी, आगलागि, हिमपात, महामारी, चट्याङ जस्ता प्रकोपबाट सृजित विपदमा क्रियाशील हुनेछ । तर यसभित्र रहेका क्षेत्रगत योजनाहरु कुनैपनि विपद्को सन्दर्भमा अनिवार्य रुपमा क्रियाशील हुनेछ ।

५.२ विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना

यसको कार्यान्वयन हरेक विषयगत क्षेत्रले तय गरेका पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बमोजिम हुनेछ ।

५.३ विपद् पूर्वतयारी प्रतिकार्य योजनाको नियमित समीक्षा तथा पुनरावलोकन रणनीति

यो योजना निर्माण भएदेखि नै कार्यान्वयनमा ल्याइने छ । अध्यावधिक गर्ने क्रममा स्थानीय तह,क्षेत्रगत अगुवा निकायले आफ्नो जिम्मेवारी तथा दायित्व बोध गरेको हुनु पर्नेछ । यस योजनालाई अद्यावधिक गर्ने क्रममा हरेक क्लष्टर र स्थानीय तह सहितको बैठक,जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको अगुवाईमा स्थानीय तहले यस योजना अनुसार आ-आफ्नो स्थानीय तहमा पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा आउने छ भन्ने आशा गर्न सकिन्छ । साथै जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति रुकुम (पूर्वी भाग) ले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्था,स्थानीय तह तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुसँग समन्वय गरेर यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि प्रयास गर्नेछ ।

- विपद्को समयमा यस योजनालाई तत्काल प्रयोगमा ल्याइने छ ।
- यो योजना विपद्को पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना भएकाले आवश्यकता अनुसार कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- आ.व. २०८१/०८२ को लागि अध्यावधिक संस्करण प्रकाशित गरिएको छ । यसलाई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तह मार्फत नीतिगत रुपमै पारित गरेर स्थानीय तहहरुलाई समेत क्रियाशील बनाइने छ ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति रुकुम (पूर्व) को बैठकले यस जिल्ला विपद् तथा प्रतिकार्य योजनालाई पारित गरी तत्काल कार्यान्वयनमा ल्याउने छ ।

५.४ संस्थागत व्यवस्था :

नेपालमा विपद् सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरुको प्रभावकारी समन्वय गरी प्राकृतिक र गैह्रप्राकृतिक विपदबाट धनजनको क्षति न्यूनीकरण गर्ने सन्दर्भमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ र नियमावली २०७६ क्रियाशिल रहेको अवस्था छ । यो ऐनले सरकारलाई विपद्को सामना गर्न तयार हुने,विपद्को समयमा प्रतिकार्य गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । अतः यसको संस्थागत व्यवस्था कानूनमा उल्लेख भए बमोजिम नै जिल्लाको विपद् व्यवस्थापन समितिरहनेछ ।

५.५ अनुमोदन प्रक्रिया :

मिति गते जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बाट यस जिल्लाको जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई वास्तविक तथ्य र तथ्यांकको आधारमा पुनरावलोकन गरी मिति २०८१ असार ३१ गते सम्म योजना निर्माण सम्बन्धिका सम्पूर्ण कार्यहरु सक्ने कार्यादेश बमोजिम र सोही दिन बसेको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक मार्फत यो DPRP अनुमोदन भई क्रियाशिल भएको ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

दैनिक, साप्ताहिक प्रतिवेदन फारम

१. तयार गर्ने जिल्लाः अवस्था प्रतिवेदन नः दस्तखतः

२. प्रतिवेदन तयार गरेको मितिः

३. लाई (प्र.जि.अ, जि वि व्य स, गृह मन्त्रालय आदी)

४.बाटः (प्र.जि.अ, जि वि व्य स, DEOC, नेरेसो)

५ . बोधार्थः (प्र.जि.अ, जि वि व्य स, गृह मन्त्रालय अदी)

६. प्रतिवेदन अवधिः (देखि चालु आ.व. भरी निरन्तर)

७. प्रतिवेदनले समेट्ने क्षेत्रः(जिल्ला,स्थानीय तह)

८. सामान्य अवस्थाः (प्रभावित स्थानीय तह,लाभान्वीत जनसख्या,क्षति भएको विवरण आदी)

९. राहत उद्धारको विवरणः (सरकारी,गैह्र सरकारी,रेडक्रस,राष्ट्रसंघीय निकायहरुबाट भएको राहत उद्धार)

१०. राहत उद्धारको योजनाः (सरकारी,गैह्र सरकारी,रेडक्रस,राष्ट्रसंघीय निकायहरुबाट प्रदान गरिने राहत उद्धारको योजना)

११. राहत उद्धारमा हुनसक्ने कमी वा कठीनाईः (सरोकारवाला निकायहरू मार्फत समन्वय गरी न्यूनीकरण गरिने)

१२. समस्या समाधानका उपाय वा आवश्यक सहयोगको अपेक्षाः (साझेदार निकाय तथा तालुक निकाय)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

अनुसूची- १

योजना तर्जुमा प्रक्रियामा समितिहरूको प्रथम बैठकको कार्यसूची

गाउँ/नगरपालीका ....,जिल्ला ....,प्रदेश ....,

स्थानः मिति/समयः

छलफलका विषयहरू

१. गत बर्षका प्रकोप घटनाहरू र व्यवस्थापन सम्बन्धी समीक्षा

२. यस बर्षको पूर्वानुमान (बर्षा,बाढी सम्बन्धी पूर्वानुमानहरू जल तथा मौसम विज्ञान बिभागबाट उपलब्ध हुन्छ,अन्य प्रकोपहरूको सम्बन्धित निकायबाट उपलब्ध हुन्छ)

३. सङ्कटासन्नता र जोखिमको बस्तुस्थिति (सम्बन्धित समितिको भौगोलिक कार्यक्षेत्र – जिल्ला,गाउ वा नगरपालीका,प्रदेश)

४. बिषयगत क्षेत्रहरू (जिल्लाका स्थानीय तहरूमा रहने क्लष्टरहरूर तिनको योजना)

५. योजना तर्जुमा वा अद्यावधिक गर्ने प्रक्रिया

- गाउँ/नगर पालीकाको सन्दर्भमा वडाहरूमा गरिने र स्थानीय विपद् व्यवस्थापनमा एकिकृत गरिने प्रक्रिया र कार्ययोजनाको छलफल गर्ने,
- जिल्लाको सन्दर्भमा जिल्लाका स्थानीय तहहरूमा गरिने वा भैरहेका प्रक्रिया र कार्ययोजनाको छलफल गर्ने । (आवश्यक भएमा) सम्बन्धित पालिकाहरूलाई आवश्यक सहयोग गर्ने सम्बन्धमा छलफल गर्ने
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरूमा रहने बिषयगत कार्यक्षेत्र,साथै जिल्ला स्थित कार्यालय,संघसंस्थाहरूको योजना प्रक्रिया र कार्ययोजनाको छलफल गर्ने

६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमामा प्राविधिक सहयोग गर्नका लागि (आवश्यक भएमा) अनुभव प्राप्त विज्ञ सम्मिलित) कार्यटोली (Working Group) को गठन गर्ने र कार्यशर्तहरू छलफल गरी स्वीकृत गर्ने

७. पूर्वतयारी योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सहयोग र समन्वय (अन्य गा.पा.,न.पा. सँग,जिल्ला सँग,प्रदेश र संघीय निकायविच)

८. अन्य (जस्तैः समितिको आगामी बैठक सम्बन्धमा)।

नोटः (१) ऐनको दफा ४ को उपदफा (१) बमोजिम राष्ट्रिय परिषद्को बैठक बर्षको कम्तिमा दुईपटक बस्ने व्यवस्था छ । कार्यकारी समितिको बैठकका सम्बन्धमा यस्तो किटानी व्यवस्था भएको छैन । कार्यकारी समितिको पहिलो बैठकले संघीय तहका निकायहरूले योजना तर्जुमा प्रकृया साथै अन्य विपद् व्यवस्थापन समितिहरूलाई विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्न (अद्यावधिक गर्न) र आवश्यक समन्वय गर्न निर्देश गर्ने र दोश्रो (र अन्य) बैठकले प्रकोप पूर्वतयारी (योजनाहरू)को राष्ट्रिय अवस्था तथा अन्य बिषयहरूलाई समीक्षा गरी परिषद्को बैठकमा जानकारीका लागि पेश गर्ने अभ्यास गरिनेछ ।

(२) प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद् तथा कार्यकारी समिति, जिल्ला तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिका अन्य बैठक र तिनका कार्यसूची पहिलो बैठकका निर्णयहरू, तिनको कार्यान्वयन अवस्था र अन्य आन्तरिक सवालहरूमा निर्भर हुने भएकोले संख्या र कार्यसूची यस मार्गदर्शनमा उल्लेख गरिएको छैन ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

अनुसूची- २

विषयगत क्षेत्रको प्रथम बैठकको मुख्य कार्यसूची

गाउँ/नगरपालिका ....,जिल्ला ....,प्रदेश ....,विषयगत क्षेत्र ....

स्थानः

मिति/समयः

छलफलका विषयहरू

१. विषयगत क्षेत्रको परिचय

२. बिषयगत क्षेत्रको अगुवा तथा सदस्य संस्थाको नामावली

३. प्रमुख विपद् र प्रभावित क्षेत्रको छनौट

४. पहिचान भएको विपद्या सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा भूमिका,

५. विपद्को घटना हुनु अगाडि गरिने पूर्वतयारी र विपद् पश्चात् गरिने प्रतिकार्यको समयसीमा निर्धारण,

६. विद्यमान कमीकमजोरीहरू (Gaps) को पहिचान,

७. प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी तथा आपतकालीन प्रतिकार्य क्रियाकलापहरूको पहिचान,

८. प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि विषयगत क्षेत्रको कार्ययोजना तर्जुमा,

९. विपद्को घटना अगावै गरिने पूर्व तयारी तथा विपद्को समयमा गरिने आपतकालीन कार्यका लागि

१०. विषयगत क्षेत्रको अनुगमन,मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना तर्जुमा,

११. प्रत्येक पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि लागत अनुमान (सम्भव भए सम्म)

१२. अन्य (जस्तैः आगामी बैठक सम्बन्धमा)।

नोटः प्रत्येक विषयगत क्षेत्रका अन्य बैठक र तिनका कार्यसूची पहिलो बैठकका निर्णयहरू, तिनको कार्यान्वयन अवस्था र अन्य आन्तरिक सवालहरूमा निर्भर हुने भएकोले संख्या र कार्यसूची यस मार्गदर्शनमा उल्लेख गरिएको छैन।

अनुसूची- ३

प्रजनन स्वास्थ्य संयोजक वा सम्पर्क व्यक्तिको भूमिका र दायित्व

१. प्रजनन स्वास्थ्य सेवाहरुका लागि आफू सम्पर्क व्यक्ति हुने र विस्थापित समुदाय तथा आवश्यकता अनुरुप स्वास्थ्य र अन्य क्षेत्रमा कार्यरत सम्पूर्ण संस्थाहरुलाई प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी प्राविधिक सल्लाह र सहयोग उपलब्ध गराउने,

२. शिविर,आवास तथा आसपासका मानिसहरुका लागि प्रजनन स्वास्थ्य गतिविधिको योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय,क्षेत्रीय र राष्ट्रिय निकायहरुसंग मध्यस्थताको भूमिका निर्वाह गर्ने,

३. प्रजनन स्वास्थ्य सेवाका लागि बहु–क्षेत्रगत पद्धतिलाई अन्य क्षेत्र (संरक्षण,खाद्यान,शिविर व्यवस्थापन,शिक्षा,सामुदायिक सेवा इत्यादि) सँग समन्वय गर्ने,

४. स्वास्थ्य क्षेत्र (Health Cluster) को समन्वय बैठकको एजेण्डामा प्रजनन स्वास्थ्यलाई प्रमुख बुँदाको रुपमा राख्न भूमिका खेल्ने,

५. MISP लाई सहयोग गर्ने गरी राष्ट्रिय र अन्य स्तरीय नीतिहरु प्रस्तुत गर्ने। उदाहरणका लागि,प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा,आपतकालीन प्रसुती सेवा,लिङ्गमाआधारित हिंसालाई सम्बन्धित नीतिसंग एकीकृत भएको सुनिश्चित गर्ने,

६. MISP सम्बन्धी अभिमुखीकरण सत्रहरु सञ्चालन र समन्वय गर्ने (जस्तै,स्वास्थ्यकर्मी,महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका,स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन एवम् सञ्चालन समितिका सदस्यहरु, सामुदायिक सेवाकर्मी, प्रभावित समुदाय, सुरक्षाकर्मी इत्यादि),

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

७. विभिन्न सेवाका लागि स्तरीय प्रोटोकलहरु कार्यान्वयन गरेको सुनिश्चित गर्ने,जस्तै,यौन हिंसा पीडितलाई चिकित्सा सेवा र आपतकालीन प्रसुती सेवाको लागि प्रेषण तथा विस्तृत प्रजनन स्वास्थ्य सेवाको योजना तयार गर्दा यौनजन्य संक्रमण (STI) र परिवार नियोजन सम्बन्धी व्यवस्थापन आदि,

८. विपदका अवस्थामा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम अनुगमनका निम्ति साधारण तथा सजिलो फारम विकसित गर्ने,

९. MISP का परिणामलाई अनुगमन गर्न स्तरीय सूचकको प्रयोग गर्ने,

१०. प्रयोग गरिने तथ्याङ्क, संकलन, विश्लेषण र प्रसार गर्ने,

११. स्वास्थ्य क्षेत्र (Health Cluster) र स्वास्थ्य कार्यालयलाई नियमितरुपमा प्रतिवेदन बुझाउने,

अनुसूची- ४

विपद् प्रभावित जनसंख्याको प्रजनन् स्वास्थ्य आवश्यकता अनुमानका लागि

अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड (International Standard)

विपद प्रभावित समुदायको प्रजनन् स्वास्थ्य सेवाका लागि आवश्यक औषधी,सामग्री र स्वास्थ्यकर्मीहरु देहायको मापदण्डका आधारमा अनुमान गर्न सकिन्छ । अन्तर निकाय प्रजनन् स्वास्थ्य सामग्रीहरु पनि सोही आधारमा तयार गरिएका छन् ।

जनसंख्याको समूह	जनसंख्याको आधारमा (प्रतिशत)	जम्मा संख्या
वयस्क पुरुषहरू (१३५३८)	२०%	२७०८
प्रजनन् उमेर समूहका महिलाहरू (१५ देखि ४९ वर्ष) १५०८८	२५%	३७७२
कोरा जन्मदर	४%	१
• गर्भवती महिला (Expected pregnancy FY 2079/080):१४४१ • प्रसुती वा बच्चा जन्मने		०
जटिल गर्भपतन र गर्भवस्था	२०%	२८९
योनी च्यातिने र बच्चा जन्मदा टांका लगाउन जरुरी	२५%	३६०
बच्चा जन्मदा गरिने शल्यक्रिया (सिजरिनन अप्रेशन)	५%	७२
बलात्कृत हुन सक्ने प्रजजन उमेरका महिलाहरू	२%	३०२
परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने प्रजजन् उमेरका महिलाहरू	१५%	२२६३
• पिल्स (खाने चक्की)	३०%	४५२६
• सुई	६५%	९८०७
• आई.यु.डी.	५%	७५४

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची- ५

विपद् प्रभावित जनसंख्याको अनुमानका लागि

अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड (International Standard)

विपद् प्रभावित समुदायको उमेरको विभाजन अनुसार जनसमुदायको बिश्वब्यापी औषत संरचना देहायको मापदण्डका आधारमा अनुमान गर्न सकिन्छ। अन्तर निकायबिच सोही आधारमा तयारी र सहयोग गर्न सकिन्छ।

जनसंख्याको समूह	जनसंख्याको आधार (प्रतिशतमा)
० देखि ६ महिना	१.३२%
७ देखि ११ महिना	०.९५%
१ वर्ष देखि ३ वर्ष	६.५८%
४ वर्ष देखि ६ वर्ष	६.४१%
१० वर्ष देखि १८ वर्ष महिला	९.०१%
१० वर्ष देखि १८ वर्ष पुरुष	९.५२%
१९ वर्ष देखि ५० वर्ष महिला	१७.४२%
५१ वर्ष देखि ६५ वर्ष महिला	४.७२%
१९ वर्ष देखि ६५ वर्ष पुरुष	२७.९०%
६५ वर्ष माथि महिला	२.६२%
६५ वर्ष माथि पुरुष	२.१८%
गर्भवती	२.४०%
स्तनपान गराउने	२.६०%

अनुसूची- ६

मानवीय कार्यकर्ताहरुका लागि आचार संहिता

लाभान्वित समूहको रेखदेख गर्ने, लाभान्वित व्यक्तिहरुलाई सम्मानको दृष्टिले हेरिएको छ भन्ने कुराको सुनिश्चितता गर्नुपर्ने दायित्व मानविय सेवाको उद्देश्य बोकेका निकायहरुको हो। यो आचार संहिता पालन गर्न मानवीय कार्यमा संलग्न कार्यकर्ताहरु र सरकारी कर्मचारीहरु सबैले सही गर्नु पर्छ। स्वार्थपूर्ण यौन क्रियाकलाप र यौन दुर्व्यबहारको रोकथामको लागि निम्न सिद्धान्तहरुलाई निकायहरुको आचार संहितामा समाहित गर्नुपर्छः

१) मानविय सेवाको उद्देश्य भएका कार्यकर्ताले स्वार्थपूर्ण यौन सम्बन्ध राखेको र यौन दुर्व्यबहार गरेको पाइएमा यसलाई ठूलो दुश्चरित्रता मानिनेछ र यसैको आधारमा रोजगारबाट निष्कासित गरिनेछ।

२) बालबालिकासँग यौनजन्य क्रियाकलाप गर्न निषेधित छ (यहाँ बालबालिका भन्नाले १८ वर्षमुनिका व्यक्ति हुन्)। उमेर पहिचानमा गल्तीलाई प्रतिवादको रुपमा प्रस्तुत् गर्न पाइने छैन।

३) यौन क्रियाकलापको लागि रकम, रोजगारी, वस्तु वा सेवा आदानप्रदान वा अरु कुनै प्रकारको उपहासपूर्ण, अनादरपूर्ण वा स्वार्थपूर्ण व्यवहार निषेधित गरिएको छ। यस अन्तर्गत् लाभको लोभले गर्दा गरिने सहयोग आदानप्रदान पनि पर्छ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

४) मानविय सेवामा समर्पित कार्यकर्ता र लाभान्वित व्यक्ति बीचको यौन सम्बन्धलाई ज्यादै निरुत्साहित गरिन्छ किनभने उनीहरु स्वभाविक रुपमा असमान शक्तिमा आधारित हुन्छन् । यस्तो सम्बन्धले मानवीय सहयोग कार्यक्रममा विश्वास र इमान्दारिताको कमी ल्याउँछ ।

५) यदि मानवताको क्षेत्रमा काम गर्ने कुनै पनि कार्यकर्ताले आफ्नै वा अर्को निकायको कार्यकर्ताले यौन दुरुपयोग वा स्वार्थपूर्ण यौन क्रियाकलाप गरेको शंका लागेमा स्थापित निकाय प्रतिवेदन प्रक्रियाहरु (Agency reporting mechanisms)को माध्यमबाट यो कुराको जानकारी दिनुपर्छ ।

६) मानवताको क्षेत्रमा काम गर्ने कार्यकर्ताहरुले यस्तो प्रकारको वातावरण निर्माण र व्यवस्था गर्नुपर्छ जसले स्वार्थपूर्ण यौन क्रियाकलाप र यौन दुर्व्यबहार रोकथाम गर्छ र आचार संहितालाई कार्यान्वयन गर्न प्रेरित गर्छ । सबै तहका प्रबन्धकहरुको यो वातावरणलाई कायम राख्ने प्रक्रिया बनाउनमा सहयोग गर्ने विशेष दायित्व हुन्छ ।

नोट: Task Force on Inter-Agency Standing Committee को मानवीय संकटको बेला स्वार्थपूर्ण यौन क्रियाकलाप र यौन दुर्व्यबहारबाट संरक्षणसम्बन्धी प्रतिवेदनबाट साभार गरिएको ।

अनुसूची- ७

राष्ट्रिय स्तरका महत्वपूर्ण कार्यालयका टेलिफोन नम्बरहरु

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	टेलिफोन नं.
१	गृह मन्त्रालय (शा.सु.शाखा) गृह मन्त्रालय (विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा पुनर्वालोकन	०१४२११२५७, ०१४२११२१९
२	राष्ट्रिय आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र काठमाण्डौ	०१४२००१०५, ०१४२००२०३
३	प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्साल काठमाण्डौ	०१४२७७५४४ , १००
४	स.प्र.बल प्र.का. हलचोक काठमाण्डौ	०१५२४९०४१, ११९४
%	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग काठमाण्डौ	०१४२१९०५२, ४२६४२१९, ४४४१०९२. ४४२८२२९ टोल फ्रि नं. ११५५

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची- ८

जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

सि.नं.	तहको नाम	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१.	प्रतिनिधि सभा सदस्य	मा. पूर्ण बहादुर घर्ती	सदस्य	९८५११११०१४१
२.	प्रतिनिधि सभा सदस्य	मा. कुशुम देवि थापा	सदस्य	९८४१३२९३१८
३.	लुम्बिनी प्रदेश	मा. सुरुल पुन मगर	सदस्य	९८४९५२८४९५
४.	लुम्बिनी प्रदेश	मा. धन बहादुर के सी	सदस्य	९८५१२५५४७३
५.	लुम्बिनी प्रदेश	मा. दिलु बुढा	सदस्य	९८४७८८३०५०
६.	लुम्बिनी प्रदेश	मा. सरिता पुन	सदस्य	९८५१३२७५५०
७.	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	मेघ बहादुर श्रेष्ठ	प्रमुख	९८४०४९४१५५
८.	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	मोहन बहादुर के.सी.	उप प्रमुख	९८४८३७२३६१
९.	सिस्ने गाउँपालिका	कृष्ण रेग्मी	अध्यक्ष	९८६३९३५१४२
१०.	सिस्ने गाउँपालिका	गोपाल रेउले	उपाध्यक्ष	९८५७८२४४२४
११.	भूमे गाउँपालिका	होम प्रकाश श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८०६२२४६७९
१२.	भूमे गाउँपालिका	सविना वुढा	उपाध्यक्ष	९८६६९४९०८६
१३.	पुथा उत्तर गंगा गाउँपालिका	पुनीराज घर्ती	अध्यक्ष	९८५७८२४२८१
१४.	पुथा उत्तर गंगा गाउँपालिका	भूपेन्द्रा बुढा	उपाध्यक्ष	९८५११८७७४४

अनुसूची- ९

स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण				
सि.नं.	कार्यालयको नाम	जन प्रतिधिको नाम	पद	सम्पर्क नं.
१	**सिस्ने गाउँपालिका**	**कृष्ण रेग्मी**	**अध्यक्ष**	**९८६३९३५१४२/९८५७८५६१५७**
२	**सिस्ने गाउँपालिका**	**गोपाल रेउले**	**उपाध्यक्ष**	**९८५७८२४४२४**
३	सिस्ने गा.पा. १ नं. वडा कार्यालय	रज बहादुर वुढा क्षेत्री	वडाध्यक्ष	९८६७८५३०६९
४	,,२ नं. वडा कार्यालय	कृष्ण बहादुर खड्का	,,	९८६७९३९३३१
५	,,३ नं. वडा कार्यालय	हेराम खड्का	,,	९८६८३६०८९०
६	,,४ नं. वडा कार्यालय	दलराज घर्ती	,,	९८४७८७६७४६
७	,,५ नं. वडा कार्यालय	बिरेन्द्र बस्नेत	,,	९८६४९८२३६८
८	,,६ नं. वडा कार्यालय	पूर्ण बहादुर मल्ल	,,	९८६६८२७३४८
९	,,७ नं. वडा कार्यालय	सशिधर बुढा	,,	९८६८६९२३१३
१०	,,८ नं. वडा कार्यालय	गोपाल पुन	,,	९८४००९९५८७
१	**भूमे गाउँपालिका**	**होम प्रकाश श्रेष्ठ**	**अध्यक्ष**	**९८६०२३७३०८**

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	जन प्रतिधिको नाम	पद	सम्पर्क नं.
२	**भूमे गाउँपालिका**	**सविना वुढा**	**उपाध्यक्ष**	**९८६६९४९०८६**
३	भूमे गा.पा. १ नं. वडा कार्यालय	मनकाजी पुन मगर	वडाध्यक्ष	९८०८६८५३३९
४	,,२ नं. वडा कार्यालय	नारायण पुन मगर	,,	९८०८१६८५३५
५	,,३ नं. वडा कार्यालय	पर्शुराम बुढा	,,	९८१०११६७०९
६	,,४ नं. वडा कार्यालय	श्याम प्रसाद बुढा	,,	९८६३६३४८०३
७	,,५ नं. वडा कार्यालय	टेक प्रसाद बुढा	,,	९८४८५४४०८०
८	,,६ नं. वडा कार्यालय	विक्रम पुन मगर	,,	९८४३८६५८९६
९	,,७ नं. वडा कार्यालय	संगम रोका	,,	९८६६६५०८११
१०	,,८ नं. वडा कार्यालय	दिनेश रोका मगर	,,	९८४७९३७७७९
११	,,९ नं. वडा कार्यालय	विनोद बुढा	,,	९७४६४९५२३२
१	**पुथा उत्तर गंगा गाउँपालिका**	**पुनीराज घर्ती**	**अध्यक्ष**	**९८५७८२४२८१**
२	**पुथा उत्तर गंगा गाउँपालिका**	**भूपेन्द्रा बुढा**	**उपाध्यक्ष**	**९८५११८७७४४**
३	पुथा उत्तरगंगा गा.पा. १ नं. वडा कार्यालय	विरमान कामी	वडा अध्यक्ष	९८६८०८८७१५ ९८६४७९४१७७
४	,,२ नं. कार्यालय	जस बहादुर श्रीपाली	,,	९८४०१४०११०
५	,,३ नं. कार्यालय	बम बहादुर बुढा	,,	९८६४९६८३२२
६	,,४ नं. कार्यालय	सुर बहादुर वि.क.	,,	९७४६५२६९२३
७	,,५ नं. कार्यालय	टिकासाइ घर्ती मगर	,,	९८५७८२४२५१
८	,,६ नं. कार्यालय	संखे सेन	,,	९८४२७९९०६३
९	,,७ नं. कार्यालय	चित्र बहादुर वुढा	,,	९७४४२४४१०३
८	,,८ नं. कार्यालय	पूर्ण मल्ल (शाही)	,,	९८४८९२५८८६
९	,,९ नं. कार्यालय	हर्क प्रसाद रोका	,,	९८४६३१०४७६
१०	,,१० नं. कार्यालय	भरत बुढा	,,	९८६००६७४०३
११	,,११ नं. कार्यालय	कुमार सिंह	,,	९७६६२९४२७५
१२	,,१२ नं. कार्यालय	दिलमान पुन	,,	९८४७७०६२७७
१३	,,१३ नं. कार्यालय	शिविसन सिर्पाली	,,	९८५७८२००१९
१४	,,१४ नं. कार्यालय	द्रवेश बुढा मगर	,,	९८५७८२००१९

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची- १०

रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लाका सरकारी कार्यालयहरुको सम्पर्क नम्बर सहितको विवरण								
क्र स	कार्यालयकोनाम	कार्यालयप्रमुखको नाम	पद	कार्यालयको फो नं	का प्र मो नं	कार्यरत स्थायीकर्मचारी संख्या	करार कर्मचारीसंख्या	जम्मा स्विकृत दरबन्दी
१	जिल्ला अदालत	लोक बहादुर हमाल	जिल्ला न्यायाधिस	८८४१३०८२		२१	११	३७
२	जिल्ला प्रशासन कार्यलय	माधव प्रसाद शर्मा	प्र.जि.अ.	८८४१३०८३	९८५७८६७७७७	९	६	२०
३	जिल्ला समन्वय समिति	रबिन्द्र वुढा क्षेत्री	नि जि.स. अ.	८८४१३०८६	९८४३८५०३६३	३	४	१३
४	नेपाली सेना चण्डि दल गण सुरक्षा गुल्म	गोपाल सिं बोहरा	सेनानी	८८४१३१०३	९८५१३५०५१७	७५	-	
५	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	माधव राज खरेल	प्र.ना.उ.	८८४१३०५२	९८५७८६५५५५			३६४
६	सशस्त्र प्रहरी बल सुरक्षा गुल्म रुकुमकोट	विकास भक्त श्रेष्ठ	स.प्र.ना.उ.	८८४१३०९७	९८५१२५९९१४	६९		
७	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	लक्ष्मण चौधरी	प्र.अ.अ.	८८४१३०८८	९८५७८२४४८८	-	-	-
८	डिभिजन वन कार्यालय	जितेन्द्र सिंह खड्का	डि. वन अधिकृत	८८४१३१११५	९८५७८२००१८	२२	४	३४
९	जलस्रोत तथा सिंचाई सव डिभिजन कार्यालय	मदन साह	का.प्र.	८८४१३११७	९८५७८५६०८४		-	
१०	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय	नरेन्द्र वुढा मगर	कोष नियन्त्रक	८८४१३०९०	९८५७८६७००८	५	३	८
११	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय	राम प्रसाद पन्थी	जिल्ला न्यायाधिवक्ता	८८४१३०९३	९८५५०८२७७७	७	५	९

रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लाका सरकारी कार्यालयहरुको सम्पर्क नम्बर सहितको विवरण								
क्र स	कार्यालयकोनाम	कार्यालयप्रमुखको नाम	पद	कार्यालयको फो नं	का प्र मो नं	कार्यरत स्थायीकर्मचारी संख्या	करार कर्मचारीसंख्या	जम्मा स्विकृत दरबन्दी
१२	मालपोत कार्यालय	मोहनलाल के. सी.	का.प्र.	०८८४१३०५६	९८४७८५२२८७	१०	३	१४
१३	नापी कार्यालय	देवराज सन्ज्याल	का. प्र.	०८८४१३०५८	९८५७८८५१३२	६	४	९
१४	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	हर्क बहादुर शाही	नि. का. प्र.	०८८४१३०८०	९८५७८४३४३४	३	३	७
१५	शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ	तिलक गौतम	ईकाइ प्रमुख	०८८४१३११६	९८४८१५२४००	४	२	६
१६	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय	राम बहादुर खड्का	का.प्र.	०८८४१३११३	९८५७८४२११३	४	२	७
१७	स्वास्थ्य कार्यालय	पुस्कल श्रेष्ठ	का.प्र.	०८८४१३०३४	९८५७८४५१४६	६	२	१२
१८	सडक पुर्वाधार विकास कार्यालय	थम प्रकाश पाण्डे	का.प्र.	०८८४१३१४४	९८५७८८६०४७	६	५	१३
१९	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	प्रकाश न्यौपाने	का.प्र.	०८८४१३१३६	९८४१७७१०५२	४	४	८
२०	ओखरजोन प्र.म. कृषि आधुनिकरण	मित्रलाल पौडेल	का.प्र.	०८८४१३११४	९८५७८४७११४	३	४	९
२१	नेपाल विद्युत प्राधिकरण वितरण केन्द्र	प्रमोद खनाल	का. प्र.	०८८४१३१४३	९८५७८५४६२९	१८	५	२५
२२	सिस्ने गा पा	रेवत बहादुर बुढाथोकी	प्र. प्र. अ.	०८८४१३०६४	९८५७८२४२३५	५५	९२	१७० (गा पा ४४)
२३	भूमे गा पा	देविलाल वि.क.	प्र. प्र. अ.		९८५७८३१२००	२६	१३	३९
२४	पुथा उत्तरगंगा गा पा	समिर गिरी	नि. प्र. प्र. अ.		९८४५२७७३८५	१८	३४	६०

रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लाका सरकारी कार्यालयहरुको सम्पर्क नम्बर सहितको विवरण

क्र स	कार्यालयकोनाम	कार्यालयप्रमुखको नाम	पद	कार्यालयको फो नं	का प्र मो नं	कार्यरत स्थायीकर्मचारी संख्या	करार कर्मचारीसंख्या	जम्मा स्विकृत दरबन्दी
२५	एकिकृत कृषि तथा पशु विकास कार्यालय	पिताम्बर बस्नेत	का.प्र.	०८८४१३१७१	९८५७८२१८६९	४	९	१३
२६	नेपाल टेलिकम	झुपलाल ओली	नि. का. प्र.	०८८४१३०००	९८५७८४७०१५	१	१	२
२७	रुकुम पूर्व अस्पताल	डा जितेन्द्र कोइराला	नि. मे. सु.		९८५७८४३१४५		-	
२८	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	विष्णुहरि आचार्य	का. प्र.		९८४७०३३१०३	१	४	७
२९	खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड	चन्द्र बहादुर खड्का	का.प्र.		९८४७९३३३२१	१	२	३
३०	इलाका हुलाक कार्यालय	कमल पौडेल	का.प्र.		९८६०१३६३६८	२	१	३
३१	भू तथा जलाधार संरक्षण कार्यालय	रोवट महरा	का.प्र.					
३२	मध्य पहाडी (पुष्पलाल लोकमार्ग) सडक आयोजना	अमित कुमार मण्डल	का.प्र.		९८५८०२९१११	१०	५	२१
३३	सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	खड्ग बहादुर चौधरी	का.प्र.		९८५७८३१८११	९	४	१५
३४	जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय	मधु श्रेष्ठ	प्र.स.नि.		९८५७०९०४५२			

श्रोतः जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची- ११

जिल्लास्थित सुरक्षा कार्यालयहरुको विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	मातहत इकाई	कार्यालय प्रमुखको दर्जा÷पद	कार्यालय प्रमुखको नाम	सम्पर्क नं	दरबन्दी संख्या	कैफियत
१	नेपाली सेना	चण्डिदल गण सुरक्षा गुल्म रुकुमकोट रुकुम (पूर्वी भाग)	सेनानी	गोपाल सिं बोहरा	०८८-४१३१०३ ९७४९७७८२८२	७५	
२	नेपाल प्रहरी	जि.प्र.का.रुकुम (पुर्वी भाग)	प्र.ना.उ.	माधव राज खरेल	०८८-४१३०५२ ९८५७८६५५५५	१३९	विपद् सम्बन्धि दक्ष जनशक्ती ३ जना कन्ट्रोल
		ई.प्र.का.रन्मामैकोट	प्रा.प्र.ब. ना. नि.	तिलक बहादुर शाही	९८५७८९०४८६	२८	
		ई.प्र.का.काँक्री	प्रा.प्र.ब. ना. नि.	दिप बहादुर खड्का	९८५७८९०४८३	२८	
		ई.प्र.का.चुनबाङ	प्र.नि.	सुरेशराज पन्थ	9857890485	२८	
		ई.प्र.का.तकसेरा	प्र.ना.नि.	दत्त रसाईली	९८५७८९०४८४	२२	
		ई.प्र.का.प्वाङ	प्र.स.नि.	ओमभक्त चौधरी	९८५७८९०४८२	२२	
२.१	नेपालप्रहरी अन्तर्गतका प्रहरी चौकीहरु	प्र.चौ.हुकाम	प्र.स.नि.	भरत बहादुर सारु मगर	९८५७८९०४८७	१२	
		प्र.चौ.जाङ	,,	प्रेम बहादुर खड्का	९८५७८९०४८८	१०	
		प्र.चौ.लुकुम	प्रा.प्र.स.नि.	अनकमान वि.एम.	9829508565	१५	
		प्र.चौ. धपे	प्र.स.नि.	नेत्रलाल के.सी.	९८६४६६४९१२	१५	जिल्लाबाट खटाउँने
		अ.प्र.पोष्ट महत	,,	बाबुराम भट्टराई	9857890043	१२	जिल्लाबाट खटाउँने
		अ.प्र. पोष्ट धाउने	,,	तिलकराम बुढा	9864664991	१२	जिल्लाबाट खटाउँने
		अ.प्र. पोष्ट कोल	,,	तारा प्रसाद पोखे्रल	९८६४६६४९९४	१२	
		अ.प्र.पोष्ट पाखापानी	प्र.स.नि.	गौराज घर्ती मगर	9847912346		

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम

जिल्लास्थित सुरक्षा कार्यालयहरुको विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	मातहत इकाई	कार्यालय प्रमुखको दर्जा÷पद	कार्यालय प्रमुखको नाम	सम्पर्क नं	दरबन्दी संख्या	कैफियत
		अ.प्र. चेकपोष्ट खोपीचार	प्र.व.ह.	पदम बहादुर कवर	9867858828		
		प्र.जि.अ.नि.गार्ड, DEOC	प्रा.प्र.स.नि.	नवराज गिरि	९७४६९३०९४० ९८४६७३२५७९	६	जिल्लाबाट खटाउँने
		जिल्ला अदालत	,,	सन्तोष शाह	९८४८१३८५०७	७	जिल्लाबाट खटाउँने
		वैकल्पिक बजार सुरक्षा पोष्ट छिप्रिदह	प्र.ना.नि.	कर्मविर पुन	9867859232		
३	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल आश्रीत गुल्म रुकुम (पूर्वी भाग)	रुकुमकोट	स.प्र. ना. उ.	विकास भक्त श्रेष्ठ	०८८-४१३०९७ ९८५७८४५४५१	६९	विपद् सम्बन्धी दक्ष जनशक्ती ५ जना
४	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)	रुकुमकोट	प्र. अ. अ.	लक्ष्मण चौधरी	०८८४१३०८८ ९८५७८२४४८८	-	सूचना संकलन

अनुसूची- १२

स्टक गैह्रखाद्य सामग्रीको विवरण

क्र स	सामग्रीको विवरण	ईकाई	रेडक्रस	पुथा	सिस्ने	भूमे	जम्मा	कैफियत
१	बेड/खाट तथा वेड सिटसिरानी	गोटा						
२	त्रिपाल	वटा	९०	७	६		१०३	
३	नाईलन डोरी	मिटर	०		३	२	५	
४	प्लाष्टिक डोरी	मिटर	०					

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

स्टक गैह्रखाद्य सामग्रीको विवरण

क्र स	सामग्रीको विवरण	ईकाई	रेडक्रस	पुथा	सिस्ने	भूमे	जम्मा	कैफियत
५	भाँडा वर्तनसेट (३ थाली २गिलास २ कचौरा १ डाडु १ पन्यो ३ डेक्ची)	सेट	०					
६	कम्बल	वटा	९०	४७	२०		१५७	
७	प्लाष्टिकगुन्द्री	वटा	०					
८	डेक्ची	वटा	०					
९	डाडु पन्यु	वटा	०					
१०	थाली	वटा	०					
११	गिलास तथा चम्चा	वटा	०					
१२	कचौरा	वटा	०					
१३	ग्यालिन	वटा	०					
१४	प्लाष्टिक मग	वटा	०					
१५	धोती कपडा महिलाकालागि	वटा	०					
१६	महिलाका लागिपपलिनकपडा	वटा	०					
१७	पूरुषका लागि कपडा	वटा	०					
१९	पिफम	मिटर	०					
२०	मर्दनाधोट्टी मलमल	वटा	०					
२१	बाल्टी	वटा	०		१०		१०	
२२	स्ट्रेचर	वटा	६	१५	५		२६	
२३	रेनकोट				१०		१०	
२४	ज्याकेट				१०		१०	
	जम्मा		१८४	६१	६४	२		

श्रोतः ३ वटै गाउँपालिका तथा रेडक्रस

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम

नेपाल प्रहरीसँग मौजुदा रहेका खोज तथा उद्दार सामग्रीहरु

सि.न.	प्रहरी कार्यालयको नाम	विपद उद्धार सामाग्रीहरूको नाम	साबुत संख्या	बेसाबुत	कै.
१	जि.प्र.का. रुकुम	लाईफ ज्याकेट	२३ थान		
२		सेफ्टी वेल्ट	७ थान		
३		क्यारा बिनर	३ थान		
४		रुपडोरी	१०० मिटर		
५		रवर ट्यूव	२ थान	१ थान	
६		बाल्टिन	५ थान		
७		हेलमेट	१६ थान		
८		टेन्टपाल	३ थान		
९		बेल्चा	१५ थान		
१०		गैटी	१० थान		
११		सब्वल	३ थान		
१२		घन	४ थान		
१३		आरा	२ थान		
१४		बन्चरो	३ थान		
१५		स्टेचर	५ थान		
१६		गमबुट	१६ जोर	५ जोर	
१७		छालाको बुट	५ जोर	२ जोर	
१८		टुचन	२ थान		
१९		हसिया	५ थान		
२०		हाते आरा	४ थान		
२१		मेघाफोन (माईक)	१ थान		
२२		काठ काटने मेसिन Chance	१ थान		
२३		टुमलेट	९ थान		
२४		फरुवा	२ थान		
२५		पन्जा (छालाको)	५ थान		
२६		Vaxo(फलाम काटने रेति)	१ थान	१ थान	

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सि.न.	प्रहरी कार्यालयको नाम	विपद उद्धार सामाग्रीहरूको नाम	साबुत संख्या	बेसाबुत	कै.
२७		Head Light	५ थान		
२८		Helobian Light	३ थान		
२९		Almunium Ladder (सिधि)	२ थान		
३०		Short Cilling काम गर्ने बेल्ट	४ थान		
३१		Jump Suit	९ थान		
३२		वाटर पम्प	३ थान		
३३		फायर रेकर	६ थान		
३४		फायर स्वाटर	५ थान	-	
३५		सानो झोला	३ थान		
३६		बन्चरो सानो	२ थान		
३७		गैटी सानो	२ थान		
३८		Zoomer Pully	५ थान		
३९		घन सानो	४ थान		
४०		औषधी राख्ने ब्याग	१ थान		
४१		कुटो	३ थान		
४२		Fire Extinguisher	३ थान		
४३	ई.प्र.का. काक्री	लाईफ ज्याकेट	७ थान		
४४		नाईलन डोरी (मोटोमा)	२ रोल २२ KG		
४५		नाईलन डोरी (पातलो)	३४ मि.		
४६		गैती	६ थान	-	
४७		बेल्चा	६ थान		
४८		गल	२ थान		
४९		गम्बुट	१३ जोर		
५०		टुचन	१ थान		
५१		फरुवा	१ थान		
५२		बन्चरो	२ थान		
५३		घन	१ थान		
५४		Fire Extinguisher	१ थान		
५५	ई.प्र.का. चुनवाङ	स्टेचर	१ थान		

सि.न.	प्रहरी कार्यालयको नाम	विपद उद्धार सामाग्रीहरूको नाम	साबुत संख्या	बेसाबुत	कै.
५६		गमबुट	३ थान		
५७		हसिया	२ थान		
५८		घन	१ थान		
५९		बन्चरो	१ थान		
६०		गैटी	२ थान		
६१		फरुवा	२ थान		
६२		कोदालो	२ थान		
६३		फरुवा	२ थान		
६४		ट्रिपाल	२ थान		
६५		सब्बल	१ थान		
६६		बेल्चा	२ थान		
६७		नाईलन डोरी	५० मि.		
६८		पि.पि. सेट	५ थान		
६९		Fire Extinguisher	१ थान		
७०	इ.प्र.का रम्मामैकोट	गैति	२ थान		
७१		हेलमेट	४ थान		
७२		बेल्चा	२ थान		
७३		Fire Extinguisher	१ थान		
७४	ई.प्र.का तकसेरा	स्टेचर	१ थान		
७५		बेल्चा	५ थान		
७६		गैती	४ थान		
७७		सब्बल	१ थान		
७८		Fire Extinguisher	१ थान		
७९	ई.प्र.का. प्वाङ	लाईफ ज्याकेट	२ थान		
८०		स्वाटर	५ थान		
८१		फायर रेकर	२ थान		
८२		वाटर पम्प	१ थान		
८३		पन्जा	४ थान		
८४		साबेल	१ थान		
८५		बेल्चा	१ थान		

सि.न.	प्रहरी कार्यालयको नाम	विपद उद्धार सामाग्रीहरूको नाम	साबुत संख्या	बेसाबुत	कै.
८६		बन्चरो	१ थान		
८७		Fire Extinguisher	१ थान		
८८	प्र.चौ हुकाम	स्टेचर	१ थान	१ बेसाबुत	
८९		हेलमेट	२ थान		
९०		बेल्चा	३ थान	-	
९१		गैती	२ थान		
९२		सब्बल	१ थान		
९३		लाईफ ज्याकेट	२ थान		
९४		पन्जा	४ थान		
९५		फायर स्वाटर	७ थान		
९६		वाटर पम्प	१ थान		
९७		Fire Extinguisher	१ थान		
९८	प्र.चौ. जाङ	स्टेचर	१ थान		
९९		बेल्चा	२ थान		
१००		गैती	२ थान		
१०१		सब्बल	२ थान		
१०२		डोरी	३० मि.	-	
१०३		फायर रेकर	२ थान		
१०४		वाटर पम्प	१ थान		
१०५		पन्जा (छालाको)	५ थान		
१०६		Fire Extinguisher	१ थान		
१०७	प्रहरी चौकी लुकुम	लाईफ ज्याकेट	३ थान		
१०८		रेनकोट	३ थान		
१०९		गमबुट	३ थान		
११०		साबेल	३ थान		
१११		गैती	२ थान		
११२		बन्चरो	१ थान		
११३		बेल्चा	२ थान		
११४		स्पिकर	१ थान		

सि.न.	प्रहरी कार्यालयको नाम	विपद उद्धार सामाग्रीहरूको नाम	साबुत संख्या	बेसाबुत	कै.
११५		माईक	१ थान		
११६		Fire Extinguisher	१ थान		
११७	अ.प्र. पोष्ट महत	स्टेचर	१ थान		
११८		गैति	२ थान		
११९		डोरी	२ थान		
१२०		साबेल	१ थान		
१२१		बेल्चा	२ थान		
१२२		Fire Extinguisher		१ बेसाबुत	
१२३	अ.प्र.पोष्ट खोपिचार	स्टेचर	१ थान		
१२४		हेलमेट	४ थान	-	
१२५		बेल्चा	३ थान		
१२६		गैटी	३ थान		
१२७		Fire Extinguisher	१ थान		
१२८	अ.प्र. पोष्ट धाउन्ने	लाईफ ज्याकेट	४ थान		
१२९		Fire Extinguisher	१ थान		
१३०	अ.प्र. पोष्ट धपे	गैती	२ थान		
१३१		बेल्चा	१ थान		
१३२		गमबुट	२ थान	१ बेसाबुत	
१३३		Fire Extinguisher	१ थान		
१३४	अ.प्र.पोष्ट कोल	पन्जा (छालाको)	४ थान		
१३५		स्टेचर	१ थान		
१३६		फायर रेकर	२ थान		
१३७		स्वाटर	५ थान	-	
१३८		वाटर पम्प	१ थान		
१३९		गैती	१ थान		
१४०		बन्चरो	२ थान		
१४१		Fire Extinguisher	१ थान		
१४२	अ.प्र. पोष्ट पाखापानि	स्टेचर	१ थान		
१४३		वाटर पम्प	१ थान		

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सि.न.	प्रहरी कार्यालयको नाम	विपद उद्धार सामाग्रीहरूको नाम	साबुत संख्या	बेसाबुत	कै.
१४४		fire racker	१ थान		
१४५		fire swater	१ थान		
१४६		पन्जा	४ थान		
१४७		Fire Extinguisher	१ थान		
१४८	बैकल्पिक सु. पोष्ट छिप्रिदह	गैति	२ थान		
१४९		बेल्चा	२ थान		
१५०		स्टेचर	१ थान		
१५१		Fire Extinguisher	१ थान		

अनुसूची-१३

स्टक खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरु

क्र स	सामग्रीकोविवरण	ईकाई	नेपाली सेना	शसस्त्र प्रहरी बल	जि प्र का	सिस्नेगा पा	भूमेगा पा	पुथाउत्तरगंगा गा पा	कैफियत
१	गमबुट	जोडा	८	२०	अनुसूची १२ मा उल्लेख छ ।	१०	२६		
२	स्ट्रेचर सामान्य	वटा	२	४		५			
३	फोकस लाईट/ हेड लाइट	वटा		१२		१०	१९		
४	हाते माईक	वटा		१					
५	हेल्मेट	वटा	१०	३५		१०	२७	१५	
६	आल्मुनियम भर्याङ	वटा	२	१					
७	बेल्चा	वटा		२५		५		१५	
८	क्रोबार	वटा		५					
९	क्याराबाईनर	सेट		१					
१०	म्याट्रेस	वटा		६					
११	बन्चरो	वटा		२			२		
१२	स्ट्रेचर फोल्डिङ	वटा		४					
१३	ह्यामर	वटा		८/२ सानो/ठूलो		१०	१०		
१४	त्रिपाल	वटा		१७		६	७		
१५	डाईनामिकडोरी	रोल		१					
१६	डोरी	मिटर	१००	०					
१७	फोकस टर्च	वटा	१०	१					
१८	गैंटी	वटा		११				१५	

क्र स	सामग्रीकोविवरण	ईकाई	नेपाली सेना	शसस्त्र प्रहरी बल	जि प्र का	सिस्नेगा पा	भूमेगा पा	पुथाउत्तरगंगा गा पा	कैफियत
१९	प्राथमिकउपचार किटबक्स	वटा	२	२		२	१३		
२०	लाईफ ज्याकेट	वटा		१६		५	१२		
२१	मेगा फोन	वटा	१	१		५	१		
२२	ग्यास फाएर	वटा	२	०		६	२२	१२	
२३	आरी	वटा	१	२ सानो		२०			
२४	whistle	वटा		०		१०			
२५	Buket	वटा		०			१५		
२६	Rain Coat	वटा		०		१०	१२		
२७	Chain Saw	वटा	१	०			१		
२८	सेफ्टी वेल्ट	वटा		१०			९		
२९	रवर ट्यूव	वटा		१			५		
३०	सावेल	वटा	२०	०		५	१२		
३१	हेलोवियन लाईट	वटा		०					
३२	भ्याक्सो हेक्जावेलेड	वटा		४			४		
३३	पन्जा	जोडा	६	२६		१०	३४		
३४	जुमर पुली	वटा	५	५					
३५	सर्ट सिलिङ	वटा	४	०					
३६	फिगर ८	थान	३	८					
३७	र्याप्लिङ रोप	मिटर		१					
३८	रेकर	वटा		६					
३९	स्वाटर	वटा	१०	९					
४०	जम्प सुट	वटा		९					
४१	Bagpack	वटा		०		५			
४२	फरुवा	वटा		२					
४३	हंसिया	वटा		३					
४४	कोदालो	वटा		०					
४५	पारदर्शि जकेट	वटा		१२			२३		
४६	व्याकअप वाटर पम्प	वटा	२	२					
४७	तुम्लेट	वटा	८	९					
४८	जुत्ता	जोर		९					
४९	वायर कटर	वटा		१		१०			

क्र स	सामग्रीकोविवरण	ईकाई	नेपाली सेना	शसस्त्र प्रहरी बल	जि प्र का	सिस्नेगा पा	भूमेगा पा	पुथाउत्तरगंगा गा पा	कैफियत
५०	बोल्ड कटर	वटा		२					
५१	थ्रो व्याग	वटा	३	९			२		
५३	रिङ लायफ व्वाय	वटा		१					
५४	फायर ब्लाङकेट	वटा		०			८		
५५	ट्रोचन	वटा		१			१		
५६	सर्च लाईट	वटा	३	३			२		
५७	हेड लाईट	गोटा		०					
५८	सिट हार्नेश	गोटा		१					
५९	सर्ट कल्यानिङ	गोटा		४					
६०	अग्नी नियन्त्रक	गोटा		४					
६१	पुल्ली	गोटा		५					
६२	जेनेटर	गोटा		१					
६३	डिगिङ्ग टुल	गोटा		१					
६४	ट्रेकिङ स्टिक	गोटा		१					
६५	गल	गोटा	२	३			१७	३५	
६६	Tent 12/18	गोटा		२		५	५		
६७	घन	गोटा	२					१५	
६८	सिट हर्नेस	गोटा	२						
६९	पिक	गोटा	२०			५			
७०	मास्क कपडाको	गोटा	९						
७१	सटसिलिङ	गोटा	४						
८०	Safety ribbon	roll				२			
८१	Safety glass	गोटा				१०			
८२	Sleeping bag	गोटा				५			
८३	सोलार प्यानल	गोटा				२			
८४	Wrech	गोटा					१५		
८५	Ladder	गोटा					२		
८६	safety boot with steel	गोटा					८		
८७	fire pump(mobile dumkal)	गोटा					१		
८८	dust mask	गोटा					६		

स्रोतः ३ वटै गाउँपालिका, सम्बन्धित कार्यालयहरुबाट

अनुसूची-१४

रुकुम पूर्वमा भएका जलविद्युतको विवरण					
सि.नं.	योजनाको नाम	प्रमुखको नाम	रहेको स्थान	क्षमता	सम्पर्क नं.
१	तुबाङ खोला लघु जलविद्युत आयोजना	हरिलाल बोहरा	सिस्ने गा.पा. २ तुबाङ खोला	३५ K.W.	९८६६८७३५५७
२	छिपखोला लघु जलविद्युत आयोजना	,,	,,छिपखोला	३ K.W.	९७४८५२४०८१
३	तल्लो चिउरी खोला लघु जलविद्युत आयोजना	जनक के.सी.	,,४	१४ K.W.	९७४७९३४६६३
४	नौधरी खोला लघु जलविद्युत आयोजना	शशिधर बुढा	,,७	१६ K.W..	९८१२८१३९७१
५	जामा खोला लघु जलविद्युत आयोजना	बिर्ष बुढा	,,८	१२२ K.W.	९८२२९०२८४९
६	छिपखोला लघु जलविद्युत आयोजना	नरहरी पुन	सिस्ने गा.पा. २ छिखोला	४०KW	
७	पाखाओराली लघु जलविद्युत आयोजना		सिस्ने गा.पा. १	४०KW	
८	त्रिवेणी लघु जल विद्युत आयोजना	नर बहादुर बुढा	भूमे गा.पा. – २	४५ K.W.	९८०९८९०६७५
९	केन्सी खोलालघु जलविद्युत आयोजना	मेण प्रसाद रोका	भूमे गा.पा. – ३	९१ K.W.	
१०	ग्रामिण लघु जल विद्युतआयोजना	फर्क बहादुर पुन	भूमे गा.पा. – ३ सिमा	१६ K.W.	
११	लुकुम खोला लघु जल विद्युत आयोजना	रुणी धन घर्ती	भूमे गा.पा. १ लुकुम	८५ K.W.	
१२	खुमा खोला लघु जल विद्युत आयोजना	टेकमान बुढा	भूमे गा.पा. – ७ लाभाङ	१७ K.W.	९७४८५६३४८०
१३	धर्मशाला सिखारुम खोलालघुजल विद्युत आयोजना	वसन्त रोका	भूमे गा.पा. – ७ धर्मशाला	८ K.W.	९८१०९४८९४७
१४	मेरुगा खोला लघु जलविद्युत आयोजना	कमल बुढा	भूमे गा.पा. – ६ जितखोला	१३५ K.W.	-
१५	छतरा खोला लघु जलविद्युत आयोजना	मान बहादुर रोका	भूमे गा.पा. – ८	१५ K.W..	
१६	कुचिबाङ खोला लघु जलविद्युत आयोजना	मनराखी कामी	,,पाछाबाङ	२० K.W..	
१७	लाखर खोला लघु जलविद्युत आयोजना	कर्ण बहादुर बुढा	भूमे गा.पा. – ९	१२ K.W..	९७४८५३१७७३
१८	बन्वरे लघु ज विद्युत आयोजना	धने प्रसाद बुढा	भूमे गा.पा. – ९	३ K.W.	९८६६८१८६७१
१९	रुकुम खोला सानो लघु जलविद्युत आयोजना	कमल बुढा	भूमे ६	१३५ K.W.	
२०	झारलुङकारी खोला लघु जलविद्युत आयोजना	दुधसिँह बुढा	पुथा गा.पा. – २	२३ K.W.	९८५१२०२३६६
२१	मैकोट अर्जल खोला लघु जल विद्युत आयोजना	मेण प्रसाद रोका	पुथा गा.पा. – १	९१ K.W.	
२२	घुन्माखोला लघु जल विद्युतआयोजना	फर्क बहादुर पुन	पुथा गा.पा. – ४	१६ K.W.	

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्व)

रुकुम पूर्वमा भएका जलविद्युतको विवरण					
सि.नं.	योजनाको नाम	प्रमुखको नाम	रहेको स्थान	क्षमता	सम्पर्क नं.
२३	गुम्रीगाड खोला लघु जल विद्युत आयोजना	सरस्वती ओली	पुथा गा.पा. – ९	३२ K.W.	
२४	काजरजंग खोला लघु जल विद्युत आयोजना	टेकमान बुढा	पुथा गा.पा. – ५	३२ K.W.	
२५	तामागार खोलालघु जलविद्युत आयोजना	कर्मटेक बुढा	पुथा गा.पा. – ५	६९ K.W.	
२६	ओख्माखोला लघु जलविद्युत आयोजना	दिपेन्द्र छन्तेल	पुथा गा.पा. – १३	६९ K.W.	९८६६९२३६०९
२७	नरसिँहखोला लघु जलविद्युत आयोजना	दयाधन घर्ती	पुथा गा.पा. – १०	२१ K.W.	९७४८५५८०३५
२८	घुम्लिबाङलघुजलविद्युतआयोजना		पुथा उत्तरगंगा -१०	११ KW	
२९	गस्कुरखोला लघु जलविद्युत आयोजना	मोहनभक्त बुढा	पुथा गा.पा. –	२३ K.W..	९७४८५१०९३९
३०	दोमइखोला खोला लघु जलविद्युत आयोजना		पुथा गा.पा. – ११	१२ K.W.	९७४८५३१७७३
३१	कुचैखोला लघु ज विद्युत आयोजना		पुथा गा.पा. – १२	३ K.W.	९८६६८१८६७१
३२	दमचन लघु जलविद्युत		पुथा गा.पा. – १३	२ K.W.	९७४१२८७९०७
३३	तुपा खोला लघु जल विद्युत आयोजना		पुथा गा.पा. – १४	५ K.W.	९८६६९५७३७१
३४	कुङरी लघु जलविद्युत आयोजना		पुथा गा.पा. – १५	५ K.W..	९७४८५९८७७४
३५	भैसी खोला लघु जलविद्युत आयोजना		पुथा गा.पा. – १६	११.५ K.W..	९७४८५५६१२२
३६	दोख्लाबाङ लघु जलविद्युत आयोजना		पुथा गा.पा. – १७	२१ K.W.	
३७	सुनपानी लघु जलविद्युत आयोजना	हिराधन पुन	पुथा गा.पा. – १८	८५ K.W.	९७४६७२७१११
३८	तिलाखोला लघु जलविद्युत आयोजना	डम्मर पुन	पुथा गा.पा. – १९	३० K.W.	

अनुसूची- १५

सरकारी तथा अन्य संयन्त्रको विवरण							
क्र स	संयन्त्र तथा समिति	जिल्लास्तरीय समिति	सिस्ने गा पा	भूमे गा पा	पुथाउत्तरगंगा गा पा	जम्मा	कै
१	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन	१	०	०	०	१	
२	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	०	१	१	१	३	
३	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति	१	५	५	६	१७	
४	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	१	१	१	१	४	
५	जिल्ला उध्योग वाणिज्य संघ, रूकुम पूर्व	१	१	०	०	२	
६	खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समिति	१	१	१	१	४	
७	कृषि वन तथा वातावरण समन्वय समिति	०	१	०	०	१	
८	गाउँशिक्षा समिति	०	१	१	१	३	

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

सरकारी तथा अन्य संयन्त्रको विवरण							
क्र स	संयन्त्र तथा समिति	जिल्लास्तरीय समिति	सिस्ने गा पा	भूमे गा पा	पुथाउत्तरगंगा गा पा	जम्मा	कै
९	गाउँ उद्यम विकास समिति	०	०	१	१	२	
१०	जिल्ला सुरक्षा समिति	१	०	०	०	३	
११	बालसंरक्षण समिति	१	१	०	१	३	
१२	जेष्ठ नागरीक सहायतता समिति	०	१	०	०	१	
१३	मानव अधिकारका लागि एकल महिला जिल्ला समन्वय समिति	१	०	०	०	१	
	जम्मा	८	१४	१०	१३	४५	

श्रोतः ३ वटै गाउँपालिका

अनुसूची- १६

सिस्ने गाउँपालिका भित्र पर्ने शिक्षण संस्थाहरूको विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	मोबाइल नम्बर	सञ्चालित कक्षा
१	श्री हिमालय माध्यमिक विद्यालय पाखापानी	सिस्ने-१	उमेश खड्का	9868207583	०–१०
२	श्री नवज्योति माध्यमिक विद्यालय वल्लेचौर	सिस्ने-१	धनसिह खड्का	9868034433	०–१०
३	श्री आधारभूत विद्यालय सिस्नेपोखरी	सिस्ने-१	राज कुमार रिजाल	9868246393	०–५
४	श्री हिमालय आधारभूत विद्यालय ओख्रेना	सिस्ने-१	बसन्ता पोख्रेल	9864729398	०–५
५	श्री आधारभूत विद्यालय लाम्पाखा	सिस्ने-१	जयराम बोहरा	9849494355	१–५
६	श्री सिस्ने आधारभूत विद्यालय रतुवामारे	सिस्ने-१	गौरी के.सी.	९८६३६४१५६४	०–3
७	श्री हिमालय माध्यमिक विद्यालय नायगाड	सिस्ने-२	पुर्ण बहादुर बोहरा	9866965267	१–१२
८	श्री हिमालय आधारभूत विद्यालय किंदा	सिस्ने-२	चित्रा मल्ल	9866837746	१–५
९	श्री आधारभूत विद्यालय खरिबोट	सिस्ने-२	तेज कुमार वुढा	9844903448	०–८
१०	श्री आधारभूत विद्यालय दत्कुना	सिस्ने-२	झपीलाल रिजाल	९८६८६९८०९७	०–५
११	श्री आधारभूत विद्यालय ओखरबोट	सिस्ने-२	पृथ्वी बहादुर रिजाल	9868282488	१–५
१२	श्री आधारभूत विद्यालय छिपखोला	सिस्ने-२	नन्दलाल घर्ती मगर	9862789629	०–५
१३	श्री हिमशिखर आधारभूत विद्यालय सुद्री	सिस्ने-२	प्रेम बहादुर खत्री	9844858896	०–५
१४	श्री आधारभूत विद्यालय चुत्राकोट	सिस्ने-२	कमला खड्का	9844973221	०–३
१५	श्री बाल विकास केन्द्र लैपा	सिस्ने-२	लक्ष्मी के.सी.	९७४५३७९७७९	०

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	मोबाइल नम्बर	सञ्चालित कक्षा
१६	श्री सौजन्य आधारभूत विद्यालय पाङा	सिस्ने-३	गणेश बहादुर खड्का	९८४३४०९९७१	०–८
१७	श्री जनता माध्यमिक विद्यालय पोखरा	सिस्ने-३	कलु खड्का	९८४४८७४०९०	१–१२
१८	श्री आधारभूत विद्यालय नयाँढाका	सिस्ने-४	बल बहादुर खड्का	९८६६८७३८१४	१–८
१९	श्री आधारभूत विद्यालय अमलाचौर	सिस्ने-४	हिरालाल के सी	९८४४८७८६२३	०–५
२०	श्री प्रगति आधारभूत विद्यालय काँडा	सिस्ने-४	हिमलाल खड्का	९८०९८२६९९८	०–५
२१	श्री माध्यमिक विद्यालय दादिङ	सिस्ने-४	मेघलाल घर्ती	९८६७५३६३३६	०–१०
२२	श्री आधारभूत विद्यालय झाक्रिपोले	सिस्ने-४	भक्तराज शर्मा	९८६८४०३१५२	०–५
२३	श्री आधारभूत विद्यालय रातामाटा	सिस्ने-४	जनक केसी	९८४७९३४६६३	०–३
२४	श्री रुक्मिणी माध्यमिक विद्यालय रुकुमकोट	सिस्ने-५	चन्द्र बहादुर मल्ल	९८४४९१७४६८	०–१२
२५	श्री कोट माध्यमिक विद्यालय रुमालबारा	सिस्ने-५	सरद चन्द्र समाल	९८४७९५४०९९	१–१०
२६	श्री शिवशक्ति आधारभूत विद्यालय तल्लो ह्याप्ला	सिस्ने-५	वदम वुढाथोकी	९८६६९११०२९	१–५
२७	श्री जीवन ज्योति आधारभूत विद्यालय टाकुरा	सिस्ने-५	बसन्ती डाँगी	९८६८२७९५५३	0-1
२८	श्री शहिद स्मृति आधारभूत विद्यालय दुदिल्लागैरा	सिस्ने-५	वसन्त बस्नेत	९८६३२८०५५७	०–३
२९	श्री त्रिभुवन जनता माध्यमिक विद्यालय छिप्रिदह	सिस्ने-६	मदन कुमार गौतम	९७४५९२७५२८	०–१२
३०	श्री जनता आधारभूत विद्यालय खोपिचार	सिस्ने-६	रमण विक्रम शाह	९८४७८७८४९६	०–८
३१	श्री आधारभूत विद्यालय उखुवारी	सिस्ने-६	लिलाध्वज पौडेल	९८६८२३९४७०	०–५
३२	श्री नव विहानी आधारभूत विद्यालय ढकलवारा	सिस्ने-६	कमला मल्ल	९८६३३२४१२४	०–३
३३	श्री कालिका बालविकास केन्द्र पाखागाउँ	सिस्ने-६	मालती वुढा	९८४३०५२०४३	०
३४	श्री आधारभूत विद्यालय नाथिगार	सिस्ने-७	मोतिराम रेउले	९८४३५३४४६२	१–५
३५	श्री जनसेवा आधारभूत विद्यालय सान्चौर	सिस्ने-७	खड्ग प्रासाद वुढा	९८०९७००६६१	१–8
३६	श्री आधारभूत विद्यालय चिसापानी	सिस्ने-8	करुणा गिरी वुढा	९८६६९१९०५१	०–५
३७	श्री सानोभेरी माध्यमिक विद्यालय लम्पाकोट	सिस्ने-८	कृष्ण बहादुर नाथ	९८५७८६४३७०	१–१०
३८	श्री आधारभूत विद्यालय स्यालापाखा	सिस्ने-८	हिरालाल पुन	९८४४९१४९९१	1-8
३९	श्री आधारभूत विद्यालय भुरुङ्गा	सिस्ने-८	मोहन कुमार पुन	९८४९०८६३१०	१–8
४०	श्री आधारभूत विद्यालय झिमखोला	सिस्ने-८	मनमोति पुन	९८४४९८९४७४	१–5
४१	श्री आधारभूत विद्यालय धपे	सिस्ने-८			0

श्रोतः ३ सिस्ने गाउँपालिका

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

अनुसूची- १७

भुमे गाउँपालिका भित्र पर्ने शिक्षण संस्थाहरूको विवरण

भुमे गाउँपालिका

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	मोबाइल नम्बर	सञ्चालित कक्षा
१	श्री बराहा आधारभूत विद्यालय स्याला	भूमे-१	देवी प्रसाद पुन	9810919405	०–८
२	श्री भूमी आधारभूत विद्यालय रुजिखोला	भूमे-१	सुन कुमारी पुन	9812805756	०–५
३	श्री सिद्धचौर माध्यमिक विद्यालय लुकुम	भूमे-१	राम बहादुर पुन	9806248935	०–१२
४	श्री त्रिभुवन आधारभूत विद्यालय खावाङ	भूमे-२	लाल बहादुर खड्का	9847869027	०–9
५	श्री बाल विकास आधारभूत विद्यालय जङ्ग डाँडा	भूमे-२	रामलाल वुढा	9809575615	१–5
६	श्री त्रिवेणी माध्यमिक विद्यालय काँक्रि	भूमे-२	इन्द्रजित रावल	9810917065	०–१०
७	श्री हिमालय आधारभूत विद्यालय गावाङ	भूमे-२	गोवर्धन वुढा	9810920024	०–५
८	श्री बाल ज्योति आधारभूत विद्यालय दहवाङ	भूमे-२	मदन आचार्य	9866537799	०–5
९	श्री नमूना आधारभूत विद्यालय मोरावाङ	भूमे-३	टेक बहादुर श्रेष्ठ	9768321271/9869849630	०–8
१०	श्री शहिद शुक्र माध्यमिक विद्यालय सिमा	भूमे-३	अनिल आचार्य	9867815090	०–१२
११	श्री टक्सार आधारभूत विद्यालय झुम्लावाङ	भूमे-३	हेमजंग राणा	9847953020	०–८
१२	श्री शहिद वाशु स्मृति नमूना आधारभूत विद्यालय क्याङ्सी	भूमे-३	तुलाराम खड्का	9849403919	०–८
१३	श्री जनशक्ति माध्यमिक विद्यालय काँडा	भूमे-४	धनेश थापा	९८४७८७८४७३	०–१०
१४	श्री जन विकास आधारभूत विद्यालय तल्लो साकिम	भूमे-४	विष्णु खत्री	9810914292	०–५
१५	श्री जनता आधारभूत विद्यालय सेरावाङ	भूमे-५	तिलक प्रसाद आचार्य	9765459564	०–५
१६	श्री आधारभूत विद्यालय डालिवाङ	भूमे-५	मोहन के.सी.	9868248014	०–५
१७	श्री जन जागृति माध्यमिक विद्यालय महत	भूमे-६	सुदिप श्रेष्ठ	9847912147	०–१२
१८	श्री बाल जनजागरण आधारभूत विद्यालय रिशालचौर	भूमे-६	लिला बहादुर पुन	9803711922	०–८
१९	श्री जन चेतना आधारभूत विद्यालय खाम्दै	भूमे-६	दिल कुमारी रोका पुन	9742357931	०–५

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	मोबाइल नम्बर	सञ्चालित कक्षा
२०	श्री बालविकास विद्यालय नाखे	भूमे-६	जन कुमार रोका	9844086040	0 – 2
२१	श्री आधारभूत विद्यालय लावाङ	भूमे-७	प्रकाश वुढा मगर	9847852305	०–५
२२	श्री जनज्योति आधारभूत विद्यालय धर्मशाला	भूमे-७	आसमन रोका मगर	9867146155	१–८
२३	श्री छेलोफाल्ने आधारभूत विद्यालय गुनाम	भूमे-७	धन बहादुर खड्का	9841039189	०–५
२४	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय कार्जा	भूमे-८	लक्ष्मी शर्मा	9809844705	०–८
२५	श्री सरस्वति माध्यमिक विद्यालय सिमखोला	भूमे-८	धन बहादुर खड्का	9761852585	०–१०
२६	श्री माध्यमिक विद्यालय कुचिवाङ	भूमे-८	लोक प्रसाद शर्मा	9867859031	०–१०
२७	श्री जनशक्ति आधारभूत विद्यालय झिम्का	भूमे-८	पुष्पा रोका	9749386311	१–३
२८	श्री चैते छहरा आधारभूत विद्यालय पेदी धर्मशाला	भूमे-९	मिलन के.सी.	9864660604	०–५
२९	श्री आधारभूत विद्यालय दुवाचौर	भूमे-९	मान बहादुर विष्ट	9868298945	०–५
३०	श्री आधारभूत विद्यालय सिमचौर	भूमे-९	चेत बहादुर खड्का	9866907545	०–८
३१	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय चुन्वाङ	भूमे-९	एकराज डाँगी	9861958987	१–१२
३२	श्री सन्नी आधारभूत विद्यालय गलमछिन्ने	भूमे-९	गणेश कुमार पुन	9864445250	०–५
३३	श्री मदन स्मुति आधारभूत विद्यालय डाँडागाउँ	भूमे-९	चेताराम नेपाली	9866963893	०–५
३४	श्री बाल विकास आधारभूत विद्यालय गोठीवाङ	भूमे-९	कमला पुन	9746495229	१–३
३५	श्री प्रभूकुटी बालविकास केन्द्र चुन्वाङ	भूमे-९	निशा पुन मगर	9847478081	०

अनुसूची- १८

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका भित्र पर्ने शिक्षण संस्थाहरूको विवरण

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	मोबाइल नम्बर	सञ्चालित कक्षा
१	श्री जनता आधारभूत विद्यालय पुषरगाउँ	पुथा उत्तरगङ्गा-१	सीता शर्मा	9866904662	०–५
२	श्री पुथा हिमालय माध्यमिक विद्यालय मैकोट	पुथा उत्तरगङ्गा-१	जनक वडुवाल	९८६८०७७९५५	०–१२

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	मोबाइल नम्बर	सञ्चालित कक्षा
३	श्री आधारभूत विद्यालय हार्दिवाङ	पुथा उत्तरगङ्गा-२	सुरेश यादव	9749397780	०–५
४	श्री हिमालय आधारभूत विद्यालय पेल्मा	पुथा उत्तरगङ्गा-२	कमलाल पुन	9844756928	०–८
५	श्री तातापानी आधारभूत विद्यालय गुइबाङ	पुथा उत्तरगङ्गा-२	अगिरमान	९८६७८५६८१३	१–5
६	श्री बाल कल्याण आधारभूत विद्यालय तिज्याङ	पुथा उत्तरगङ्गा-२	देउमा खड्का	9866093250	१–5
७	श्री नौधारे आधारभूत विद्यालय झारलुङ	पुथा उत्तरगङ्गा-२	आशिष पुन	9745984148	०–३
८	श्री आधारभूत विद्यालय रन्मा	पुथा उत्तरगङ्गा-३	हुमलाल खड्का	९८६८६४८५४०	०–८
९	श्री जनज्योति आधारभूत विद्यालय घुन्माखोला	पुथा उत्तरगङ्गा-४	इन्द्र बहादुर खड्का	9847869294	१–५
१०	श्री आधारभूत विद्यालय अर्जल	पुथा उत्तरगङ्गा-४	बहादुर रोका मगर	9840389492	०–८
११	श्री बाल कल्याण आधारभूत विद्यालय काँडा	पुथा उत्तरगङ्गा-४	बहादुर रोका मगर	9840389492	१–5
१२	श्री आधारभूत विद्यालय गर	पुथा उत्तरगङ्गा-५	दिपा कुमारी शाही	9868956367	०–५
१३	श्री देउराली माध्यमिक विद्यालय हुकामकोट	पुथा उत्तरगङ्गा-५	मगेराज घर्ती मगर	9848155825	०–१२
१४	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय काजरजंग	पुथा उत्तरगङ्गा-५	कल्पना दाहाल	9866827940	०–५
१५	श्री आदर्श आधारभूत विद्यालय फुलवाङ	पुथा उत्तरगङ्गा-५	रश्मी पुन	9867563872	1–3
१६	श्री बाल कल्याण आधारभूत विद्यालय उर्ज्याङ	पुथा उत्तरगङ्गा-५	मिलन कामी	9843281878	१–५
१७	श्री जनजागृति आधारभूत विद्यालय मयाङ	पुथा उत्तरगङ्गा-६	चेत कुमार सेन	9866253499	०–८
१८	श्री आदर्श आधारभूत विद्यालय डिम्मुरगैरा	पुथा उत्तरगङ्गा-६	पवन खड्का	9867967215	०–५
१९	श्री जनज्योति माध्यमिक विद्यालय जाङ	पुथा उत्तरगङ्गा-७	हरि बहादुर खड्का	9848272690	०–१०
२०	श्री सानोभेरी आधारभूत विद्यालय खारखोला	पुथा उत्तरगङ्गा-७	कृष्ण बहादुर शर्मा	9869875089	०–८
२१	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय घुर्वाङ	पुथा उत्तरगङ्गा-७	पूर्ण बहादुर वि.क.	9845169629	१–३
२२	श्री जनसहयोग माध्यमिक विद्यालय रिवाङचौर	पुथा उत्तरगङ्गा-८	गोकेन्द्र जंग मल्ल	९८६४२८७३२२	०–१०
२३	श्री आधारभूत विद्यालय घरेली टाकुरा	पुथा उत्तरगङ्गा-८	अर्जुन वुढा	9741392464	१–५
२४	श्री लालपाटन आधारभूत विद्यालय चुमा	पुथा उत्तरगङ्गा-८	चेत कुमार सेन	9866907269	०–५
२५	श्री आदर्श माध्यमिक विद्यालय खारावाङ	पुथा उत्तरगङ्गा-९	सविन्द्र खड्का	9845204085	०–१०

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	मोबाइल नम्बर	सञ्चालित कक्षा
२६	श्री बाल विकास आधारभूत विद्यालय पुनमचौतारा	पुथा उत्तरगङ्गा-९	डिल कुमारी गुरुङ	9868963960	०–5
२७	श्री जनप्रिय आधारभूत विद्यालय घुम्लिवाङ	पुथा उत्तरगङ्गा-१०	सिता वुढा	9741348658	०–८
२८	श्री हिमालय जनजागृति आधारभूत विद्यालय बाच्छिगाउँ	पुथा उत्तरगङ्गा-१०	जवाहरलाल पुन	9848155513	०–८
२९	श्री दशरथ आधारभूत विद्यालय तुपा	पुथा उत्तरगङ्गा-१०	जिता दर्माली	9863679132	०–6
३०	श्री महेन्द्र माध्यमिक विद्यालय तकसेरा	पुथा उत्तरगङ्गा-१०	रासधन घर्ती मगर	9864987979	०–१२
३१	श्री उत्तरगङ्गा आधारभूत विद्यालय सेरावालुवा	पुथा उत्तरगङ्गा-११	जय कुमारी वुढा मगर	9868854978	०–८
३२	श्री आधारभूत विद्यालय तल्लोसेरा	पुथा उत्तरगङ्गा-११	सुजाता वुढा	९८६८६४०९९०	०–५
३३	श्री जनजागृती आधारभूत विद्यालय दमचन	पुथा उत्तरगङ्गा-११	चम्फा घर्ती	9846548534	०–५
३४	श्री जनसेवा आधारभूत विद्यालय गोलखाडा	पुथा उत्तरगङ्गा-१२	जीवन कुमारी वुढा	9748555995	०–५
३५	श्री पहाडी आधारभूत विद्यालय छमारी	पुथा उत्तरगङ्गा-१२	इन्द्र बहादुर श्रेष्ठ	9864987950	१–३
३६	श्री दुर्गा आधारभूत विद्यालय गर्खानी	पुथा उत्तरगङ्गा-१२	विमल पुन	9849336419	०–५
३७	श्री ज्योति आधारभूत विद्यालय फल्नै	पुथा उत्तरगङ्गा-१२	उपेन्द्र बहादुर शाही	9848646244	१–५
३८	श्री पर्वत माध्यमिक विद्यालय कोल	पुथा उत्तरगङ्गा-१२	रुद्र बहादुर खत्री	9857824434	१–१२
३९	श्री हिमालय आधारभूत विद्यालय ओख्मा	पुथा उत्तरगङ्गा-१३	छल बहादुर तुलाचन	9867920493	०–८
४०	श्री आधारभूत विद्यालय पद्मी	पुथा उत्तरगङ्गा-१३	सन्तोष वुढा	9842679191	०–५
४१	श्री सुन्दर आधारभूत विद्यालय विर्गुम कोल	पुथा उत्तरगङ्गा-१३	गोकुल तुलाचन	9868945435	०–३

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	मोबाइल नम्बर	सञ्चालित कक्षा
४२	श्री जनजागृति आधारभूत विद्यालय पिपलटुङ	पुथा उत्तरगङ्गा-१३	विद्यालक्ष्मी रोका वुढा	9869467533	०–३
४३	श्री नवशिक्षा आधारभूत विद्यालय खैरेखोला	पुथा उत्तरगङ्गा-१३	गम बहादुर गिरी	9865448221	०–३
४४	श्री आधारभूत विद्यालय नाखा	पुथा उत्तरगङ्गा-१४	पुष्पलाल ओली	9843905416	०–५
४५	श्री डिग्रे आधारभूत विद्यालय पानचौर	पुथा उत्तरगङ्गा-१४	राज देवी वुढा	9840918221	०–3
४६	श्री सिद्धमण्डली माध्यमिक विद्यालय राङ्सी	पुथा उत्तरगङ्गा-१४	चिताराम के सी	9748166648	०–१०

अनुसूची-१९

नागरिक समूहको संख्यात्मक विवरण

क्रस	नागरीकसमाज समूह	सिस्ने गापा	भूमे गा पा	पुथाउत्तरगंगा गा पा	जम्मा	कैफियत
१	खानेपानी उपभोक्ता समुह	४६	४७	५१	१४४	
२	कृषक समूह	६२	३३	६४	१५९	
३	पशुपंछी पालन समूह	१४	३०	२९	७३	
४	समुदायिक वन उपभोक्ता समुह	६१	२९	५१	१४१	
५	सहकारी लिमिटेड	११	१०	५	२६	
६	युवा क्लव	२	२३	१	२६	
७	बाल क्लव	१८	१०	७	३५	
८	आमा समूह	४१	३०	५४	१२५	
९	कवुलियती वन समूह	६	७	२	१५	
१०	मठ मन्दीर प्रकृतिक सम्पदा संरक्षण समिति	४	४१	३	४८	
११	बजार व्यवस्थापन समिति	२	१	0	३	
१२	समूह संजाल	४	३	0	७	
१३	टोल विकास संस्था	0	३	0	३	
	जम्मा संख्या	२७१	२६७	२६७	८०५	

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची-२०

जिल्लामा कार्यरत विभिन्न संघ संस्थाहरुको विवरण

क्र स	संस्था वा कार्यालय	सम्पर्क व्यक्ति	पद	कार्यालयको टेलिफोन/मोबाईल नं	ईमेल ठेगाना
१	रुकुम पूर्व उद्योग वाणिज्य संघ	केबेन्द्र गौतम	अध्यक्ष	०८८४१३०५३ ९८५८०२७०९९	rukumkotcci2075@gmail.com
२	नेपाल चेम्बर अफ कमर्श रुकुम शाखा	दिलिप थापा, तिलक खड्का	अध्यक्ष महासचिव	९८५११५२९३० ९८५११९७१५८	
३	संयुक्त राष्ट्र संघीय जनसंख्या कोष, (UNFPA)	भूवन सेजुवाल	जिल्ला अधिकृत	९८४८३००५३४ ९८०१०५६१८७	sejuwal@unfpa.org
४	युनाईटेड मिसन टु नेपाल रुकुम क्लष्टर	शिव अधिकारी	टिम लिडर	९८५१०९६५३८	Shiva.adhikari@umn.org.np
५	रुकुमेली समाज विकास केन्द्र रुकुम	नर बहादुर नेपाली	अध्यक्ष	०८८५३००६४, ९८५११६२३१५	rukumelisamaj@gmail.com
६	हुरेडकार्स रुकुम	दामोदरगौतम	अध्यक्ष	९८५७८२०६१२	huredcarcrukum@gmail.com
७	मिक नेपाल रुकुम	ललिता बुढा	का वा अध्यक्ष	९८४४९१५०४९	mic60@gmail.com
८	नेपाल जनजागरण मञ्च रुकुम	टेक कुसारी	अध्यक्ष	९८६७९५९८८२	
९	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी रुकुम पूर्व जिल्ला शाखा	दामोदर गौतम	सभापति	९८५७८३०६१२, ९८५७८५७०९९	rukumeast.dc@nrcs.org
१०	सिद्धार्थ सामाजिक विकास केन्द्र कपिलवस्तु	सुर्य कुमारी शाही	अध्यक्ष	९८५०१५१८६५	suryakumarishahi123@gmail.com
११	समृद्ध समाज नेपाल	सुबोधराज शेर्पाली	अध्यक्ष	९८५१०००२००	
१२	नव भिजन जलविद्युत सहकारी संस्था लि	दिपेन्द्र मल्ल, विष्णु मल्ल	अध्यक्ष अपरेटर	९८५७८२४८८० ९८६८०७९४१९	
१३	सामुदायिकवन उपभोक्ता महासंघ	विष्णु देवकोटा	अध्यक्ष	९८६६९२३२१३	
१४	सिस्ने पूर्वी रुकुम यातायात प्रा लि	बबि कुमार चन्द	सहायक ईन्चार्ज	९८६४६६५०९५	
१५	रुकुमकोट यातायात प्रा लि	सनम गौतम	ईन्चार्ज	९८६४८१८९०६	
१६	रेडीयो पूर्वी रुकुम	वसन्त बाठा मगर	स्टेशन म्यानेजर	०८८४१३१७८ ०८८४१३१७९	radioprkm@gmail.com

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र स	संस्था वा कार्यालय	सम्पर्क व्यक्ति	पद	कार्यालयको टेलिफोन/मोबाईल नं	ईमेल ठेगाना
				९८४८०५८२२२	
१७	निर्माण व्यवसायी संघ	दत्तबहादुर बस्नेत	अध्यक्ष	९८५११३८१५९	

अनुसूची-२१

जिल्लामा क्रियाशिल राजनीति दलहरुको विवरण

क्र स	राजनितिक दलको नाम	सम्पर्क व्यक्ती	पद	सम्पर्क नम्बर
१	नेपाली काङ्ग्रेस	भिम बहादुर खड्का	का.सभापति	९८४८४७७८९९
२	नेकपा एमाले	लिलामणी गौतम	अध्यक्ष	९८५११०११२१
३	नेकपा माओवादी केन्द्र	कुमारी बराल	संयोजक	९८६८७७८५२३
४	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टि	सुधिर विक्रम शाह	अध्यक्ष	९८५१०३२८६१
५	जनता समाजवादी पार्टी	सुरेन्द्र पुन		
६	नेकपा एकिकृत समाजवादी	भिउमान घर्ति	अध्यक्ष	९८५७८७६७१७
७	राष्ट्रिय जनमोर्चा	चन्द्र विक्रम शाही	अध्यक्ष	९८६५६११०८१

अनुसूची-२२

जिल्ला स्थित सरकारी स्वास्थ्य कार्यालयहरुको विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	बेडसंख्या	प्रमुखको नाम	रहेको स्थान	समपर्क नं.
१	स्वास्थ्य कार्यालय		पुस्कल श्रेष्ठ	सिस्ने ५ रुकुमकोट	९८५७८४५१४६
२	रुकुम पूर्व अस्पताल	१५	डा जितेन्द्र राज कोइराला	सिस्ने ५ रुकुमकोट	९८४६४४८७७३
१	मैकोट स्वास्थ्य चौकी	२	सन्तोष कापर	पुथा १ मैकोट	९८६४९३३५७४
२	हुकाम स्वास्थय चौकी	२	प्रेम प्रकाश के.सी.	पुथा ५ हुकाम	९८६७१९९३०४
३	जाङ स्वा चौकी	२	ओम प्रकाश चौधरी	पुथा ८ रिवाङचौर	९८६३१३१४७३
४	राङ्सी स्वा चौकी	२	अकविर विष्ट	पुथा १४ राङ्सी	९८४७८८७७५३
५	प्रा.स्वा.केन्द्र कोल	३	तिलक बहादुर विष्ट	पुथा १२ कोल	९८४८१५४५७३
६	तकसेरा स्वा.चौकी	२	विरभान बोहरा	पुथा १० तकसेरा	९८४८५०९६७८
७	आधारभूत स्वा.ई.	१	कुमारी मगर	पुथा २ पेल्मा	९६९३९५२२२
८	आधारभूत स्वा.ई.	१	मनिस बुढा मगर	पुथा ३ रन्मा	९८४३८९६३९७
९	आधारभूत स्वा.ई.	१	असोक सुनार	पुथा ४ अर्जल	९७४३८६४३७
१०	आधारभूत स्वा.ई.	१	दामोदर खड्का	पुथा ६ मयाङ	९८६६९३४९१५
११	आधारभूत स्वा.ई.	१	कल्पना पुन	पुथा ९ खारावाङ	९८४८३५२१८९

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सि.नं.	कार्यालयको नाम	बेडसंख्या	प्रमुखको नाम	रहेको स्थान	समपर्क नं.
१२	आधारभूत स्वा.ई.	१	शान्ति सुनाम	पुथा ७ जाङ	९८६४७१०१५०
१३	आधारभूत स्वा.ई.	१	पुष्पा बुढा मगर	पुथा १३ पिपलटुङ	९८४९८०२६७४
१४	आधारभूत स्वा.ई.	१	जानकी गिरी विष्ट	पुथा ११ दमचन	९८६४९३३५७४
१५	सा.स्वा.ई.काजरजङ	१	पुर्णिमा बुढा	पुथा ५ काजरजङ	९८६६९६३६३७
१६	सा.स्वा.ई.नाखा	१	मन कुमारी रोका	पुथा १४ नाखा	९८६८२७४२६८
१७	स्वास्थ्यचौकी	०	कासिराम ओली	सिस्ने १ भट्टेचौर	९८४४८९९९८४
१८	स्वास्थ्यचौकी सिस्ने	०	काशी राम खड्का	सिस्ने २ नायगाड	९८४९१४५३४१
१९	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई छिपखोला	०	गोमा चन्द शाही	सिस्ने २ छिपखोला	९८४२७९९०७२
२०	स्वास्थ्यचौकी	०	ज्ञानी ओली	सिस्ने ३ पोखरा	९८६८२४७९३५
२१	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई अमलाचौर	०	उर्मिला शर्मा	सिस्ने ४ अमलाचौर	९८६४३३६४०८५
२२	स्वास्थ्यचौकी	०	नमुना पुनमगर	सिस्ने ६	९८४७०५०८०८
२३	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई	०	कल्पना थापा	सिस्ने ६ खोपीचार	९८४७८९५१५०
२४	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई	०	हिरा खड्का	सिस्ने ७ नाथीगाड	९८६९७१७८२६
२५	स्वास्थ्यचौकी	०	हरि ब के सी	सिस्ने ८	९८४८०५०६४२
२६	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई	०	मन बहादुर घर्ति	सिस्ने ८ भूरूङगा	९८४८७९५१११
२७	रुमालबारा आधारभूत स्वा.ई.	०	सुमन विश्वकर्मा	सिस्ने ५	९८६८६०६०१०
२८	सान्चौर आधारभूत स्वा.ई.	०	हिमा बुढाथोकी	सिस्ने-८	९८४३९०५४४९
२९	आइसोलेसन भवन	१५	सुरेन्द्र प्रसाद यादव	सिस्ने-५	९८६६९०४८२५
३०	स्वास्थ्यचौकी चुनबाङ	०	चित्र बहादुर विष्ट	भूमे ९ चुनबाङ	९८४७९१४७३९
३१	स्वास्थ्य चौकी काँडा	०	चित्र बहादुर चन्द	भूमे ४ काँडा	९८४८७३७६३६
३२	स्वास्थ्य चौकी मोराबाङ	०	विवेक के.सी.	भूमे ३ सिमा	९८४५६३६२५२
३३	स्वास्थ्य चौकी काँक्री	४०	तिलक बहादुर रोका	भूमे २ काँक्री	९८२२९३६३९९
३४	स्वास्थ्य चौकी महत	०	झक्कु पुन	भूमे ६ महत	९८१०९१४६४७
३५	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई लुकुम	०	अरुणा रोका	भूमे १ लुकुम	९८०८२३३०७७
३६	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई धर्मशाला	०	सुमित्रा वुढा	भूमे ७ धर्मशाला	९८४१२१५५५०
३७	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई कोर्जा	०	पार्वती पुन	भूमे ८ कोर्जा	९८१२८०३५३४
३८	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई कुचिबाङ	०	मदन बुढा	भूमे ८ कुचिबाङ	९८२२९१९७६६
३९	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई झुम्लाबाङ	०	शिव बहादुर बुढा	भूमे ३ झुम्लाबाङ	९८२२८२२३२२
४०	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई सेराबाङ	०	प्रकास वि. क.	भूमे ३ डालिबाङ	९८६३३१४९७७
४१	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	०	विष्णुहरी आचार्य	सिस्ने ६ छिप्रिदह	९८४७०३३१०३

श्रोतः ३ वटै गाउँपालिका बाट संकलित ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची- २३
जिल्ला द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT)

सि.नं.	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	कार्यरत कार्यालय	सम्पर्क नम्वर
१	पुस्कल प्रसाद श्रेष्ठ	नि.स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख	संयोजक	स्वास्थ्य कार्यालय	९८५७८४५१४६
२	डा. पुर्ण घर्ती	मेडिकल अधिकृत	सदस्य	रुकुम पुर्व अस्पताल	९८४७९१४८०७
३	सुरेन्द्र यादव	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	सदस्य	सिस्ने गापा	९८६६९०४८२५
४	उपेन्द्र यादव	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	सदस्य	भुमे गापा	९८४७९८१०३७
५	कलिभान विष्ट	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	सदस्य	पुथा उत्तरगंगा गापा	९८६९४११५२४
६	रत्न लाल शर्मा	मलेरीया ईनिस्पेक्टर निरीक्षक	सदस्य	स्वास्थ्य कार्यालय	९८४८०२४१५४
७	मनोज कुमार श्रेष्ठ	को.चे.नि.	सदस्य	स्वास्थ्य कार्यालय	९८५७८३१५०३
८	दीपा खड्का	प.हे.न. निरीक्षक	सदस्य	स्वास्थ्य कार्यालय	९८६६९३०११६
९	लक्ष्मी अधिकारी	नर्सिङ अधिकृत	सदस्य	रुकुम पुर्व अस्पताल	९८६६९३७७२५

अनुसूची-२४
स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति सिस्ने गाँउपालिका

क्र स	नाम थर	जिम्मेवारी	प्रतिनिधित्व गर्ने निकाय	सम्पर्क नं
१	कृष्ण रेग्मी	अध्यक्ष	सिस्ने गाँउपालिका	९८६३९३५१४२
२	गोपाल रेउले	सदस्य	सिस्ने गाँउपालिका	९८५७८२४४२४
३	रेवत बहादुर बुढाथोकी	सदस्य	सिस्ने गाँउपालिका	९८५७८२४२३५
४	हेमराज खड्का	सदस्य	वडा अध्यक्ष	९८६८३६०८९०
५	गोपाल पुन	सदस्य	वडा अध्यक्ष	९८४००९९५८७
६	वडा अध्यक्ष	सदस्य	वडा नं.	
७	वडा अध्यक्ष	सदस्य	वडा नं.	
८	प्रतिनिधि	सदस्य	जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)	
९	प्रतिनिधि	सदस्य	पालिका भित्र रहेका सुरक्षा निकाय	
१०	प्रतिनिधि	सदस्य	ने.क.पा. एमाले, सिस्ने गाँउपालिका	९८५७८२१८९०
११	प्रतिनिधि	सदस्य	नेपाली काँग्रेस, सिस्ने गाँउपालिका	
१२	प्रतिनिधि	सदस्य	ने.क.पा. (माओवादी केन्द्र) सिस्ने गाँउपालिका	९८४१५५५५४२
१३	स्थानीय प्रतिनिधि	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
१४	प्रतिनिधि	सदस्य	उद्योग वाणिज्य संघ रुकुम (पूर्वी भाग),	९८५८०२७०९९
१५	प्रतिनिधि	सदस्य	गैह्र सरकारी संस्था महासंघ रुकुम पूर्वको तर्फबाट विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्ने संस्था	

क्र स	नाम थर	जिम्मेवारी	प्रतिनिधित्व गर्ने निकाय	सम्पर्क नं
१६	स्थानीय प्रतिनिधि	सदस्य	नेपाल पत्रकार महासंघ	९८६८२८६८२८
१७	करण खड्का	सदस्य सचिव	सिस्ने गाँउपालिका	९८५८०३६३३३
आ.व. ०८१/०८२ का लागि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष रकम रु. रु.२५ लाख।				

अनुसूची-२५

स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति पुथा उत्तरगंगा गाँउपालिका

क्र स	नाम थर	पद	प्रतिनिधित्व गर्ने निकाय	सम्पर्क नं
१	पुनिराज घर्ति मगर	संयोजक	गाउँपालिका	९८५७८२४२८१
२	भुपेन्द्रा बुढा मगर	सदस्य	गाउँपालिका	९८५११८७७४४
३	समिर गिरी	सदस्य	गाउँपालिका	९८५७८८०३०३
४	टिकासाई घर्ति मगर	सदस्य	गाउँपालिका	९८५७८२४२५१
५	जस बहादुर श्रीपाली	सदस्य	गाउँपालिका	९८४०१४०११०
६	दिलमान बुढा	सदस्य	गाउँपालिका	९८४७७०६२७७
७	पूर्णा शाही (मल्ल)	सदस्य	गाउँपालिका	९८४८९२५८८६
८	हर्क प्रसाद रोका	सदस्य	गाउँपालिका	९८४६३१०४७६
९	राम प्रसाद खड्का	सदस्य	गाउँपालिका	९८५७८८०३०४
१०	विनोद डि.सी.	सदस्य	ई.प्र.का. तकसेरा	
११	टेक प्रसाद समाल	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी चारगाँउ उपशाखा	९८६८६०३९९४
१२	कृष्ण बुढा	सदस्य	गै.स.स. महासंघ	
१३	मैत्या घर्ति मगर	सदस्य	पत्रकार महासंघ	९८४१९७९४१३
१४	ओम प्रकाश ओली	सदस्य सचिव	प्रमुख, विपद् व्यवस्थापन शाखा, पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	९८४७९७८६००
आ.व. ०८१/०८२ का लागि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष रकम रु. रु.२० लाख।				

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

अनुसूची-२६

स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति भुमे गाँउपालिका

क्र स	नामथर	पद	प्रतिनिधित्व गर्ने निकाय	सम्पर्क नं
१	होम प्रकाश श्रेष्ठ	संयोजक	भुमे गाँउपालिका	९८६०२३५३०८
२	सविना बुढा	सदस्य	भुमे गाँउपालिका	९८६६९४९०८६
३	देविलाल वि.क.	सदस्य	भुमे गाँउपालिका	९७६२५२७१११
४	नारायण पुन	सदस्य	वडा नं. २	९७६५३९१७८१
५	टेक प्रसाद बुढा	सदस्य	वडा नं. ५	९८४५१७०८८५
६	विनोद बुढा	सदस्य	वडा नं. ९	९७४६४९५२३२
७	प्रर्शुराम बुढा	सदस्य	वडा नं. ३	९८४३६०८७७८
८	प्रतिनिधि	सदस्य	जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम (पूर्वी भाग)	
९	प्रतिनिधि	सदस्य	पालिका भित्र रहेका सुरक्षा निकाय	
१०	प्रतिनिधि	सदस्य	नेपाल कम्यूनिष्ट पाटी एमाले, भुमे गाँउपालिका	
११	प्रतिनिधि	सदस्य	नेपाली काग्रेस, भुमे गाँउपालिका	
१२	प्रतिनिधि	सदस्य	नेपाल कम्यूनिष्ट पाटी (माओबादी केन्द्र) भुमे गाँउपालिका	
१३	स्थानीय प्रतिनिधि	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
१४	प्रतिनिधि	सदस्य	उद्योग वाणिज्य संघ	
१५	प्रतिनिधि	सदस्य	गैह सरकारी संस्थाको तर्फबाट विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्ने संस्था	-
१६	स्थानीय प्रतिनिधि	सदस्य	नेपाल पत्रकार महासंघ	
१७	उपेन्द्र यादव	सदस्य सचिव	प्रमुख, विपद व्यवस्थापन इकाई भुमे गाँउपालिका	९८४७९८१०३७
आ.व. ०८१/०८२ का लागि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष रकम रु. रु.१० लाख।				

अनुसूची-२७

जिल्ला सहकारी संघ रुकुमकोट

क्र स	नाम थर	पद	सम्पर्क नं
१	बसन्त कुमार श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८६८४०३१२३
२	शुशिला दाहाल	उपाध्यक्ष	९८६६९२३४१९
३	प्रदिप घर्ति मगर	सचिव	९८६८९४५८३८
४	शिखर विश्वकर्मा	कोषाध्यक्ष	९८०६२९११२५
५	भगवती देवी वि.क.	सदस्य	९८६७४११४२२
६	दिल कुमारी मल्ल	सदस्य	९८६८०४९४७८
७	कमला रावत बुढा	सदस्य	९८६८६२८६७४

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र स	नाम थर	पद	सम्पर्क नं
८	ओम प्रकाश खड्का	सदस्य	९८४३५७०१६३
९	अते बुढा	सदस्य	९८६८६५४६१२
१०	बुद्धि कुमारी गौतम	सदस्य	९८६८००७१२४
११	सिता बुढा	सदस्य	९८४९५२७७७०

अनुसूची-२८

एम्बुलेन्स र चालकको सम्पर्क विवरण

सि.नं.	पालिका/ अस्पताल	स्वामित्व	एम्वुलेन्स नं	बर्ग	चालकको नाम	चालकको सम्पर्क नं	नविकरण भए/नभएको	बिमा भए/नभएको
१	सिस्ने गाउँपालिका	सिस्ने गाउँपालिका	रा १ झ २२०	ग	नन्द लाल दमाई	९७६८३१३९२७	नभएको	भएको
		सिस्ने गाउँपालिका	लु १ झ ६०७	ग	तेजेन्द्र पुन	९७४६९३०५७८	नभएको	भएको
२	भुमे गाउँपालिका	भुमे गाउँपालिका	लु १ झ ६०६	ख	टेक बहादुर घर्ती	९८६७८५८४१४	नभएको	भएको
		चुनबाङ्ग स्वास्थ्य चौकी	रा १ झ २२१	ख	जीत कुमार घर्ती	९८४७९८६४३८	नभएको	भएको
३	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	लु १ झ ६०५	ग	डिल कुमार वि.क.	९७६७३०२६६३	नभएको	भएको
४	रुकुम पुर्व अस्पताल	स्वास्थ्य कार्यालय, रुपन्देही	लु १ झ ७३९	ग	कमल रावत	९८४५३०८४७२	नभएको	भएको

अनुसूची-२९

जिल्ला विपद् सहायता कक्ष

क्र.सं.	नाम थर	कार्यालय	सम्पर्क नं.
१	जीवन कुमार खड्का	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८४३३८१८७६
२	हरि भट्टराई	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	९८५७०३३७०५
३	प्रीन्स चन्द	स.प्र. बल नेपाल आश्रीत सुरक्षा गुल्म	९८४८०२९१६०
४	मान बहादुर लामा	चण्डिदल गण सुरक्षा गुल्म	९८४८०७२०१९
५	रमेश कुमार राई	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	९८५७८४३५१२
६	बासुदेव गौतम	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा	९८४१५५५५४२
७	पन्च बहादुर बोहरा	उद्योग वाणिज्य संघ	९८४८७९५३३६
८	निराजन सेर्पाली	नेपाल पत्रकार महासंघ प्रतिनिधि	९७४१८५५९४०

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय

क्र.सं.	नाम थर	कार्यालय	सम्पर्क नं.
९	बसन्त कुमार श्रेष्ठ	नागरिक समाज	९८६८४०३१२३
१०	नवराज गिरि	जिल्ला आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र	९७४६९३०९४०

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची-३०

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फारम

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम (Initial Rapid Assessment, IRA)

१. घटनास्थलको जानकारी

प्रदेशको नाम :	जिल्लाको नाम :	गाउँ/नगरपालिकाको नाम :
वडा नम्बर :	सूचना संकलन मिति :	गते/महिना/साल :

२. घटनास्थलको वस्तुस्थिति

विपद्को प्रकार	घटना घटेको मिति	घटना घटेको समय

मृतक	बेपत्ता	घाइते	विस्थापित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :	प्रभावित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :
महिला संख्या :	महिला संख्या :	महिला संख्या :		
पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :		
वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :		
अन्य संख्या :	अन्य संख्या :	अन्य संख्या :		
जम्मा :	जम्मा :	जम्मा :		

विस्थापितहरु हाल बसिरहेको ठाँउ/संरचना	☐ विद्यालय: संख्या .... ☐ सार्वजनिक भवन संख्या .... ☐ सडक छेउ संख्या .... ☐ वन क्षेत्र: संख्या .... ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) संख्या	

अहिले प्रभावित स्थानसम्म आवत-जावतको अवस्था	☐ ठिक छ ☐ कठिन छ ☐ बन्द छ	सवारी साधन/यातायात सेवा	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

संचारको अवस्था	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
विद्युत	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
संचित खाद्य सामग्री	☐ क्षति भएको (घरधुरी संख्या ....) ☐ क्षति नभएको (घरधुरी संख्या ....)
स्वास्थ्य सेवा	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या ....) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या......) तत्काल उपचारका लागि स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएमा, संख्या: .....
संचालननमा भएमा स्वास्थ्य सेवामा अत्यावश्यक प्राथमिक उपचारको लागि आवश्यक औषधी	☐ उपलब्ध छ ☐ उपलब्ध छैन
विद्यालय	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या) प्रभावित विद्यार्थीहरुको संख्या ....
खानेपानीको आपूर्ती	☐ सुचारु (अवरुद्ध नभएको) (संख्या: ...) ☐ अवरुद्ध भएको (संख्या: ...) प्रभावित घरधुरी संख्या: ...)
भौतिक संरचना	
निजी घर	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आंशिक क्षति (संख्या ....)
सरकारी कार्यालय / भवन	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आंशिक क्षति (संख्या ....)
कृषि बालीको क्षति	☐ क्षति (अनुमानित क्षेत्रफल .... (बिघा / रोपनी)
पशु क्षति	☐ (अनुमानित संख्या...........)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्व भाग)

अन्य क्षति	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)

फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य छ ☐ महामारीको संभावना छ
शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ सामान्य ☐ थप व्यवस्था गर्नुपर्छ (घरधुरी संख्या ......)

विशेष आवश्यकता (Special Requrement) भएका प्रभावितहरुको अनुमानित संख्या	
गभर्वती तथा सुत्केरी महिलाहरुको लागि आवश्यक सामग्रीहरु (डिगनिटी किट आवश्यक	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.............
५ वर्षसम्मका बालबालिकाको लागि आवश्यक पौष्टिक आहारा तथा सामग्रीहरु	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
५ वर्ष भन्दा माथिका बालबालिकाको लागि आवश्यक सामग्रीहरु - (जस्तै शैक्षिक तथा बालमैत्री स्थल (Child frindly space)	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
ज्येष्ठ नागरिकहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
अपांगता भएकाहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
असहाय/विरामीको संख्या	
मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य ☐ प्रतिकुल

३. हालसम्म भएको राहत वितरणको अवस्था

राहत वितरण गर्ने तह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत वितरण गरिएका सामग्रीहरुको नाम र परिमाण (पाल, त्रिपाल, चामल, कपडा, भाडाकुडा आदि)	
नगद/राहत वितरण गर्ने तह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) पाउने परिवार संख्या :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) नपाएका प्रभावित परिवार संख्या :	

४. तत्काल गर्नुपर्ने

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम (पूर्वी भाग)

स्थानान्तरण गर्न	☐ आवश्यक पर्ने संख्या .... ☐ आवश्यक नपर्ने	
अस्थायी आवास	☐ आवश्यक पर्ने संख्या .... ☐ आवश्यक नपर्ने	
आवश्यक पर्ने खाद्यान्न तथा गैरं खाद्यान्न सामाग्री	☐ टेन्ट संख्या...... ☐ त्रिपाल संख्या..... ☐ म्याट्रिक्स संख्या........ ☐ कम्बल संख्या...... ☐ कपडा संख्या......... ☐ भाडाकुँडा संख्या...... ☐ तयारी खाना (दालमोठ, चिउरा, भुजा, चाउचाउ, बिस्कुट कतिजना)	☐ खाद्यान्न (दाल, चामल, नून, तेल) परिमाण..............कति जना ☐ पिउने पानी........... ☐ अन्य..............

प्रभावित क्षेत्रमा कुनै अवाञ्छित गतिविधि (लैङ्गिक हिंसा, यौन हिंसा, चोरी, लुटपाट)	☐ भएको ☐ नभएको ☐ भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या
राहतका लागि नगद सहयोग गर्न सकिने अवस्था छ छैन	☐ छ ☐ छैन

५.घटनाको सूचना संकलन कार्यमा खटिएकको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर :	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	टोलि नेताको नाम:	सूचना संकलन गरेको समयावधि (मिति र समय)	हस्ताक्षर
१.						
२.						
३.						

६. फारम भर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु

1= एउटा घटना/वडाको लागि एउटा लेखाजोखा फारमको प्रयोग गरिने छ।

2= विपद् भएको २४ घण्टा भित्र गाउँ तथा नगरपालिका, नेपाल प्रहरी तथा स्थानीय रेडक्रसका प्रतिनिधि रहेको (लेखाजोखा) टोलीले फारम भर्नुपर्ने छ।

3= टोलीले प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी सकेसम्म प्राथमिक सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ। द्वितिय सूचनाका लागि घटनाका जानकारसंग अन्तरवार्ता लिइ सूचना सकंकलन गर्नुपर्ने छ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

4= प्राप्त सूचनामा द्विविधा भएमा टोलीले छलफल गरी अवस्थाका आधारमा अनुमानित विवरण फारममा भर्नुपर्ने छ।
5= माथि उल्लिखित विकल्प बाहेक अन्य कुरा भर्नुपर्ने भए टोलीले भर्न सक्ने छ।

सन्दर्भ सामग्रीहरु

- विपद् व्यवस्थापन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण ऐन, २०७४
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय निति, २०७५
- विपद् जोखिम राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना, २०१८–२०३०
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७
- जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८
- स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायू उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०७४
- जिल्लाको गाँउपालिका प्रोफाईल, २०७४
- केन्द्रिय तथ्यांक विभाग राष्ट्रिय जनगणनाको तथ्यांकगत प्रतिबेदन, २०७८
- स्थानीय तहको विभाजन तथा केन्द्रहरुको विवरण, २०७३
- विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि राष्ट्रिय रणनीति, २०६६
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०६९ विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शन, २०७२ (अध्यावधिक २०७४)
- राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन विधी, २०७२

नोट– यस सम्बन्धी विस्तृत जानकारीका लागि जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा सम्पर्क गर्न सकिने छ। यो योजनालाई सफ्ट कपी आबश्यक परेमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण पोर्टलमा उपलब्ध रहेको छ।
विपद् सम्बन्धी सूचना वेवसाईट http://drrportal.gov.np

प्रमुख जिल्ला अधिकारी